EKONOMIKAS UN KULTŪRAS AUGSTSKOLA
KULTŪRAS VADĪBA

BAKALAURA DARBS

Ērgļu novada kultūras nozares analīze un stratēģisko rīcības virzienu izstrāde

nepilna laika studente
PB_Kv_Ns_5 grupa
stud. apliecības Nr. k01119
Liene Graudiņa

_____
(paraksts)

Zinātniskā vadītāja _____ **Mg. art., vieslekt. Dita Pfeifere**
(paraksts)

Recenzents _____
(paraksts)

Rīga 2017

Saturs

Anotācija **3**

Summary **4**

Аннотация **5**

Ievads **6**

1.Stratēģiskās plānošanas un stratēģiskā virziena izstrādes pamatnostādnes **9**

1.1. Stratēģiskās plānošanas pamatjēdzienu raksturojums un būtība 9

1.2. Startēģiskās plānošanas metodes 16

1.3. Stratēģiskie virzieni un plānošana kultūras nozarē valsts un pašvaldību mērogā 21

2. Ērgļu novada kultūras nozares analīze stratēģiskās plānošanas kontekstā **28**

2.1. Ērgļu kultūras institūciju darbības raksturojums 28

2.2. Ērgļu novada kultūras stratēģijas 2015. – 2020. gadam analīze 36

2.3. Dokumentu un statistikas datu analīze 41

2.4. Intervijas analīze 47

2.5. Ērgļu novada iedzīvotāju aptaujas anketu analīze 50

3. Kultūras nozares stratēģisko rīcības virzienu piedāvājums Ērgļu novadam **64**

3.1. Ērgļu novada kultūrpolitikas attīstības vīzija un misija 64

3.2. Ērgļu novada kultūras nozares stratēģiskie mērķi un rīcības virzieni 67

3.3. Ērgļu novada kultūras nozares SVID analīze un matrica 70

Secinājumi un priekšlikumi **75**

Izmantotās literatūras un avotu saraksts **78**

Pielikumi **80**

Galvojums

Izziņa par aizstāvēšanas rezultātiem

Anotācija

Liene Graudiņa. Bakalaura darbs. Ērgļu novada kultūras nozares analīze un stratēģisko rīcības virzienu izstrāde. – Rīga: Ekonomikas un kultūras augstskola, 2017.- 80 lpp.

Bakalaura darba mērķis ir analizēt Ērgļu novada kultūras nozari un izstrādāt stratēģiskos rīcības virzienus kultūras nozares attīstībai.

Darba mērķa sasniegšanai, risināti sekojoši uzdevumi:

1. Izpētīt un analizēt teorētisko literatūru par stratēģisko plānošanu kultūras nozarē;
2. Izpētīt situāciju kultūras nozarē Ērgļu novadā stratēģiskās plānošanas kontekstā;
3. Izstrādāt stratēģiskos rīcības virzienus Ērgļu novada kultūras nozares attīstībai;
4. Izstrādāt secinājumus un priekšlikumus.

Bakalaura darbs sastāv no trīs nodaļām. Darba pirmajā nodaļā tiek aplūkota teorija par stratēģijas izstrādes pamatprincipiem un plānošanu kultūras nozarē ne tikai pašvaldību, bet arī valsts mērogā. Otrajā nodaļā ir analizēta Ērgļu novada kultūras nozare, balstoties uz dokumentu, statistikas, intervijas un aptaujas analīzēm. Nodaļā ir raksturots novada lielākais kultūras centrs – Ērgļu saieta nams, kā arī citas kultūras institūcijas, kultūrvide Ērgļu novadā, analizēti Ērgļu novada kultūras nozares stratēģiskie dokumenti. Darba trešā nodaļa sastāv no bakalaura darba autores piedāvātajiem stratēģiskajiem virzieniem kultūras nozares attīstībā, kuri ļautu Ērgļu novada iedzīvotāju kultūras un izklaides dzīvi padarīt kvalitatīvāku, kā arī ļautu Ērgļu novadam konkurēt ar citiem apkārtējiem novadiem.

Darba nobeigumā autore ir izstrādājusi secinājumus un priekšlikumus par Ērgļu novada kultūras nozari un stratēģijas uzlabošanas nepieciešamību un nozīmību novada kultūrvides attīstībā.

Bakalaura darba apjoms ir 80 lappuses, tas satur 8 tabulas, 24 attēlus, 11 pielikumus un 31 izmantotās literatūras avotus.

Summary

Liene Graudiņa. Bachelor Thesis. Cultural industry analysis in the Ergli district and the development of strategical directions. – Riga: Economic and Culture University, 2017. – 80 p.

Bachelor's thesis analyze the cultural sector in Ergli district and develop strategic courses of action for the development of cultural industry.

To reach the objective following **tasks are addressed**:

1. Research done on literature and theoretical approaches of the cultural sector and strategy development;
2. Investigated Ergli district cultural sector;
3. Developed strategic lines of action of the Ergli cultural sector;
4. Developed conclusions and recommendations.

Thesis consists of three chapters. The first chapter is exploring and discussing the strategy development and planning framework in the cultural sector – both nationwide and local government level. The second chapter examines the cultural sector of Ergli, describes the authority responsible for the Ergli district cultural strategy – the local government's structural unit „Ērgļu saieta nams", analyses the planning documents in the cultural sector of the Ergli district, carries out analyses on the district culture situation. The third chapter brings about the lines of action in the Ergli district cultural strategy in order to promote a sustainable development in the cultural sector.

In the summary of the thesis, the author gathers the findings as well as offers proposals on the strategy develpment in Ergli cultural sector and states the importance of the strategy preserve the healthy development of the cultural environment.

Bachelor thesis consists of 80 pages, it contains 8 tables, 24 pictures, 11 appendixes and 31 literature references.

Аннотация

Лиене Граудыня. Бакалаврская работа. Анализ и разработка направлений стратегических действий культурной отрасли Эргльского края. – Рига: Высшая школа экономики и культуры, 2017. – 80 страницы.

Цель бакалаврской работы – анализировать культурную отрасль Эргльского края и разработать стратегические направления действий по её развитию.

Для достижения цели работы были выполнены следующие задачи:

1. Изучить и анализировать теоретическую литературу о стратегическом планировании в культурной отрасли;
2. Изучить ситуацию в культурной отрасли Эргльского края в контексте стратегического планирования;
3. Разработать направления стратегических действий в развитии культурной отрасли Эргльского края;
4. Разработать выводы и предложения.

Бакалаврская работа состоит из трёх разделов. В первом разделе рассматривается теория основных принципов разработки стратегии и планирования в культурной отрасли не только в масштабе самоуправления, но и на государственном уровне. Во втором разделе анализируется культурная отрасль Эргльского края на основании документов, статистики, интервью и анализа опросов. В разделе охарактеризован крупнейший культурный центр края – Эргльский дом собраний, а также другие культурные учреждения, культурная среда Эргльского края, проанализированы стратегические документы культурной отрасли Эргльского края. Третий раздел состоит из предложений автора бакалаврской работы по направлениям в стратегическом развитии культурной отрасли, которые сделали бы культурную жизнь жителей Эргльского края более качественной, а также позволили Эргльскому краю конкурировать с другими соседствующими областями.

В заключении работы автор сформулировала выводы и разработала предложения по необходимости совершенствования стратегии развития культурной отрасли, а также о значимости развития культурной среды края.

Объём бакалаврской работы – 80 страницы, она содержит 8 таблиц, 24 иллюстрации, 11 приложений и 31 использованных литературных источников.

Ievads

Mūsdienās liela daļa sabiedrības, līdz ar tehnoloģiju un dažādu viedierīču attīstību, var vieglāk kā jebkad sekot līdzi ne tikai kultūras, bet arī daudzu citu nozaru aktualitātēm. Biļetes uz dažādiem kultūras un izklaides pasākumiem mēs varam iegādāties pāris minūšu laikā. Tas padara kultūras nozari mums pieejamāku. Mēs varam ievadīt meklētājā pāris atslēgas vārdus un mums tiek piedāvāti vairāki varianti, kā apmierināt savu vēlmi pēc kultūras – teātris, kino, festivāli, muzeji, koncerti utt. Jautājums tomēr paliek viens – vai kultūras nozares pārstāvji dara visu iespējamo un izmanto mūsdienu piedāvātās iespējas, lai attīstītu kultūras nozari un kultūras produktu padarītu pieejamu pēc iespējas plašākam cilvēku lokam?

Latvijā par kultūras nozares attīstību no kultūrpolitiskā viedokļa atbild Latvijas Republikas Kultūras ministrija. Tās pienākumos ietilpst nozares misijas, vīzijas un kopīgo mērķu izstrāde, kā arī to izpildes uzraudzīšana. Kā viens no pēdējiem svarīgākajiem dokumentiem, kas ietekmē katra Latvijas novada un pilsētas kultūras attīstības stratēģiju, ir Ministru kabinetā 2014. gada 29.jūlijā pieņemtās Kultūrpolitikas pamatnostādnes 2014. – 2020. gadam "Radošā Latvija". Tāpat arī Kultūras ministrija ir izstrādājusi kultūras jomu regulējošus likumus, piemēram, Autortiesību likumu, Bibliotēku likumu, Dziesmu un deju svētku likumu u.c. Šie likumi un pieņemtās Kultūrpolitikas pamatnostādnes attiecas uz visām valsts teritorijā esošajām pilsētām un novadiem, taču, saskaņā ar valsts likumdošanu, katrai no pašvaldībām ir jāizveido arī savs individuālais ilgtermiņa plānošanas dokuments.

Darba aktualitāte: 2014. gada gada nogalē pirmo reizi tika izveidota Ērgļu novada kultūras stratēģija 2015. - 2020. gadam. Lai gan pats novads tika izveidots 2006. gadā, līdz pat 2014. gada beigām tas savu kultūras attīstības stratēģiju balstīja uz iepriekš uzrakstītiem plāniem. Ērgļu novada kultūras stratēģiju 2015. - 2020. gadam izstrādāja Ērgļu novada speciāliste kultūras darba organizatore Sandra Avotiņa, kur jau kopš 1985. gada strādā Ērgļu saieta namā un vietējo kultūras nozari pārzina labāk kā jebkurš cits. Tā kā šī bija pirmā Ērgļu novada kultūras stratēģija, viņa par paraugu ņēma vairāku citu novadu un pilsētu stratēģijas, adaptējot tās esošajā vidē, šajā gadījumā, Ērgļu novadā. Autore uzskata, ka šī izstrādātā stratēģija ir nepilnīga, jo stratēģijas izstrādes procesā nav piesaistīti citi Ērgļu novada kultūras speciālisti un kultūras institūciju vadītāji, kā arī, netika veikta iedzīvotāju aptauja, kas ļautu noskaidrot iedzīvotāju viedokli par kultūras nozari Ērgļu novadā. Esošā stratēģija nav objektīvs situācijas atspoguļojums un esošo stratēģiju ir nepieciešams pārstrādāt.

Bakalaura darba **mērķis** ir analizēt kultūras nozari Ērgļu novadā un izstrādāt stratēģiskos rīcības virzienus kultūras nozares attīstībai.

Darba mērķa sasniegšanai, risināti sekojoši **uzdevumi:**

1. Izpētīt un analizēt teorētisko literatūru par stratēģisko plānošanu kultūras nozarē;
2. Izpētīt situāciju kultūras nozarē Ērgļu novadā stratēģiskās plānošanas kontekstā;
3. Izstrādāt stratēģiskos rīcības virzienus Ērgļu novada kultūras nozares attīstībai;
4. Izstrādāt secinājumus un priekšlikumus.

Bakalaura darbs sastāv no trīs nodaļām. Pirmajā nodaļā darba autore ir izpētījusi literatūru un avotus par stratēģiskā virziena noteikšanu un stratēģisko plānošanu kultūras nozarē. Tiek pētīts, kas ir stratēģiskais virziens, kādas ir tā definīcijas. Autore aplūko vairākas definīcijas jēzdzieniem, kurus ietver stratēģiskais virziens – misija, vīzija, mērķi. Tāpat arī autore ir apkopojusi literatūru par divām ļoti svarīgām analīzēm, kuras ļauj precīzāk izprast, kāda ir pašreizējā situācija nozarē konkrētajā novadā vai pilsētā. Balstoties uz SVID un PEST analīzēm, ir iespējams precīzāk izstrādāt attīstības stratēģiju. Tiek sniegts ieskats par to, kādas institūcijas atbild par kultūras nozari valstī un kādi plānošanas dokumenti tiek izmantoti vietējās pašvaldībās, kāda ir šo plānošanas dokumentu nozīme. Otrajā nodaļā darba autore ir jau konkrētāk aplūkojusi Ērgļu novada kultūras nozares institūcijas un stratēģiskās plānošanas dokumentus, kā arī noskaidrojusi iedzīvotāju viedokļus par pašreizējo situāciju viņu novada kultūras nozarē. Šajā nodaļā ir veikta arī esošās Ērgļu novada kultūras stratēģijas analīze, vadoties pēc kvalitatīvajiem un kvantitatīvajiem vērtēšanas kritērijiem. Šajā nodaļā autore ir iekļāvusi arī intervijas analīzi ar Ērgļu novada speciālisti kultūras darba organizatori Sandru Avotiņu, kura ir izstrādājusi pirmo Ērgļu novada kultūras stratēģiju. Nodaļā atspoguļoti arī statistikas datu rezultāti. Darba autore veica statistikas datu analīzi, salīdzinot Ērgļu, Jumurdas un Sausnējas saieta namu darbību pēc četriem kritērijiem – pasākumu skaits, apmeklētāju skaits, pašdarbības kolektīvu un pulciņu skaits. Trešajā nodaļā autore piedāvā savu Ērgļu novada kultūras nozares attīstības stratēģiju, kurā iekļauta mizija, vīzija, stratēģiskie rīcības virzieni un SVID analīze.

Bakalaura darba izveidē izmantotas 4 **pētnieciskās metodes**:

1) literatūras un avotu analīze;
2) dokumentu analīze;
3) intervija;
4) anketēšana.

Pētījuma **metožu raksturojums**:

1. Literatūras un avotu analīze – teorētiskās pamatnostādnes, stratēģiju izstrādes pamatnosacījumi, organizācijas misija, vīzija un mērķi, stratēģiskās plānošanas metodes, plānošanas dokumenti vietējā un starptautiskā mērogā;

2. Dokumentu analīze - Ērgļu novada kultūras stratēģija 2015. – 2016. gadam, Latvijas Nacionālais Attīstības plāns, Vidzemes plānošanas reģiona ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2014. - 2030. gadam, Vidzemes plānošanas reģiona Attīstības programma 2015. - 2020. gadam, Ērgļu novada ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2013. - 2037. gadam, Ērgļu novada attīstības programma 2013. - 2019. gadam; statistikas datu analīze – apmeklētāju skaits, pasākumu skaits, pašdarbības kolektīvu un dalībnieku skaits Ērgļu novada kultūras namos (Jumurda, Sausnēja, Ērgļi) sadalīta pa gadiem, sākot no 2006. līdz 2013. gadam;

3. Intervija – Ērgļu novada speciāliste kultūras darba organizatore Sandra Avotiņa. Pirmās Ērgļu novada kultūras stratēģijas izveidotāja. Ērgļu novada kultūras stratēģijas izstrādes process, nākotnes skatījums uz novada kultūras nozari, tās attīstību, kultūras attīstību kavējošie faktori, trūkstošie resursi;

4. Anketēšana – iedzīvotāju viedoklis par kultūras un izklaides iespējām Ērgļu novadā, viņu skatījums uz pašreizējo situāciju, ieteikumi, priekšlikumi.

Šīs pētījums metodes ļauj bakalaura darba autorei iegūt informāciju un viedokļus, uz kuriem balstoties, var izstrādāt savu piedāvājumu Ērgļu novada kultūras attīstības stratēģijai.

Galvenie izmantotie literatūras avoti ir Valērija Praudes grāmatas „Menedžments" un „Mārketings", kā arī Indras Rupertes grāmata „Uzņēmuma vadīšana".

Pētījuma periods ir no 2016. gada 5. septembra līdz 2016. gada 1. decembrim.

1.Stratēģiskās plānošanas un stratēģiskā virziena izstrādes pamatnostādnes

Tāpat kā jebkurā citā, arī kultūras jomā ir nepieciešama stratēģiskā jeb ilgtermiņa plānošana. Svarīgi ir izstrādāt stratēģisko rīcības plānu, lai sekmīgi dotos uz savu mērķi. Stratēģija dod iespēju sasniegt savus mērķus un vīziju efektīvāk. Tas ir kā būvēt māju – lai sāktu to darīt, ir lēnām un mierīgi jāapsēžas un jāizdomā, ar ko sāksim, ar ko turpināsim, bet vispirms – kāds ir mērķis un kāpēc šī māja vispār tiek būvēta? Viss ir jāsāk no rasējumiem, no pašiem pamatiem. Vispirms māja tiek uzbūvēta uz papīra un tikai pēc tam pārcelta reālajā dzīvē. Vai mēs esam redzējuši kādu, kurš aiziet klajā laukā un sāk būvēt māju, iepriekš to neizplānojot? Nē, diez vai. Vairāk vai mazāk rūpīgi, bet tomēr – vispirms mēs šo māju uzcelsim sava prātā un pēc tam uz papīra. Tāpat arī kultūras jomā – lai noorganizētu pasākumu, mēs vispirms to izdomāsim savā prātā, pēc tam uz papīra un tikai beigās realizēsim dzīvē. Nevar teikt, ka tas ir neiespējami, bet tas noteikti ir ļoti grūti - atnākt piektdienas vakarā uz kultūras namu un noorganizēt pasākumu stundu pirms tā sākuma. Kur tik ātrāk laikā mēs ņemsim līdzekļus, aparatūru? Kā paspēsim informēt poteciālos apmeklētājus? Šie ir tikai daži no jautājumiem, ar kuriem nākas saskarties, plānojot pasākumu lielā steigā. Tāpat arī mūsdienās ir jāspēj domāt radoši, jo esam ieskauti tehnoloģiju laikmetā. Ir jāizstrādā stratēģija, kura ļautu piesaistīt apmeklētājus kultūras pasākumiem un tajā pat laikā būtu moderna. Kultūras nozare nekādā gadījumā nedrīkst atpalikt tehnoloģiju jomā no pārējām nozarēm! Turpinājumā autore piedāvā iedziļināties tajā, kas tad īsti ir stratēģija, kā to noteikt un kā tā attiecināma uz kultūras nozari.

1.1. Stratēģiskās plānošanas pamatjēdzienu raksturojums un būtība

Stratēģija ir jēdziens, kuru bieži vien pieejamajā literatūrā attiecina uz uzņēmumiem un organizācijām, taču tas nebūt nenozīmē, ka šo jēdzienu nevar attiecināt uz kādu konkrētu jomu vai nozari. To ir iespējams izdarīt un tas arī tiek darīts. Autores analizētajā pieejamajā literatūrā vārds „stratēģija" pārsvarā ir attiecināts uz uzņēmumiem, bet šī literatūra ir attiecināma arī uz kultūras nozari un tās ilgtermiņa attīstības plānošanu. Nodaļas turpinājumā autore sniedz ieskatu vairāku svarīgu vārdu definīcijās, kā arī to, kā ir iespējams noteikt stratēģisko virzienu.

Darba autore piekrīt I.Rupertes viedoklim, kura uzskata, ka ikvienam uzņēmumam vai organizācijai, kurš zina, ko vēlās sasniegt, ir jāizvirza ne tikai savi stratēģiskie mērķi, bet arī jādefinē misija un vīzija. Tieši misija un vīzija palīdz darbiniekiem vai visiem pārējiem iesaistītajiem saprast, kāda ir uzņēmuma vai organizācijas nākotne, ko redz vadība. Plānošanas pirmais solis ir organizācijas misijas noteikšana, jo misija ir vispārējs organizācijas mērķis, tās eksistences pamatojums. Kad formulēta misija, organizācijas var koncentrēt savu darbību vienā

konkrētā virzienā. Kaut gan Komerclikumā ir noteikts, ka komercdarbība ir atklāta saimnieciskā darbība, kuru savā vārdā peļņas gūšanas nolūkā veic komersants, peļņa nevar būt organizācijas misija. Organizācijas eksistences pamatojums ir meklējams ārējā vidē, bet peļņa ir tās iekšējā lieta. Mērķi ir jānosaka tādi, lai tie būtu konkrēti, izmērāmi un sasniedzami. Nesasniedzami mērķi mazina iesaistīto darbinieku motivāciju.[1]

Kā norāda V.Praude, misija, no vienas puses, ir attīstības virziens, priekšstats par darbību nākotnē vai pagaidām vēl nerealizēts sapnis. No otras – misijai jāatspoguļo vēlme strādāt ne tikai sev, bet arī patērētājiem, apmierinot to prasības un vajadzības. Precīzi formulēta misija dod iespēju tā darbiniekiem izprast ne tikai pašreizējos, bet arī stratēģiskos attīstības virzienus, atsevišķu struktūrvienību darbības prioritātes un salīdzināt to īstenošanu ar savām iespējām. Šādu skaidrojumu sniedz Valērijs Praude, kurš ir grāmatas „Mārketings" autors.[2] Labklājības ministrijas piedāvātajā metodiskajā materiālā misijas skaidrojums skan šādi – īsi un precīzi izteikts paziņojums par organizācijas pastāvēšanas nolūku. Tā atspoguļo ieinteresētajām pusēm, ar kādu mērķi organizācija pastāv un, kāda ir organizācijas filozofija/principi attiecībā uz pastāvēšanas nolūku. Pamatojoties uz misiju, organizācija koncentrē savu darbību noteiktā virzienā.[3]

Autore uzskata, ka abas šīs definīcijas ir vienādas, neskatoties uz to, ka izteiktas atšķirīgiem vārdiem. Kā redzams, abas definīcijas uzsver to, lai misija atspoguļotu priekšstatu par nākotni, savu mērķi un pastāvēšanas principus. Tieši dēļ tā, ka misija atspoguļo priekšstatu par nākotni, bieži vien tā tiek jaukta ar vīziju.

Būtu vēlams, lai misijas formulējumā būtu atspoguļoti šādi organizācijas iekšējie un ārējie komponenti:

- Mērķtirgus un mērķpircējs;
- Galvenie produkti vai pakalpojumi (uzņēmējdarbības veids);
- Tehnoloģija;
- Ārējā vide;
- Kultūra un vērtības;
- Attīstības koncepcija.[4]

Lai pēc iespējas sekmīgāk paustu un pasniegtu misiju, jāievēro šādi tās raksturlielumi:

- Jākoncentrējas uz galvenajiem stratēģiskās attīstības virzieniem;
- Jānosaka uzņēmuma attīstības prioritātes;

---

[1]Ruperte I., Uzņēmuma vadīšana. Rīga: Jumava, 2010, 86.lpp
[2]Praude, V., Mārketings. Rīga: Burtene, 2012. 99.lpp
[3]*Metodikā lietoto terminu skaidrojums* [tiešsaiste] [skatīts 01.05.2016]. Pieejams: http://www.lm.gov.lv/upload/lm_istenotie_projekti/5_terminu_skaidrojums_062011.pdf
[4]Praude, V., Menedžments.Rīga:Burtene, 2012. 200.lpp ISBN 978-9984-833-071

- Jāizvēlas galvenie tirgus segmenti, kurus uzņēmums plāno apkalpot ilgtermiņā nākotnē;
- Jānosaka, kādas patērētāju vēlmes, vajadzības un vērtības uzņēmums plāno apmierināt.[1]

Indras Rupertes grāmatā „Uzņēmuma vadīšana", vārds *misija* ir skaidrots šādi – precīzi izteikts uzņēmuma kā organizācijas pastāvēšanas pamatojums. Misija atspoguļo organizācijas eksistences pamatojumu un filozofiju. Pamatojoties uz misiju, uzņēmums var koncentrēt savu darbību noteiktā virzienā.

Misija ietver:

- Galvenos produktus vai pakalpojumu un galvenos tirgus, izmantojot uz patērētājiem orientētu pieeju;
- Organizācijas un ārējās vides attiecību;
- Organizācijas kultūru.[2]

Misijai raksturīgs:

- Misija deklarē organizācijas darbības principus, vadības nodomus, sniedz organizācijas svarīgāko raksturojumu;
- Misija var neatspoguļot pašreizējo situāciju – tā ir virzīta uz nākotni, parādot, kā mērķu sasniegšanā tiks pieliktas pūles un kādas būs prioritārās vērtības. Dažkārt tiek nodalīta misija un vīzija;
- Peļņa nevar būt misija, kaut gan tā ir uzņēmuma funkcionēšanas noteicošais faktors. Peļņas izvirzīšana par misiju būtiski ierobežo organizācijas attīstības virzienus un var novest pie neefektīvas darbības;
- Misiju formulē augstākā līmeņa vadītāji, kuri uzņemas pilnu atbildību par tās īstenošanu;
- Misijas centrālais moments ir atbilde uz jautājumu, kāds ir organizācijas galvenais mērķis?[3]

Otrs autori interesējošais termins ir *vīzija*. Vīzija ir formulēts organizācijas galvenais nākotnes mērķis un atbilde uz jautājumu – kāda organizācija vēlas kļūt? Parasti vīzija tiekformulēta ilgam nākotnes termiņam, piemēram, 15 – 20 gadiem, vai līdz mainās

[1]Praude, V., Mārketings. Rīga:Burtene, 2012. 99.lpp ISBN 978-9984-833-03-03
[2]Ruperte I., Uzņēmuma vadīšana. Rīga: Jumava, 2010, 86.lpp
[3]Ruperte I., Uzņēmuma vadīšana. Rīga: Jumava, 2010, 86.lpp

organizācijas misija. Vīzija ir vispārīgs mērķis.[1] Tā atbild uz jautājumu – kādi mēs gribam kļūt?[2]

Vīzija, misija un vērtības ir organizācijas vadīšanas pamata instrumenti. Misiju un vērtības saprot ar tām pamata lietām, kas pamato organizācijas pastāvēšanas jēgu un nozīmi cilvēku piederībai kādai organizācijai. Misija ir precīzi izteikts pamata mērķis, kādēļ organizācija vispār pastāv. Tai jābūt pietiekami emocionālai, tai jāpamato, kādēļ vadība un darbinieki nāk uz darbu. Ja misijas formulējums ir līdzīgs citu uzņēmumu misiju formulējumiem, garlaicīgs un formāls, tad tam nav jēgas. Vīzijas formulējums parasti ir ievērojami īsāks nekā misija. Tā ir kā vizuāls tēls, kas parāda, kādā organizācijā mēs gribam būt, kādā atmosfērā strādāt. Vīzija dara zināmus organizācijas attīstības galvenos virzienus un būtību gan darbiniekiem, gan klientiem, sadarbības partneriem un visai sabiedrībai. Vīzija nodrošina vadlīnijas tam, kādas pamata lietas jāaizsargā un kādas lietas jāmaina nākotnē.

Ilgtspējīgas organizācijas būtība sakņojas pamata vērtībās, kuras nemainās laikā. Šādas organizācijas pastāvēšanas mērķis nav tikai pelnīt naudu. Vērtības pamato daudz dziļāku pastāvēšanas jēgu un nozīmi gan organizācijas darbiniekiem, gan sabiedrībai kopumā. Ilgtspējīgas organizācijas nošķir savas pamata vērtības un galveno pastāvēšanas mērķi (misiju), kas nekad nemainās, no savām biznesa stratēģijām un darbības prakses, kurām jāmainās pastāvīgi, lai atbildētu uz mainīgās pasaules ietekmi. Skaidra vīzija un misija ļauj veikt produktīvas pārmaiņas, nepazaudējot pamata vērtības.[3]V.Praude uzsver, ka pēc uzņēmuma misijas un vīzijas noteikšanas, jānosaka tā stratēģiskie mērķi. Ja misijai piemīt drīzāk deklaratīvs raksturs, tad stratēģiskajiem mērķiem jābūt jau konkrēti un kvantitatīvi izteiktiem. Tajā pašā laikā jāņem vērā, ka tie ir ilgtermiņā, un līdz ar to kvantitatīvajiem datiem parasti piemīt kāds „no - līdz" diapazons.[4]

Izvērtējot visas iepriekš minētās definīcijas un kritērijus, autore secina, ka misija ir uzņēmuma mērķis, kas ir saistīts ar ārējo vidi, nevis iekšējo, piemēram, peļņu. Tapat arī misijai ir jāsatur informācija par to, kāda ir organizācijas sūtība. Vīzija raksturo to, kāds uzņēmums vēlās sevi redzēt tālākā vai tuvākā nākotnē.

Lai uzņēmums sekmīgi darbotos, ir nepieciešams mērķis vai pat vairāki mērķi uz ko tiekties. Šos mērķus var sasniegt, izstrādājot stratēģiju to realizācijai, tādēļ vispirms ir jānoskaidro, kas ir stratēģija. Valērijs Praude savā grāmatā „Menedžments" stratēģiju skaidro

---

[1]*Metodikā lietoto terminu skaidrojums* [tiešsaiste] [skatīts 01.05.2016]. Pieejams: http://www.lm.gov.lv/upload/lm_istenotie_projekti/5_terminu_skaidrojums_062011.pdf

[2]Ruperte I., Uzņēmuma vadīšana. Jumava, Rīga, 2010, 86.lpp

[3]Kukule I., Lūse R., *Misija, vīzija un vērtības ir jākomunicē* [tiešsaiste] [skatīts 20.04.2016]. Pieejams:http://www.springvalley.lv/lv/publikacijas/spring-valley-publikacijas/misija-vizija-unertibas-ir-jakomunice/

[4]Praude, V., Mārketings.Rīga:Burtene, 2012. 99.lpp

kā organizācijas ilgtermiņa mērķu un darbības virzienu noteikšanu, to sasniegšanai nepieciešamo resursu sadali un pielāgošanu ārējai videi, lai radītu un realizētu konkurētspējīgas priekšrocības.[1] Ļoti līdzīgi tiek skaidrots arī termins „stratēģiskā plānošana". Stratēģiskā plānošana ir ilgtspējīgas mijiedarbības veidošana starp organizācijas ilgtermiņa mērķiem, resursiem un vides apstākļiem, lietojot noteiktas metodes un aktivitātes.[2]

Stratēģija nosaka, kāds ir uzņēmuma un katras tā struktūrvienības darbības virziens un mērķa sasniegšanas veidi. Tā ir vēlamā deklarācija: „Mēs vēlamies darīt to un tādā veidā". Lai formulētu un izpildītu stratēģiju, nepieciešamas stratēģiskas spējas. Stratēģija nosaka mērķi un virzienu, stratēģiskie plāni nodrošina darbības vadlīnijas.[3]Stratēģiskie mērķi – parasti ilgākam termiņam, piemēram, 3-5 gadiem noteikti organizācijas mērķi. Ir organizācijas, kuras stratēģiskos mērķus nosaka uz 8 gadiem, bet to var darīt tikai valstīs, kur vide ir stabila. Mainīgas vides apstākļos, mērķi ir jānosaka īsākam periodam. Stratēģiskos mērķus parasti nosaka augstākā līmeņa vadītāji.[4] Īsāk sakot, stratēģiskie mērķi ir vēlamais rezultāts, kuru cenšas sasniegt organizācija. Mērķus nosaka, pamatojoties uz misiju, bet tie ir konkrētāki par misiju.[5]

Menedžmenta teorētiķi norāda, ka organizācijas plānošanā mērķiem ir svarīga loma un bez to noteikšanas nav iedomājama efektīva un ilgtspējīgā darbībā.

Pēc būtības mērķi ir:

- Organizācijas darbības virziena orientieri, jo palīdz darbiniekiem saprast to nozīmīgumu;
- Organizācijas darbības plāna sastādīšanas un izpildīšanas kontroles pamats;
- Darbinieku motivēšanas līdzeklis, jo mērķu sasniegšanu var saistīt ar atalgojumu

Pēc hierarhijas mērķus var iedalīt šādi:

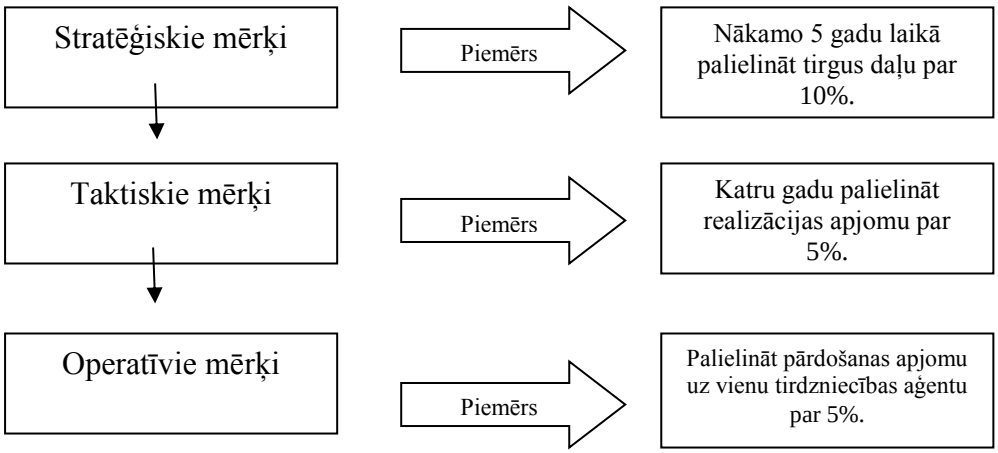
- Misija – organizācijas vispārējs mērķis, fundamentālu nodomu apgalvojums;
- Stratēģiskie mērķi – ilgtermiņa mērķi, kurus nosaka augstākā līmeņa menedžeri;
- Taktiskie mērķi – vidēja termiņā mērķi, kurus nosaka vidēja līmeņa menedžeri;
- Operatīvie mērķi – īstermiņa mērķi, kurus nosaka zemākā līmeņa menedžeri.[6]

[1]Praude, V., Menedžments.Rīga:Burtene, 2012. 232.lpp
[2]Praude, V., Menedžments.Rīga:Burtene, 2012. 234.lpp
[3]Ārmstrongs, M. Kā kļūt par izcilu menedžeri.Rīga: Zvaigzne ABC, 2008.
[4]Metodikā lietoto terminu skaidrojums [tiešsaiste] [skatīts 01.05.2016]. Pieejams: http://www.lm.gov.lv/upload/lm_istenotie_projekti/5_terminu_skaidrojums_062011.pdf
[5]Ruperte I., Uzņēmuma vadīšana. Rīga: Jumava, 2010, 87.lpp
[6]Praude V., Beļčikovs, J., Menedžments. Rīga:Vaidelote, 2001. 191.lpp

1.1. attēls. Stratēģisko mērķu sistēmas saturs[1]

Skatoties uz to, kā mērķi tiek iedalīti pēc hierarhijas, autore secina, ka katram nopietnam uzņēmumam ir definēti visi no šiem mērķu veidiem, taču vispopulārākie un arī redzamākie parasti ir tieši šie divi mērķu veidi – misija un stratēģiskie mērķi. Lai varētu veiksmīgāk izprast, kas tieši ir stratēģiskie, taktiskie un operatīvie mērķi, autore piedāvā aplūkot Ineses Rupertes grāmatā „Uzņēmuma vadīšana" ievietoto hierarhijas shēmu, kurā ir arī konkrēti piemēri, kuras raksturo katra veida mērķus.

1.2. attēls. Organizācijas mērķu hierarhija[2]

Kā redzams 1.2. attēlā, stratēģiskie mērķi ir ilgtermiņa mērķi. Tie ir „lielie" mērķi, kurus var sasniegt, izvirzot mazākus mērķus, kā piemēram, taktiskos. Tie ir mērķi, kuri pamazām tiek pildīti, izpildot operatīvos mērķus. Operatīvie mērķi ir ātri un vienkārši paveicami. Tie neprasa ilgus gadus, kā arī ir pamats tam, lai tiktu sasniegti taktiskie un, pēc tam arī, stratēģiskie mērķi.

[1]Krūmiņa A., Loģistikas stratēģiskā plānošana kā uzņēmuma stratēģiskās plānošanas sistēmas elements [tiešsaiste] [skatīts 20.04.2016]. Pieejams: http://www.lu.lv/materiali/apgads/raksti/689.pdf
[2]Ruperte I., Uzņēmuma vadīšana. Rīga: Jumava, 2010, 96.lpp

Uzņēmumi parasti savās mājaslapās, kā arī dažādos aprakstos vienmēr uzsver to, kāda ir viņu misija un turpmākie mērķi ilgtermiņā, tātad – stratēģiskie mērķi. Reti kurš uzņēmums uzsver savus īstermiņa mērķus. Viens no pamatnosacījumiem, lai veiksmīgi definētu organizācijas mērķus ir – tiem ir jābūt izmērāmiem, bet, lai mērķi būtu izmērāmi, tiem ir jābūt pārbaudāmiem. Turpinājumā autore piedāvā aplūkot tabulu ar piemēriem par to, kas ir pārbaudāmi un kas – nepārbaudāmi mērķi.

1.1. tabula

Pārbaudāmi un nepārbaudāmi mērķi[1]

Nr.	**Nepārbaudāmi**	**Pārbaudāmi**
1.	Iegūt saprātīgu peļņu	Atgūt 12% ieguldījumu līdz esošā finansu gada beigām
2.	Uzlabot komunikācijas ar patērētājiem	Izlaist 2 lapu mēneša biļetenu, sākot ar 01.04.2011, ieguldot tā sagatavošanā ne vairāk par 40 darba stundām
3.	Uzlabot darba ražīgumu	Līdz 31.12.2011 paaugstināt darba ražīgumu par 5%, neieguldot papildus līdzekļus un nodrošinot iepriekšējo kvalitāti
4.	Uzlabot menedžeru darbu	Ieplānot un ieviest 40 stundu mājas programmu par tēmu „Vadīšanas pamati", ietverot vadības personāla apmācībai ne vairāk par 200 darba stundām
5.	Ieviest datorizētu kontroles sistēmu	Līdz 31.12.2011 ieviest datorizētu kontroles sistēmu ražošanas nodaļā, neparedzot sistēmas analīzei ne vairāk par 500 darba stundām un nepatērējot darbībām pirmajos 3 mēnešos vairāk par 10% darba laika.

Uzņēmuma kopējā stratēģija ir uzņēmuma akcionāriem vai investoriem vēlamo ienākumu sasniegšana no ieguldītajiem līdzekļiem. Uzņēmuma kopējā jeb korporatīvā stratēģija paredz, kā rīkoties ar uzņēmumam piederošo firmu vai nozaru portfeli, lai nodrošinātu vislielākos ienākumus akcionāriem. Galvenā prasme daudznozaru akciju sabiedrībā ar atšķirīgiem produktu tirgiem ir jaunu uzņēmumu iegūšana un pārzināšana, akciju cenu vadīšana un aktīvu vadīšana. Pastāv trīs galvenie uzņēmuma stratēģijas veidi:

- Dabiskā izaugsme, kur pārdošanas un peļņas pieaugumu iegūst no pircējiem;

[1]Praude, V., Menedžments. Rīga:Burtene, 2012. 204.lpp

- Apvienošanās un iegūšanas izaugsme, kur akciju sabiedrība pērk vai apvienojas ar citu akciju sabiedrību vai vairākām sabiedrībām, tādējādi vairojot ienākumus lielā apjomā un cerot gūt peļņas ieguldījumu arī savam portfelim;
- Dabiskas un apvienošanās (iegūšanas) izaugsmes kombinācija.[1]

Mērķiem obligāti jānosaka izpildes laiks. Stratēģiskie mērķi parasti ir ilgtermiņa mērķi (vairāk par 3-5 gadiem), taktiskie mērķi – vidēja termiņa mērķi (1-3 gadi) un operatīvie mērķi – īstermiņa mērķi (līdz 1 gadam).

Dažkārt mērķi var izraisīt arī pretrunas un konfliktus. Piemēram, peļņa kā mērķis var konfliktēt ar preču kvalitātes mērķiem, bet sociālie mērķi traucē ieguldītājiem pēc iespējas ātrāk atgūt investēto kapitālu. Tāpēc pirms mērķu noteikšanas un veidošanas, pirmkārt, biznesa mērķi jāizdala no pārējiem mērķiem. Otrkārt, ir lietderīgi ņemt vērā galvenos mērķu raksturlielumus. Mērķiem jābūt: 1) konkrētiem, 2) izmērāmiem, 3) reāliem, 4) noteiktiem, 5) motivētiem.[2]

Lai veiksmīgi spētu izstrādāt savu uzņēmuma stratēģiju, teorijā vienmēr tiek uzsvērts, ka vispirms ir jāizpēta organizācijas iekšējā un ārējā vide. Tas palīdz misijas, vīzijas un stratēģisko uzdevumu izstrādāšanā un noformulēšanā. Ārējās un iekšējās vides analīze ir savas stratēģijas izveides pirmais solis, kas palīdz labāk saprast kontekstu, kurā uzņēmums darbosies, definējot galvenos tā ietekmējošos faktorus.[3]

Atskatoties uz iepriekš minēto, autore secina, ka stratēģiskajā plānošanā ir trīs galvenie jēdzieni, kuri ir jāizprot, lai veiksmīgi varētu izstrādāt stratēģiju uzņēmumam, organizācijai vai kādam projektam. Šie trīs jēdzieni ir „misija", „vīzija" un „stratēģiskie mērķi". Kopā tie veido stratēgisko virzienu. Kad visi šie termini ir izstudēti, tos ir vieglāk pielietot praksē. Svarīgi ir saprast, ka visi šie jēdzieni ir līdzīgi, taču tajā pat laikā, katru no tiem raksturo kādi atšķirīgi punkti. Jāsaprot, kā atšķirt misiju no vīzijas, kā definēt mērķus, lai tie būtu reāli izpildāmi.

1.2. Startēģiskās plānošanas metodes

Organizācijas iekšējās un ārējās vides analīze ir lielisks veids, kā pāliecināties, vai izvirzītie mērķi, vīzija un misija ir realizējami. Tieši apzinot stiprās un vājās puses, ir iespējams izvairīties no iespējamajiem draudiem jau pirms tie ir skāruši uzņēmumu, kā arī ļauj saprast, kas tad īsti ir uzņēmuma stiprās puses. Katram kārtīgam uzņēmumam ir nepieciešams veikt SVID analīzi – tā ļauj izvērtēt savu pašreizējo atrašanās vietu tirgū, nosakot organizācijas

[1]Liabotis B., Three strategies for Atchieving and Sustaining Growth [tiešsaiste] [skatīts 02.12.2016]. Pieejams: http://iveybusinessjournal.com/publication/three-strategies-for-achieving-and-sustaining-growth/
[2]Praude, V., Menedžments. Rīga:Burtene, 2012. 204.lpp
[3]Asare I., Tjarve B., Hermane A., Kalniņa E., Nevalstiskās kultūras organizācijas rokasgrāmata, Rīga: Culturelab, 2013. 6.lpp.

stiprās un vājās puses, iespējas un draudus.[1] Gan SVID, gan PEST analīzes ir lielisks veids, kā veiksmīgi īstenot savu stratēģiju. Ja ir izveidota kaut viena no šīm matricām, tas jau ir veids, kā atrast un izstrādāt sev piemērotāko attīstības stratēģiju. SVID analīze palīdz noteikt konkrētās organizācijas pozīciju tirgū, aplūkojot gan ārējo gan iekšējo vidi, bet PEST analīze ļauj izanalizēt uzņēmuma ārējo jev makrovidi. PEST analīze vairāk ir nepieciešama, ja uzņēmums vēlās paplašināt savu darbības virzienu vai arī mainīt to pavisam, mēģinot ko jaunu. Šī analīze ļauj ielūkoties apkārtējā vidē.

1.2. tabula

SVID analīze[2]

	Veicina mērķa sasniegšanu (kāpēc tas varētu izdoties)	**Traucē mērķa sasniegšanai** (kāpēc tas varētu neizdoties)
Iekšējā izcelsme (organizācijas īpatnības)	**S (Stiprās puses)**	**V (Vājās puses)**
Ārējā izcelsme (vides īpatnības)	**I (Iespējas)**	**D (Draudi)**

1.2.tabulā redzami SVID (angļu valodā SWOT) analīzes pamatnoteikumi. Lai šis attēls taptu nedaudz skaidrāks, autore piedāvā ieskatīties sīkāk katrā no šīm sadaļām:

Stiprās puses – organizācijas iekšējā vide. Šajā sadaļā (sektorā) uzskaita tās paša prasmes, spējas un arī citus faktorus, kas labi piemēroti izvēlētajam biznesa veidam un var dot priekšrocības attiecībā pret konkurentiem.

Vājās puses – organizācijas iekšējā vide. Faktori (spējas vai īpašības), kuras nepieciešamas izvēlētajā biznesa modelī, bet nepiemīt vai arī pagaidām nav pieejamas. Sākuma stadijā tie var būt vērā ņemami ierobežojumi (šķēršļi) konkrētā biznesa uzsākšanai, bet savā veidā tas ir kā plāns (ceļa karte) savu spēju uzlabošanai nākotnē. Galvenais, ir izvērtēt, vai šīs vājās puses nākotnē ir reāli novēršamas, vai tomēr nē. Te var pieminēt gan finansiālos, gan tehniskos, gan jurdiskos un citus ierobežojumus, kuri ar laiku ir pārvarami, bet uz doto brīdi ievērojami ierobežo biznesa izsākšanu un panākumus sākuma stadijā.

Iespējas – vienādas visiem šajā nozarē. Viss, ko jums var dot paredzētā biznesa modeļa īstenošana – sākot no paša kvalifikācijas paaugstināšanas, jaunu noieta tirgu apgūšanas,

[1]Have S., Have W., Steven F., Keymanagementmodels:themanagementtoolsandpracticesthatwillimproveyourbusiness, PrenticeHall, NewYork, 2003., 185.lpp.
[2]Biznesa SVID analīze [tiešsaiste] [skatīts 20.04.2016]. Pieejams: http://ka-pelnit-interneta.piksens.com/marketings/biznesa-svid-analize/.html

noteiktas tirgus nišas daļas iegūšanas un citi faktori, kuri notikumus var virzīt jums vēlamā virzienā.[1]

Draudi – vienādi visiem šajā nozarē. Tā ir sava veida apstākļu sakritības (iestāšanās), kuras var prognozēt, bet tās var ievērojami ietekmēt (bremzēt) plānoto biznesu. No visiem apdraudējumiem nav iespējams izvairīties, tomēr jau laikus var plānot savu rīcību gadījumos, kad šie draudi (riski) kļūst reāli.[2]

Ja uzņēmums ir izveidojis SVID analīzes matricu, tas jau ir solim pretī veiksmīgākai mērķu realizēšanai. Ir apzinātas stiprās un vājās puses, iespējas un draudi. Uzņēmums var koncentrēties uz vājo pušu un draudu novēršanu, kā arī veiksmīgi izcelt savas stiprās puses konkrētajā tirgū.

Nākamais, kam būtu jāpievērš uzmanība, ir PEST analīzes matricas izveide. PEST (political, economical, social, tehnological) analīze ir pētāmā objekta vai parādības ietekmējošo politisko, ekonomisko, sociālo un tehnoloģisko faktoru analīze.[3]

1.3. tabula

PEST analīzes matrica[4]

Politisko faktoru analīze	**Ekonomisko faktoru analīze**
• Politiskā stabilitāte; • Politiskie konflikti; • Vides aizsardzības likumdošana; • Darba un sociālā likumdošana; • Tirgus regulēšana, tendencies; • Nodokļu likumdošana, tendences; • Eiropas Savienības regulas; • Iespējas piesaistīt finansējumu valsts atbalsta programmās un no Eiropas Savienības struktūrfondiem	• Ekonomiskā situācija valstī; • Inflācija; • Bezdarba līmenis, darba resursu izmaksas; • Ekonomiskās attīstības tendences; • Globālās ekonomiskās attīstības tendences; • Ienākumu līmenis; • Nodokļi; • Sezonalitāte; • Procentu likmes un valūtas maiņas kurss; • Infrastruktūras nodrošinājums
Sociālo faktoru analīze	**Tehnoloģisko faktoru analīze**
• Demogrāfiskā situācija; • Kultūra un tradīcijas;	• Pašreizējais tehnoloģiju attīstības līmenis un izmantošanas efektivitāte;

[1]SWOT AnalysisExamplesforEveryBusinessSituation [tiešsaiste] [skatīts 01.12.2016]. Pieejams: http://pestleanalysis.com/swot-analysis-examples/
[2]Biznesa SVID analīze [tiešsaiste] [skatīts 20.04.2016]. Pieejams: http://ka-pelnit-interneta.piksens.com/marketings/biznesa-svid-analize/.html
[3]Ruperte I., Uzņēmuma vadīšana – īsi par galveno teorijā un praksē. „Jumava", Rīga, 95.lpp.
[4]Ruperte I., Uzņēmuma vadīšana – īsi par galveno teorijā un praksē, „Jumava", Rīga, 105.lpp.

• Noslāņošanās pakāpe sabiedrībā; • Attieksme pret apkārtējo vidi; • Attieksme pret ārvalstu precēm un pakalpojumiem; • Attieksme pret atpūtu; • Attieksme pret veselību; • Dominējošā reliģija, tās ietekme; • Izglītības līmenis; • Uzņēmēju resursi; • Valodu prasmes; • Vīrieša un sievietes loma sabiedrībā	• Tehnoloģiju attīstības tendences; • Inovāciju potenciāls, valsts atbalsts pētniecībā; • Intelektuālā īpašuma aizsardzība; • Informācijas un komunikāciju tehnoloģiju iespējas; • Tehnoloģiju nozīme preču kvalitātes paaugstināšanā un cenas pazemināšanā; • Tirdzniecības procesu tehnoloģiskais nodrošinājums

PEST analīze iedala vidi šādās kategorijās:

Politiskā - saistās ar spiedienu un iespējām, ko sniedz izmaiņas valdības un sabiedrības attieksmē pret nozari, izmaiņas politiskajās institūcijās un politisko procesu virziens, juridiskie jautājumi un vispārējā likumdošanas vide.

Ekonomiskā - saistās ar sabiedrības ekonomiskajām struktūrām un tādiem faktoriem kā birža, procentu un inflācijas procenti, valsts ekonomiskā politika un rezultāti, valūtas kurss utt. Šie faktori dažādas nozares ietekmē atšķirīgi.

Sociālā - saistās ar kultūras attieksmēm, ētiskiem uzskatiem, kopīgām vērtībām, dzīves stila diferenciācijas līmeni, demogrāfiju, izglītības līmeņiem utt. Sociālo faktoru novērošana palīdz organizācijām saglabāt to reputāciju iesaistīto pušu acīs.[1]

Tehnoloģiskā - saistās ar izmaiņām tehnoloģijās, kas var mainīt uzņēmuma konkurētspējas pozīciju. Nozares saplūst; rodas jaunas stratēģiskās grupas; tiek uzlaboti pašreizējie produkti, un procesa inovācijas samazina ražošanas izmaksas. Vadības inovācijas ir daļa no tehnoloģiju apskata.

PEST analīze ietver piecus galvenos soļus:

1. Izprast kategorijai atbilstošās tendences - izpētīt organizācijas stratēģijai nozīmīgos faktorus; noteikt ilgtermiņa tendences, kas atbilst šiem faktoriem; izpētīt šo faktoru iepriekšējo ietekmi; analizēt tendenču un to maiņas paredzamību; novērtēt šo tendenču ietekmi organizācijā.

2. Izprast tendenču savstarpējo atkarību - analizēt, kuras tendences ir savstarpēji saistītas; noteikt, kuras tendences atrodas pretrunā, izprotot virzību pretējos virzienos.

[1]PEST analīze [tiešsaiste] [skatīts 01.05.2015]. Pieejams: http://rokasgramata.lv/vadiba/pest-analize/

3. Noteikt iespējamos jautājumus noteiktajās tendencēs - pārbaudīt tendenču ietekmi uz organizāciju; noteikt visizšķirošākās tendences, kam ir vislielākā ietekme, ņemot vērā organizācijas mērķus.

4. Prognozēt virzību - noteikt izšķiroši būtiskas tendences pamatā esošus būtiskus virzītājus; vadīt jutīguma testu, lai novērtētu ietekmi (noņemiet – 10% no jūsu sliktākā iespējamā scenārija).

5. Noteikt ietekmi uz organizāciju - novērtēt būtisku vides izmaiņu ietekmi uz nozari; noteikt būtisku vides izmaiņu ietekmi uz uzņēmuma konkurētspējas pozīciju; noteikt būtisku vides izmaiņu ietekmi uz tiešo konkurentu pozīciju; pārbaudīt uzņēmuma konkurētspējas pozīciju, ņemot vērā tiešo konkurentu ticamāko pozīciju.[1]

1.4.tabula

PEST analīzes un SVID analīzes atšķirības[2]

PEST analīze	SVID analīze
Ārējās jeb makrovides analīze	Analizē gan ārējo, gan iekšējo vidi
Izmanto sākotnējai analīzei, lai iepazītu vidi, kurā būs jādarbojas, noskaidrotu tendences	Ērta un noderīga periodiskai analīzei organizācijās, kas jau darbojas
Sevišķi noderīga, apzinot būtisko svešā vai jaunā nozarē vai teritorijā	Var lietot, uzsākot darbību, taču tad iekšējās vides analīze nepilnīga, ja vispār iespējama
Labi noder bezpeļņas, sociālās u. tml. organizācijām vai projektiem	Problemātisks var būt klasiskās (būtiski iezīmējot attīstības iespējas vai uzlabojuma virzienus) SVID analīzes lietojums bezpeļņas organizācijās un projektos
Rezultātā konkrēta „recepte” netiek iegūta, ir materiāls pārdomām.	Aizpildot matricu, tiek iegūta „recepte” turpmākām darbībām

Tabulā nr.1.4. redzamas abu analīžu atšķirības. PEST analīze analizē ārējo jeb makrovidi (iespējas tirgū), turpretī SVID analīze analizē gan iekšējo, gan ārējo vidi. Darba autore secina, ka analizējot organizācijas iekšējo un ārējo vidi, tā var izvēlēties un izstrādāt sev piemērotāko attīstības stratēģiju. SVID analīze tiek veikta, nosakot konkrētās organizācijas pozīcijas tirgū, turpretī PEST analīze veicama par pārstāvētās organizācijas nozares vidi. PEST analīze nozīmīga ir tad, ja organizācija vēlas sākt kaut ko jaunu, tad veic ārējās vides analīzi, noskaidrojot galvenos politiskos, ekonomiskos, sociālos un tehnoloģiskos faktorus. Ar SVID

[1]Arline K., PEST analysis: Definition, Examples&Templates [tiešsaiste] [skatīts 30.11.2016]. Pieejams: http://www.businessnewsdaily.com/5512-pest-analysis-definition-examples-templates.html
[2]Kalve I., Apseglot pārmaiņu vējus. Stratēģiskā un pārmaiņu vadība, Biznesa augstskola „Turība” SIA, Rīga, 2005., 236.lpp

analīzes palīdzību tiek analizēta organizācijas darbība kopumā, apzinot tās stiprās un vājās puses, kā arī iespējas un draudus. Šo abu analīžu veikšanai nepieciešams laiks, informācijas pieejamība un iedziļināšanās problēmu būtībā. Jebkura organizācija var izstrādāt abas šīs analīžu metodes. Autore iesaka veikt vispirms PEST analīzi, kur tiek saprasta un apzināta makrovide, bet pēc tam ar iegūtu informāciju papildināt SVID analīzi. Gan SVID, gan PEST analīzes ir lielisks veids, kā veiksmīgi īstenot savu stratēģiju. Ja ir izveidota kaut viena no šīm matricām, tas jau ir veids, kā atrast un izstrādāt sev piemērotāko attīstības stratēģiju. SVID analīze palīdz noteikt konkrētās organizācijas pozīciju tirgū, aplūkojot gan ārējo gan iekšējo vidi, bet PEST analīze ļauj izanalizēt uzņēmuma ārējo jev makrovidi. PEST analīze vairāk ir nepieciešama, ja uzņēmums vēlās paplašināt savu darbības virzienu vai arī mainīt to pavisam, mēģinot ko jaunu. Šī analīze ļaus ielūkoties apkārtējā vidē.

Apkopojot visu šajā teorijas nodaļā rakstīto, autore secina, ka visi šie trīs jēdzieni – misija, vīzija un stratēģiskie mērķi, ir ļoti līdzīgi. Lai spētu šos jēdzienus atšķirt, ir nepieciešams iedziļināties teorijā, tādējādi saprotot, kas katrā no šiem jēdzieniem ir atšķirīgs. Viens pavisam noteikti ir skaidrs, misija parāda to, kāds ir uzņēmuma pastāvēšanas nolūks un vīzija parāda skatu uz nākotni, to, kā uzņēmuma vadība iztēlojas sevi pēc konkrēta laika. Arī stratēģiskie mērķi pavisam noteikti nav īstermiņa mērķi. Tie ir mērķi, kurus uzņēmums vēlās sasniegt ne mazāk kā 3-5 gadu laikā, kas tos padara par ilgtermiņa mērķiem. Kā jau darba sākumā autore minēja, lielākoties jēdziens „stratēģiskais virziens" teorijas gramatās tiek attiecināts uz uzņēmumiem. Turpmākajās nodaļās autore piedāvā aplūkot pētījumu, kas tiek veikts, lai bakalaura darba noslēgumā varētu parādīt, kā šo jēdzienu attiecināt uz kultūras nozari un izstrādāt savu stratēģiju Ērgļu novada kultūras nozares attīstībai, izmantojot zināšanas, ko autore ir ieguvusi rakstot darba teorētisko daļu.

1.3. Stratēģiskie virzieni un plānošana kultūras nozarē valsts un pašvaldību mērogā

Kultūrai ir liela nozīme mūsdienu sabiedrībā. Kultūras organizācijas ir nepieciešamas kā izglītojošas mākslinieciskās, estētiskās darbošanās un audzināšanas vieta cilvēka mūža garumā. No šo iestāžu darbības atkarīga Latvijas novadu kultūrvide, vietējo tradīciju saglabāšana un attīstība. Galvenā institūcija, kas Latvijā atbild par kultūras nozari, ir Latvijas Republikas Kultūras ministrija. Tā izstrādā kultūrpolitikas vadlīnijas, kā arī dažādus dokumentus, kuri regulē šīs nozares darbību valstī kopumā.

Šobrīd galvenais kultūrpolitikas plānošanas dokuments ir Kultūras ministrijas izstrādātās un Ministru kabineta apstiprinātās Kultūrpolitikas pamatnostādnes 2014. – 2020. gadam „Radošā Latvija". Kultūrpolitikas pamatnostādnes 2014. – 2020. gadam „Radošā Latvija" ir vidēja termiņa politikas plānošanas dokuments, kas nosaka valsts kultūrpolitikas mērķus un

prioritātes laika periodam līdz 2020. gadam un sekmē valsts ilgtermiņa un vidēja termiņa politikas plānošanas dokumentos izvirzīto mērķu sasniegšanu. Ekonomikas krīze ir ieviesusi izmaiņas līdzšinējā plānošanas procesā un devusi jaunu, pieredzē balstītu izpratni par valsts izaugsmes virzītājspēkiem un avotiem. Jauna kultūrpolitikas dokumenta izstrādes nepieciešamību nosaka arī vienotas integrētas pieejas ieviešana valsts un Eiropas Savienības politikas un budžeta plānošanā. Kultūrpolitikas pamatnostādņu izstrādes mērķis ir apliecināt kultūras vērtību un definēt rīcības virzienus kultūras daudzveidīgai un ilgtspējīgai attīstībai, kas, veicinot valsts izaugsmi un konkurētspēju, veido augstāku dzīves kvalitāti ikvienam, saglabājot un attīstot Latvijas kultūras kapitālu un iedzīvotāju radošumu.[1]

Turpinājumā autore piedāvā ieskatīties dažās no jau iepriekš minētajā kultūrpolitikas plānošanas dokumenta "Radošā Latvija" sadaļām:

1. **Vīzija.** Vīzija nosaka, ka Latvija ir valsts ar spēcīgu nacionālo un eiropeisko indentitāti, saglabājot un kopjot savu kultūras mantojumu, tajā pašā laikā veicinot un attīstot jaunrades procesus, lai pilnvērtīgi iekļautos un darbotos Eiropas un pasaules kultūras telpā. Cilvēki attīsta un pilnveido savu radošo potenciālu, aktīvi pielieto to dažādās nozarēs Latvijā, tādējādi radot inovācijas ikvienā no valsts nozarēm. Ar savu radošo industriju devumu, cilvēki dod pienesumu Latvijas tautsaimniecībā un eksportā, kas pozitīvi ietekmē visas nozares, arī kultūras. Tiek nostiprināts radošu pilsētu un teritoriju tīkls, kas ļauj veidot jaunas darba vietas, palīdz cilvēkiem uzlabot dzīves kvalitāti.
2. **Pamatnostādņu virsmērķis un politikas virsmērķa sasniegšanai noteiktās prioritātes.** Mērķis - Latvija – zeme ar bagātu un koptu kultūras mantojumu, vitālu un daudzveidīgu kultūras dzīvi, radošiem cilvēkiem, konkurētspējīgām radošajām industrijām un augšupejošu dzīves kvalitāti ikvienam. Prioritātes: 1) Kultūras kapitāla saglabāšana un attīstība, sabiedrībai līdzdarbojoties kultūras procesos; 2) radošums mūžizglītībā un uz darba tirgu orientēta kultūrizglītība; 3) konkurētspējīgas kultūras un radošās industrijas; 4) Radošās teritorijas un kultūras pakalpojumu pieejamība.[2]
3. **Pamatnostādņu "Radošā Latvija" saistītie plānošanas dokumenti:**
   - **Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģija līdz 2030. gadam** (apstiprināta LR Saeimas plenārsēdē 2010. gada 10. jūnijā). Tajā kā pirmā prioritāte noteikta Latvijas kultūras telpas attīstība. Prioritātes ietvaros izvirzīts mērķis – saglabāt un attīstīt Latvijas kultūras kapitālu un veicināt piederības izjūtu Latvijas kultūras telpai, attīstot sabiedrības

[1]Latvijas Republikas Kultūras ministrija "Kultūras pamatnostādnes 2015.-2020.gadam "Radošā Latvija"" [tiessaiste] [skatīts 01.12.2016]. Pieejams: http://polsis.mk.gov.lv/documents/4877 6.lpp
[2]Latvijas Republikas Kultūras ministrija "Kultūras pamatnostādnes 2015.-2020.gadam "Radošā Latvija"" [tiessaiste] [skatīts 01.12.2016]. Pieejams: http://polsis.mk.gov.lv/documents/4877 14.lpp

radošumā balstītu konkurētspējīgu nacionālo identitāti un veidojot Latvijā kvalitatīvu kultūrvidi.

- **Nacionālais attīstības plāns 2014. – 2020. gadam** (apstiprināts LR Saeimas plenārsēdē 2012. gada 20. decembrī) veidots kā Latvija2030 ieviešanas plāns vidējā termiņā, kas salāgots ar valsts budžeta iespējām un prognozējamo indikatīvo līdzfinansējumu no ES fondiem 2014. – 2020. gada plānošanas periodam. NAP2020 kā galvenais vidēja termiņa mērķis izvirzīts ekonomikas izrāviens katra Latvijas iedzīvotāja un valsts labklājības pieaugumam, un noteiktas trīs prioritātes: Tautas saimniecības izaugsme, Cilvēka drošumspēja un Izaugsmi atbalstošas teritorijas.

Ciešā sadarbībā ar pamatnostādņu veidošanas procesu izstrādātas 15 kultūras **nozaru stratēģijas 2014. – 2020. gada periodam**, kurās detalizēti aprakstīts katras nozares attīstības mērķis, stratēģiskie rīcības virzieni un aktivitātes. Stratēģijas ir izstrādātas kā katras nozares detalizētāks rīcības plāns pamatnostādņu „Radošā Latvija" īstenošanai. Darbības stratēģijas ir izstrādātas šādām nozarēm un starpnozarēm – muzeji, bibliotēkas, arhīvi, kultūras piminekļi, nemateriālais kultūras mantojums, digitālais kultūras mantojums, kultūrizglītība, literatūra un grāmatniecība, mūzika, teātris, deja, vizuālās mākslas, filmas, arhitektūra un dizains.[1]

Kultūras ministrijas uzdevums ir ne tikai izstrādat pamatnostādnes, ņemot vērā iepriekš minētos saistītos dokumentus, bet arī uzraudzīt, vai pilsētas un novadi, kuri ir izstrādājuši savas stratēģijas, ievēro visus rīcības virzienus. Lai kontrolētu kultūras nozari Latvijā, Kultūras ministrija ir izstrādājusi arī kultūras jomu regulējošos likumus, kurus autore vēlējās uzskaitīt:

1. Autortiesību likums;
2. Kultūras institūciju likums;
3. Valsts Kultūrkapitāla fonda likums;
4. Arhīvu likums;
5. Bibliotēku likums;
6. Likums "Par Latvijas Nacionālo bibliotēku";
7. Latvijas Nacionālās bibliotēkas projekta īstenošanas likums;
8. Obligāto eksemplāru likums;
9. Muzeju likums;
10. Latvijas Nacionālās operas likums;
11. Dziesmu un deju svētku likums;

[1]Latvijas Republikas Kultūras ministrija "Kultūras pamatnostādnes 2015.-2020.gadam "Radošā Latvija"" [tiessaiste] [skatīts 01.12.2016]. Pieejams: http://polsis.mk.gov.lv/documents/4877 14.lpp

12. Likums par kultūras pieminekļu aizsardzību.[1]

Šie likumi ir jāievēro visām kultūras nozares institūcijām un jebkāda veida likuma pārkāpšana ir sodama ar naudas sodu.

Atskatoties uz visu iepriekš minēto, darba autore secina, ka plānošanas dokumentu izstrāde ir ļoti apjomīgs un sarežģīts process. Lai izveidotu šo plānošanas dokumentu, ir jāizanalizē un jāizpēta vēl citi saistošie dokumenti - gan vietēja, gan starptautiska mēroga. Pašlaik galvenais Kultūrpolitikas plānošanas dokuments valsts mērogā ir "Radošā Latvija". Šis plānošanas dokuments mijiedarbojas un papildina arī citus kultūras nozari ietekmējošus dokumentus, kā piemēram, Nacionālo Attīstības plānu. Autore secina, ka visu šo dokumentu mērķis ir uzlabot un attīstīt ne tikai kultūras nozari valstī, bet arī citas nozares. Ir svarīgi saglabāt un pilnveidot jau esošās tradīcījas, savu identitāti un nenorobežoties arī no dažādām inovācijām. Laiks iet, tehnoloģijas attīstās un kultūras nozarei ir jāspēj piesaistīt cilvēkus šajā tehnoloģiju laikmetā. Latvijai ir jāaug ne tikai vietējā mēroga, bet arī ārpus valsts robežām, tāpēc ir svarīgi piesaistīt vietējos iedzīvotājus, iedrošināt viņus un attīstīt to prasmes, lai viņi spētu nest mūsu valsts vārdu pasaulē, parādot, cik ļoti viņi mīl savu kultūru, cik tā ir daudzveidīga.

Kultūras nozares attīstību vistiešāk ietekmē vietējās pašvaldības un iedzīvotāji. Kultūra ir tā nozare, kurā katrs novads un katra pilsēta var paradīt to, cik viņi ir unikāli un to, kā viņu kultūra atšķiras no pārējiem. Ne tikai valstij kopumā ir savas tradīcijas, bet arī pilsētām un novadiem katram individuāli ir savas tradīcijas. Ļoti bieži tās radušās dažādu vēstures notikumu un faktu iespaidos. Lai varētu attīstīt kultūras nozari Latvijas novados, nevar paņemt vienu konkrētu stratēģiju un piedēvēt visām Latvijas pilsētām un novadiem. Tieši tāpēc katrs novads izstrādā savu kultūras attīstības stratēģiju.

Saeimas pieņemtais un Valsts prezidenta izsludinātais likums "Par pašvaldībām" 15.pants nosaka, ka pašvaldībām ir šāda autonomā funkcija: "rūpēties par kultūru un sekmēt tradicionālo kultūras vērtību saglabāšanu un tautas jaunrades attīstību (organizatoriska un finansiāla palīdzība kultūras iestādēm un pasākumiem, atbalsts kultūras pieminekļu saglabāšanai u.c.)".[2] Tas nozīmē, ka pašvaldībām ar likumu ir noteikts rūpēties par savu iedzīvotāju labsajūtu ne tikai sociālās, izglītības, veselības, bet arī kultūras jomā. Šis documents nosaka, ka pašvaldību funkcijās ir kultūratbildība.

Siguldas novada Dome ir izstrādājusi Siguldas novada kultūras nozares attīstības stratēģiju, kurā iekļauta ļoti precīza un pārskatāma shēma ar pašvaldībām plānošanas dokumentu hierarhijas attēlojumu. Šo dokumentu var aplūkot pielikumā nr.1. Attēlā redzams,

---

[1]Kultūras jomu regulējošie likumi [tiessaiste] [skatīts 01.12.2016]. Peejams: http://www.km.gov.lv/lv/dokumenti/likumi.html

[2]LR likums "Par pašvaldībām". Pieņemts 19.05.1994., spēkā ar 09.06.1994. [tiešsaiste] [skatīts 09.12.2016]. Pieejams:http://likumi.lv/doc.php?id=57255

kā notiek plānošanas dokumentu savstarpējā mijiedarbošanās. Attīstības plānošanas dokumentus iedala trīs līmeņos – nacionāla, reģionāla un vietēja līmeņa. Galvenie dokumenti, kuri ilgtermiņā nosaka attīstības plānošanu, ir Latvijas ilgtspējīgās attīstības stratēģija līdz 2030. gadam nacionālā līmenī, Rīgas plānošanas reģiona attīstības stratēģija 2014. - 2030. gadam un Rīgas plānošanas reģiona telpiskais plānojums 2005. - 2025. gadam reģionāla līmenī un vietējā līmenī tie ir katra novada Ilgtspējīgas attīstības stratēģija, kā arī Novada teritorijas plānojums. Šie ir ilgtermiņa attīstības plānošanas dokumenti, no kuriem talāk tiek veidoti vidēja termiņa attīstības plānošanas dokumenti. Šie vidēja termiņa attīstības plānošanas dokumenti ir attīstības plāni un attīstības programmas. Balstoties uz konkrētām attīstības programmām vai plāniem, katrs novads izveido īstermiņa attīstības dokumentu – Kultūras nozares attīstības stratēģiju, kas arī ir šī bakalaura darba pamattēma.

Vietējo kultūras stratēģiju uzdevums ir izprast vietējās kopienas kontekstu, izcelt kopienas un vietas īpašo raksturu un identitāti. Lai izprastu šo unikalitāti, konkrētajai vietai un tur dzīvojošiem cilvēkiem raksturīgo, jābalstās vēsturiskajā, kultūras, sociālajā kontekstā, kā arī esošo resursu izpētē, jāatklāj labākie veidi, kā šos resursus izmantot, lai veidotu un attīstītu vietas identitāti, padarītu šo vietu atšķirīgu no citām. Mākslas un kultūras aktivitātēm (un tam, kā tās tiek plānotas) šajā procesā ir īpaša loma – sabiedrību izglītot par vēstures un kultūras kontekstu, kā arī ļaut vietējai sabiedrībai piedalīties sabiedriskajā dzīvē – festivālos, pasākumos, meistardarbnīcās un citos pasākumos. Lai visus šos svarīgākos balstus – vietējo identitāti, kopienu un kultūras resursus – pilnvērtīgi izmantotu, ir jāveido vietēja mēroga stratēģija, plānošanas process un izpilde, kas atspoguļotu un atbalstītu vietējo raksturu.[1]

Lai izstrādātu kvalitatīvu kultūras nozares attīstības stratēģiju, ļoti svarīgi ir ne tikai ieverot visus iepriekš minētos dokumentus, bet arī iesaistīt šajā procesā iedzīvotajus, noskaidrojot viņu viedokļus par esošo situāciju nozarē, kā arī uzzināt, kādas ir viņu vēlmes un ekspektācijas nākotnē, saistībā ar kultūras nozari. Kā apgalvo Culture Lab rokasgramatas veidotāja Ilona Asare, konsultācijas ar sabiedrību ir nozīmīgas, lai:

- gūtu piekrišanu un sabiedrības akceptu plānotajiem darbības virzieniem;

- nodrošinātu to, ka sabiedrība apzinās un saprot, kā noteiktas izvēlētas rīcības to ietekmē;

- iegūtu padomu (kopīga risinājumu meklēšana, ņemot vērā dažādus viedokļus un uzskatus, palīdzēs iegūt pilnīgāku ainu par aktuālajām problēmām),

[1]Demokrātiska kultūrpolitikas veidošana: kultūra kā ilgtspējīgas attīstības faktors. Metodiskais materiāls kultūras organizācijām, pašvaldību un valsts institūciju lēmumu pieņēmējiem un sabiedrībai [tiešsaiste] [skatīts 01.12.2016]. Pieejams: https://culturelablv.files.wordpress.com/2009/04/metodiskaismaterials_final.pdf

- nodrošinātu informācijas izplatīšanu pēc iespējas lielākai sabiedrības daļai; - integrētu sabiedrības viedokli plānošanā, lai nodrošinātu labāku resursu izmantošanu un stratēģijas realizāciju.[1]

Ieteikumu ieklausīties apkārtējo viedokļos pirms stratēģijas mērķu izstrādes izsaka arī Kanādas kultūrplānošanas rokasgrāmatas "Cultural Planning Tool kit" autores Anna Russo un Diāna Butlere. Viņuprāt kultūras stratēģiju izstrādātājiem vispirms būtu jāuzdod šādi jautājumi: - Kas ir svarīgi cilvēkiem mūsu kopienā? Ko par svarīgu uzskata dažādu kultūras apvienību pārstāvji, mākslinieki, vecāki, seniori, pusaudži? - Kāds darbs ir jau paveikts kultūras mantojuma, mākslas attīstības jomā? Kas šo darbu paveica? Kādi faktori sekmēja darbu sekmīgu izpildi? Jāizsaka arī novērtējums par paveikto, apliecinot izdarītā darba vērtību! - Kas darbojas kultūras jomā – pašvaldību darbinieki, bibliotekāri, nevalstiskās organizācijas, Turpat. muzeju darbinieki, amatiermākslas kolektīvi...? Konsultāciju procesam jābūt iekļaujošam, uzticamam, skaidram un elastīgam. Bez obligātās sabiedriskās apspriešanas ir dažādi veidi, kā var iesaistīt sabiedrību plānošanā. Iedzīvotājus var iesaistīt gan plānošanas pirmajās fāzēs, vācot un apkopojot informāciju, gan jau izvirzīto stratēģisko mērķu un darbības virzienu apspriešanā, jaunu ideju radīšanā.[2]

Atskatoties uz iepriekš sniegto informāciju par stratēģijas plānošanu vietējās pašvaldībās, autore secina, ka viens no vissvarīgākajiem faktoriem, kas var ietekmēt attīstības stratēģiju pozitīvi, ir vietējie iedzīvotāji. Noskaidrojot pēc iespējas vairāk iedzīvotāju viedokļu un iesaistot viņus kultūras attīstības stratēģijas plānošanā, ir iespēja gūt vairāk ideju tam, ko vajadzētu attīstīt, kam jāpievērš lielāka uzmanība, ko cilvēki gaida nākotnē. Kultūras nozares patēriņš, tāpat kā citu nozaru patēriņš, balstās uz iedzīvotāju vēlmēm un apmierinātību. Ja esošais piedāvājums viņiem liksies vilinošs un interesants, viņi šo iespēju izmantos un varbūt ne vienu reizi vien. Tas veicinās noietu un pozitīvi ietekmēs kultūras nozari. Tieši tāpēc vietējām pašvaldībām ir svarīgi noskaidrot, ko vēlas viņu iedzīvotāji. Tāpat kā valsts mērogā, arī pašvaldību mērogā, nevar aizmirst, ka, izstrādājot stratēģiju, ir jābalstās uz valstī pieņemtajiem plānošanas dokumentiem un vadlīnijām. Apvienojot abus iepriekš minētos faktorus, tiek iegūta recepte, kā veiksmīgi izstrādāt vietējo kultūras nozares attīstības stratēģiju.

Apkopojot visu informāciju, kuru autore ir atspoguļojusi darba pirmajā daļā, tiek secināts, ka jebkāda veida stratēģijas izstrādes process ir ļoti sarežģīts un laikietilpīgs. Stratēģijas plānošanas procesā ir jānosaka misija, vīzija un stratēģiskie mērķi, kuriem noteikti ir jābūt izpildāmiem. Lai gan misija un vīzija ir divi dažādi termini, to definīcijas ir diezgan līdzīgas,

[1] Cultural Planning Toolkit, http://www.creativecity.ca/database/files/library/cultural_planning_toolkit.pdf
[2] Asare I., Iedzīvotāju iesaistīšana kultūrpolitikas veidošanā [tiessaiste] [skatīts 01.12.2016]. Pieejams: https://culturelablv.files.wordpress.com/2009/04/metodiskaismaterials_final.pdf 52.lpp

tāpēc ir svarīgi nesajaukt jēdzienus un saprast, kā tie savā starpā atšķiras. Misijas, vīzijas un mērķu noteikšana ir pirmā darbība, kura jāveic, izstrādājot attīstības stratēģiju.

Kā nākamais svarīgais punkts, kurš jāņem vērā, ir SVID un PEST analīzes. Tās ļaus noskaidrot, kādā veidā plānoto ir iespējams sasniegt un kuri ir tie līdzekļi, ar kuru palīdzību to var sasniegt visefektīvāk. Lai veiksmīgi izstrādātu SVID un PEST analīzes, ir nepieciešams pārzināt attiecīgo jomu, kā arī iedziļināties esošajās problēmās.

Jau iepriekš tika minēts, ka stratēģijas izstrādē ļoti nozīmīgs ir arī iedzīvotāju viedoklis. Balstoties uz viņu viedokļiem, var pilnīgāk izstrādāt stratēģiju turpmākajiem gadiem.

Valsts mērogā pašreiz svarīgākais kultūrpolitikas plānošanas dokuments ir Kultūrpolitikas pamatnostādnes 2014. - 2020. gadam "Radošā Latvija", kura mērķis ir padarīt Latviju par zemi, kura ir ar bagātu un koptu kultūras mantojumu, vitālu un daudzveidīgu kultūras dzīvi, radošiem cilvēkiem, konkurētspējīgām radošajām industrijām un augšupejošu dzīves kvalitāti ikvienam.

2. Ērgļu novada kultūras nozares analīze stratēģiskās plānošanas kontekstā

Ērgļi - viena no skaistākajām vietām Vidzemes augstienē 100 km no galvaspilsētas Rīgas un 25 km no Latvijas augstākā kalna - Gaiziņa (pielikumu nr.2). Ērgļu apkārtne sagaida ar gleznainiem, mežiem apaugušiem pakalniem un ielejām, ļaujot baudīt arī civilizācijas neizpostīto, pirmatnējo dabas skaistumu. Ērgļu nosaukums cēlies no Ērgļu viduslaiku pils – Erlaa – vārda. Pirmo reizi šis nosaukums minēts 1334. gadā, kad par pils īpašniekiem kļuva Rīgas arhibīskapa vasaļi Tīzenhauzeni. Līdz pat 2006. gadam pagasts atradās Madonas rajonā, taču 2006. gadā, apvienojoties 3 pagastiem – Ērgļu, Jumurdas un Sausnējas – tika izveidots Ērgļu novads. Ērgļu novada domas priekšsēdētājs ir Guntars Velcis. Novada teritorijas platība ir 379,5 km^2. PMLP mājaslapā pieejamie dati rāda, ka Ērgļu novadā uz 2016. gada 7. jūliju ir 3155 iedzīvotāju. Ērgļu pagastā ir 2304, Jumurdas pagastā – 283, bet Sausnējas pagastā 568 iedzīvotāju.[1] Ērgļus par savām dzimtajām mājām sauc daudzi Latvijas kultūrā ievērojami cilvēki, kā spilgtākos piemērus var minēt rakstnieku un latviešu literatūras klasiķi Rūdolfu Blaumani, komponistus un brāļus Jurjānus, dzejniekus Zinaīdu Lazdu un Jāni Grotu, kā arī Dailes teātra aktieri Pēteri Liepiņu.

Bakalaura darba otrajā nodaļā darba autore analizē Ērgļu kultūras institūciju darbību, Ērgļu novada kultūras attīstības stiprās puses, vājās puses, iespējas un draudus. Tāpat arī tiek analizēti dokumenti, kuri ir tiešā veidā saistīti ar kultūras nozares attīstību Ērgļu novadā. Bakalaura darba otrajā nodaļā autore ir iekļāvusi arī iedzīvotāju aptaujas un intervijas analīzes. Intervija norisinājās Ērgļu saieta namā 18. novembrī ar Ērgļu novada speciālisti kultūras darba organizatori Sandru Avotiņu, kura ir arī Ērgļu novada kultūras stratēģijas 2015. - 2020. gadam izstrādātāja.

2.1. Ērgļu kultūras institūciju darbības raksturojums

Daļa kultūras nozarē esošo organizāciju Ērgļu novadā darbojas kā pašvaldības struktūrvienības, bet daļa - kā patstāvīgas pašvaldības institūcijas, kas rūpējas par to, lai kultūras nozare Ērgļu novadā tiktu attīstīta. Kā Ērgļu novada pašvaldības struktūrvienības darbojas šādas kultūras insitūcijas:

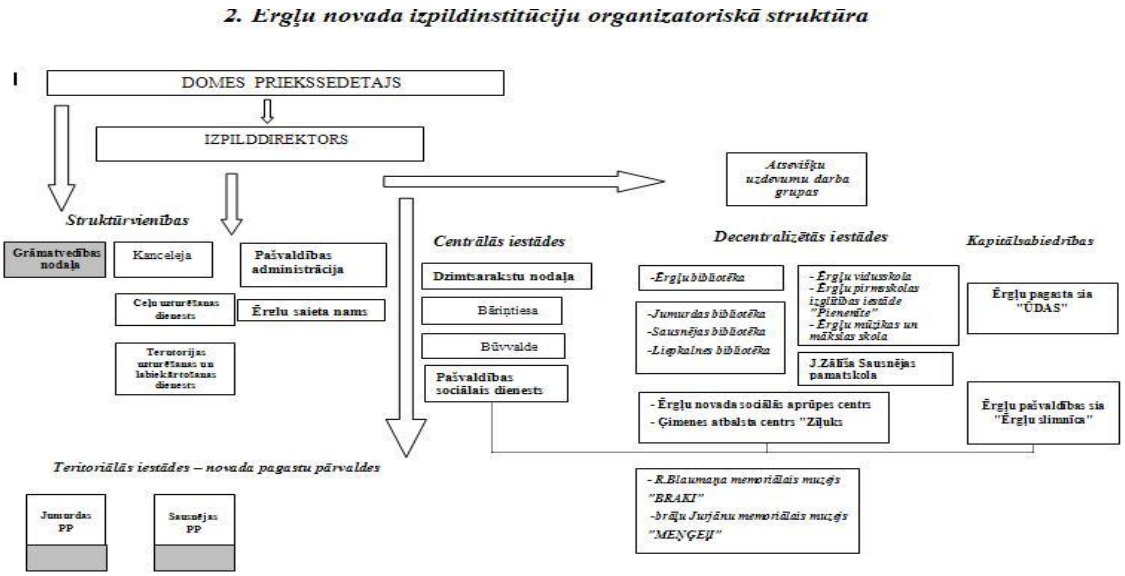
- Ērgļu saieta nams;
- Sausnējas kultūras nams;
- R.Blaumaņa memoriālais muzejs „Braki";

[1]Latvijas iedzīvotāju skaits pašvaldībās [tiešsaiste] [skatīts]. Pieejams: http://www.pmlp.gov.lv/lv/assets/documents/Iedzivotaju%20re%C4%A3istrs/0107iedzregj/ISPV_Pasvaldibas_iedzivotaju_skaits_pagasti.pdf

- Brāļu Jurjānu memoriālais muzejs „Meņģeļi”(skat.2.1. attēlu).[1]

Kā atsevišķas pašvaldības kultūras institūcijas darbojas:

- Ērgļu mākslas un mūzikas skola,
- Ērgļu novada bibliotēkas – Ērgļu, Jumurdas, Sausnējas un Liepkalnes.

2.1.attēls. Ērgļu novada izpildinstitūciju organizatoriskā struktūra[2]

Ērgļu Saieta nams ir pašvaldības kultūras iestāde, kurā izvietota Ērgļu mākslas un mūzikas skola un Ērgļu pagasta bibliotēka. Kultūras darbu Ērgļu novada Ērgļu pagastā vada speciāliste kultūras darba organizatore Sandra Avotiņa. Saieta nams ir sabiedriskās rosības, kultūrizglītojošs, tradicionālo kultūras norišu, kultūras un mākslas vērtību uzturēšanas un piedāvājuma, kā arī atpūtas centrs. Kultūras nama pamatuzdevums – īstenot valsts kultūrpolitiku, atbilstoši visu paaudžu un sociālo grupu iedzīvotāju interesēm un vajadzībām. Galvenās pamatuzdevuma veikšanas funkcijas ir radoša darbība (tautas mākslas u.c. radošo kolektīvu darbība), kultūrizglītojošā darbība (interešu grupas, lekcijas, kursi u. tml.), valsts, tautas tradicionālo svētku organizēšana, kultūras vērtību pieejamība un izplatība izstādes, izrādes, koncerti), atpūtas un izklaides sarīkojumu organizēšana visu paaudžu iedzīvotājiem.

Saieta nams ir novada kultūras izklaides un pašdarbības organizēšanas vieta, kas nodrošina dažādu iedzīvotāju grupu kultūras un izklaides pasākumus, kā arī koru, deju kolektīvu, vokālo ansambļu un citu amatieru kolektīvu un interešu pulciņu darbību. 2016. gadā Ērgļu saieta namā darbojās 16 amatiermākslas kolektīvi – jauktais koris „Ērgļi”, deju kolektīvi „Rūdis” un „Pastalnieki”, vidējās paaudzes deju kolektīvs „Erla”, dāmu deju grupa „Varbūt”,

[1]Struktūrvienības [tiešsaiste] [skatīts 20.11.2016]. Pieejams: http://ergli.lv/public/lat/pasvaldiba1/pasvaldibas_institucijas/strukturvienibas/
[2]Struktūra [tiešsaiste] [skatīts 21.11.2016]. Pieejams: http://ergli.lv/public/lat/pasvaldiba1/struktura/

bērnu deju kolektīvs „Pienenīte", bērnu vokālais ansamblis, Ērgļu teātris, tautas un lietišķās mākslas studija „Ērgļi", tautas mūzikas kopa „Pulgosnieši", līnijdejas, vēderdejas, sporta deju kolektīvs „Vizbulīte" un mūzikas kursi.

Organizācijas raksturojums pēc finansēšanas avota - saieta nama finanses veido valsts un pašvaldības budžeta līdzekļi, kā arī līdzekļi, kas iegūti Saieta nama saimnieciskās darbības rezultātā, ziedojumi, sponsoru iedalītie līdzekļi u.c. Valsts un pašvaldība finansē savā pārziņā esošo saieta namu un nodrošina līdzekļus:

- Kultūras nama telpu īrei, komunālajiem, nodokļu u.c. maksājumiem;
- Saieta nama telpu, iekārtu un aprīkojuma uzturēšanai;
- Remontiem;
- Tērpu iegādei un uzturēšanai amatierkolektīvu vajadzībām;
- Jaunu palīglīdzekļu iegādei;
- Saieta nama savstarpējai sadarbībai;
- Saieta nama darbinieku atalgojumam un kvalifikācijas pilnveidošanai, amatiermākslas kolektīvu vadītāju atalgošanai un kvalifikācijas celšanai;
- Saieta nama darbības popularizēšanai.[1]

Ērgļu saieta nams atbilstoši Valsts kultūrpolitikas uzdevumiem rada apstākļus, kas dod iespēju katram indivīdam piedalīties kultūras vērtību apguvē un to radīšanā.

Saieta namā darbojas amatiermākslas kolektīvi, kuriem ir senas paaudžu paaudzēs nodotas tradīcijas. Sadrabība ar Ķelnes – Reizīkes un Niederntudorfas (Vācijā) amatiermākslas kolektīviem, kas rosina iespēju radošu kultūras programmu savstarpējai apmaiņai, popularizējot mūsu novada tradīcijas, un paralēli ir lieliska motivācija pašiem kolektīvu dalībniekiem koncertēt arī ārpus Latvijas robežām.

Tautas mākslas veidošanā nozīmīga vieta ir lietišķās mākslas studijām un pulciņiem. Ērgļu saieta nama paspārnē jau vairāk kā 30 gadus mājvietu radusi tautas lietišķās mākslas studija „Ērgļi", kurā aktīvi darbojas 18 audējas. Visā pulciņa darbošanās laikā Tautas daiļamata meistara nosaukumu ieguvuši 22 dalībnieki.

Ērgļu saieta nama galvenie darbības virzieni, saskaņā ar Ērgļu novada mājaslapā pieejamo informāciju, ir:[2]

- organizēt pagasta un novada pasākumus, nodrošināt to sekmīgu norisi;
- koordinēt amatiermākslas kolektīvu un interešu klubu darbību;

[1]Sandras Avotiņas nepublicētie materiāli
[2]Ērgļu saieta nams [tiešsasiste] [skatīts 20.11.2016]. Pieejams: http://ergli.lv/public/lat/pasvaldiba1/pasvaldibas_institucijas/strukturvienibas/erglu_saieta_nams/

- rosināt un atbalstīt kultūras un mākslas jaunrades procesus un mākslinieku radošo darbību, organizējot skates un konkursus;
- atbalstīt un snirgt metodisku palīdzību sabiedriskām organizācijām, kā arī uzņēmumiem, iestādēm kultūras pasākumu organizēšanā;
- plānot novada kultūras un mākslas procesus;
- veikt iedzīvotāju vēlmju un interešu izpēti kultūras jomā;
- organizēt atpūtas un izklaides sarīkojumus dažādu paaudžu iedzīvotājiem;
- piedalīties projektu konkursos, iekļaujot idejas arī kultūrvēsturisko pieminekļu saglabāšanai un restaurēšanai.

Ērgļu saieta nama sadarbības partneri – Ērgļu vidusskola, Pirmskolas izglītības iestāde „Pienenīte", Brāļu Jurjānu muzejs „Meņģeļi", R.Blaumaņa muzejs „Braki", Brāļu Jurjānu biedrība, Blaumaņa biedrība.[1]

Lielākā kultūrizglītības iestāde Ērgļu novadā ir Ērgļu mākslas un mūzikas skola. 1991. gadā Ērgļu ciemata Tautas deputātu padome nolēma izveidot Ērgļu mūzikas skolu ar mākslas novirziena klasi, bet jau gadu vēlāk, 1992. gadā, Ērgļu ciema Tautas deputātu padome nolēma uzsākt šīs skolas darbību. Kopš 1992. līdz pat 2002. gadam Ērgļu mākslas un mūzikas skola ir izsniegusi 70 apliecības par skolas beigšanu, bet, kopš 2003.gada, apliecības par profesionālās ievirzes izglītību ir saņēmuši kopumā 73 mākslinieki un 44 muzikanti. Kopš skolas dibināšanas tajā ir mācījušies apmēram 533 audzēkņi.[2]

Ērgļu mākslas un mūzikas skolā pieejamas četras licencētas un akreditētas izglītības programmas – vizuāli plastiskā māksla, taustiņizstrumentu spēle (klavieres), pūšaminstrumentu spēle (flauta, trompete, saksofons, eifonija) un stīgu instrumentu spēle (vijole). Mākslas nodaļa atrodas Ērgļu novada pašvaldības telpās, bet mūzikas nodaļa ir bāzēta Ērgļu saieta nama telpās. Skolā strādā 3 mākslas skolotāji ar augstāko profesionālo un pedagoģisko izglītību, kā arī 4 mūzikas skolotāji – 3 ar augstāko un 1 ar vidējo speciālo izglītību.

Ērgļu novadā ir 4 centrālās bibliotēkas – Ērgļu, Sausnējas, Liepkalnes un Jumurdas. Ērgļu novada bibliotēka dibināta 1921. gadā un tās mērķis ir radīt vidi, kas veicinātu divpusēju sadarbību starp bibliotēku un lietotāju; kultūras vērtību saglabāšana un aprite; grāmatas - kā vienas no galvenajām kultūras pamatvērtībām – saglabāšana; informācijas resursu pieejamības nodrošināšana lietotājiem; mūžizglītības veicināšana. Bibliotēkas darbinieku skaits – 2. Ērgļu bibliotēkas finansētājs un uzturētājs ir Ērgļu novada pašvaldība. Bibliotēkas vadītāja sastāda budžeta pieprasījumu, ko apstiprina budžeta komisija. Finansējums ir atbilstošs bibliotēkas

[1]Ērgļu saieta nams [tiešsasiste] [skatīts 20.11.2016]. Pieejams: http://ergli.lv/public/lat/pasvaldiba1/pasvaldibas_institucijas/strukturvienibas/erglu_saieta_nams/
[2] Ērgļu mākslas un mūzikas skolas nepublicētie materiāli, 2016

funkciju nodrošināšanai un ir uz attīstību vērsts. Krājuma komplektēšanai, infrastruktūras uzturēšanai, attīstībai un labiekārtošana pašvaldības ieguldīto finanšu līdzekļi uz vienu bibliotēkas apmeklētāju sastāda apmēram 34 EUR un dokumentu kopskaits uz vienu lasītāju, apmēram 22.

Bibliotēkas grāmatu fonds ir 22451 vienības, lietotāju skaits 2015. gadā bija 614. Bibliotēkā ir arī sabiedriskais interneta pieejas punkts ar 6 darbavietām, 2 printeriem, skreneri un kopētāju. Kopumā bibliotēkas lietotājus, pēc bibliotēkas apmeklējuma mērķa, nosacīti var iedalīt divās lielās grupās - abonementā reģistrētie lasītāji un datorlietotāji. Galvenokārt, šo grupu sastāda pirmsskola, sākumskola, skolēni līdz 9. klasei, jaunieši, bezdarbnieki/maznodrošinātie, pensionāri un mājsaimnieces. Šie arī ir aktīvākie bibliotēkas pakalpojumu lietotāji.[1]

Par Jumurdas bibliotēkas dibināšanas gadu uzskata 1923. gadu un tās dibinātājs ir Vecpiebalgas ciema Jumurdas izglītības biedrība „Atvases". Bibliotēkas grāmatu fonds sastāv no 8672 vienībām un bibliotēka darbojas arī kā sabiedriskais interneta pieejas punkts. Tajā ir 3 darba vietas, kopētājs un printeris. Bibliotēka veic informācijas un izglītošanas funkcijas, novada un rajona kultūras mantojuma saglabāšanu, popularizēšanu, kā arī organizē atpūtas pasākumus. 2015. gadā aktīvo lietāju skaits bija 70, tajā skaitā 11 jaunieši vecumā līdz 18 gadiem. Gada laikā izsniegumu skaits sasniedzis 1457, kas, ņemot vērā nelielo pagasta iedzīvotāju skaitu, ir pieņemams skaits.

Arī Sausnējas bibliotēka, tāpat kā Jumurdas bibliotēka, dibināta 1923. gadā. Bibliotēkas grāmatu fonds sastāv no 9191 vienībām. 2015. gadā aktīvo lietotāju kopskaits bija 113 cilvēks, tajā skaitā 47 jaunieši vecumā līdz 18 gadiem. Šis skaits patīkami pārsteidz, jo jaunieši apmeklē ne tikai Jāņa Zālīša pamatskolā pieejamo bibliotēku, bet aktīvi izmanto arī Sausnējas bilbiotēku. 2015. gadā izniegumu skaits bija 2102. Šeit autore vēlas pieminēt, ka Sausnējā ir 2 reizes vairāk iedzīvotāju nekā Jumurdā, bet tieši Jumurdas iedzīvotāju savu bibliotēku izmanto gandrīz tik pat aktīvi, cik Sausnējas iedzīvotāji, lai gan iedzīvotāju skaits ir 2 reizes mazāks.

Liepkalnes bibliotēka ir vissenākā no visām 4 centrālajām novada bibliotēkām, tā radusies 1897. gadā, uzsākot neliela skaita grāmatu izsniegšanu pagasta iedzīvotājiem. Bibliotēkas grāmatu fondu veido vairāk kā 7000 grāmatu, tajā skaitā ļoti daudz dažādu enciklopēdiju. Aktīvo lietotāju skaits 2015. gadā bija 63, no kuriem 5 bija jaunieši vecumā līdz 18 gadiem. Tāpat kā pārējās, arī šī bibliotēka ir Ērgļu novada pašvaldības struktūrvienība.

Jāpiebilst, ka novadā vēl ir arī Ērgļu vidusskolas, Jāņa Zālīša pamatskolas, kā arī Ērgļu Profesionālās vidusskolas bilbiotēkas, līdz ar to, kopējais bibliotēku skaits novadā ir 7.

[1]Dreiblate S., Ērgļubibliotēkaspārskats par 2015.gadā padarīto, Ērgļi, 2016.

Kā jau darba autore iepriekš minēja, Ērgļu novadā atrodas arī divi Latvijā labi zināmi memoriālie muzeji – „Braki" un „Meņģeļi". Memoriālais muzejs „Braki" dibināts 1959. gadā un tas darbojas kā Ērgļu novada pašvaldības struktūrvienība kopš 2009. gada. „Braki" ir rakstnieka Rūdolfa Blaumaņa memoriālais muzejs. Blaumanis ir noveļu meistars un modernās dramaturģijas pamatlicējs latviešu literatūrā. Viņa spalvai pieder noveles "Salna pavasarī", "Purva bridējs", "Nāves ēnā", "Raudupiete". Lugas "Indrāni", "Pazudušais dēls" un jaukākā latviešu komēdija "Skroderdienas Silmačos". R. Blaumaņa daiļradi caurstrāvo vienkāršība, cilvēcība un gaišs humors. Braku sētu veido 8 ēku komplekss - dzīvojamā māja, klēts, rija ar gubeni, piedarbu un maltuvi, zirgu stallis, labības klēts, kūts ar vāgūzi, pirts un sīklopu kūts.

Ziemas un vasaras sezonās memoriālajā muzejā „Braki" tiek piedāvātas vairākas sekojošas muzejpedogoģiskās programmas:

1. Velniņu darbi un nedarbi (ielūkošanās grāmatas „Velniņi" lappusēs, velniņu teātra izspēlēšana, pārtapšana par pašiem velniņiem, izdejošanās, izlēkāšanās, fotogrāfēšanās pie velniņu stenda);
2. Izspēlēsim „Nāves ēnā"! (noveles „Nāves ēnā" tapšana un prototipi, literārā darba notikumu līdzizdzīvošana, noveles tēli un to likteņi, „Nāves ēnā" lasījumi);
3. Iepazīsti „Brakus"! (stāstījums par R.Blaumani un muzeju, iepazīšanās ar pastāvīgo ekspozīciju muzeja ēkās, dažādu Braku uzdevumu pildīšana);
4. Izdziedāsim Blaumani! (mūzikas nozīme rakstnieka dzīvē, kopīga muzicēšana un dziedāšana);
5. Pēr Gint, tu nemelo! (iepazīšanās ar H.Ibsena lugu „Pērs Gints", R.Blaumaņa un H.Ibsena daiļrade, tās salīdzinājums, interaktīvās izstādes „Norvēģu rakstnieks H.Ibsens – R.Blaumaņa viesis „Braku" sētā" iepazīšana);
6. Vakarēšana saimes istabā „Pie skala uguns" (R.Blaumaņa darbu lasījumi, tautasdziesmu mācīšanās un kopīga dziedāšana);
7. Kāzu ekskursija (iejušanās Silmaču tēlos, joku mielasts, pārbaudījumi jaunlaulātajiem);
8. Gardēžu ekskursijas (Silmaču pankūkas, Braku putra, no Saldenās pudeles).[1]

Memoriālais muzejs "Braki" ir iecienīts ne tikai vietējo iedzīvotāju vidū, bet arī citu novadu iedzīvotāji aktīvi mēro ceļu uz Ērgļiem, lai ne tikai aplūkotu muzeju, bet izmantotu iespēju arī atpūsties ar ģimeni „Braku takās". Tā ir trošu trase koku galotnēs. Ir pieejamas trīs dažādu sarežģītības pakāpju trases – zilā Velniņu trase (bērniem), sarkanā trase „Trīnes grēki"

[1]Muzejpedogoģiskās programmas [tiešsaiste] [skatīts 29.12.2016]. Pieejams: http://www.braki.lv/lv/muzejpedagogjiskaas-programmas-2377

un melnā trase „Tālavas taurētājs". Jāpiebilst, ka ejot šo trasi, ir lieliski redzamas arī memoriālā muzeja ēkas.

Otrs muzejs, kurš atrodas Ērgļu novadā ir brāļiem Jurjāniem veltītais memoriālais muzejs „Meņģeļi". Muzejs vēsta par brāļu Jurjānu dzīvi un radošo darbību, akcentējot vecāku un apkārtējās vides ietekmi viņu tapšanā par instrumentālās un kora mūzikas virzītājiem Latvijā 19.gs. otrajā pusē. Īpaši izceļams ir Jurjānu Andreja atstātais mantojums. Viņa tautasdziesmas „Pūt vējiņi" apdare (1886) ir iekļauta Latvijas kanonā un kopš 1910. gada Dziesmu svētkiem skan visur, kur ir latvieši, tādējādi apliecinot, ka tautas apziņā tā kļuvusi par Latvijas valsts simbolu. Paralēlā tēma, ar ko iepazīstina muzejs, ir Ērgļu novada muzicēšanas, kordziedāšanas un aušanas tradīcijas, ko aizsākuši vai kurās aktīvi iesaistījušies Jurjānuģimenes locekļi un kas turpinās mūsdienu Ērgļu novadā.

Muzeja apmeklētāju skaits gadā ir vidēji 3000 cilvēku, kas palielinās gados, kad muzejā notiek lielāka mēroga pasākumi – Latvijas koru salidojums, Jurjānu dzimtas salidojumi, folkloras festivāls „Baltica". Lielāks apmeklētāju skaits vērojams arī tajos gados, kad muzejs kā viens no pieturpunktiem ir iesaistījies tūrisma ralliju, autoorientēšanās un veloorientēšanās sacensībās. Apmeklētājus piesaista ikgadējā akcija „Muzeju nakts", paaudžu sadziedāšanās pasākums "Man bij' dziesmu vācelīte", Latvijas Pirts diena. Muzejs atbalsta Jura Jurjāna starptautiskā konkursa "Jaunais mežradznieks" dalībnieku viesošanos muzejā.[1]

Muzejs apmeklētājiem piedāvā ekskursijas, kāzu ekskursijas, muzejpedagoģiskās programmas, dažādus tematiskus pasākumus. Sadarbojoties ar dažādām organizācijām – Ērgļu pirmsskolas izglītības iestādi „Pienenīte", Ērgļu vidusskolu, Priekuļu tehnikuma Ērgļu filiāli, Ērgļu Mākslas un Mūzikas skolu, Ērgļu bibliotēku tiek rīkoti muzejiski pasākumi, teritorijas sakopšanas talkas, tematiskas izstādes. Izstāžu veidošanā tiek iesaistīti arī vietējie iedzīvotāji (piem., „Ērgļu novada iedzīvotāju seno leļļu izstāde" (2015.g.), „Ērgļu novada dzintars" (2014.g.)), aicinot padalīties ar savās mājās atrodamajiem vērtīgajiem un interesantajiem eksponātiem. Šī tradīcija „Muzeju nakts" pasākumā tiks turpināta arī nākotnē.

Lai precīzāk raksturotu Ērgļu novada kultūrvidi, darba autore iepazinās arī ar Ērgļu novada kultūras nozares stratēģiju, kurā blakus nozares aprakstam iekļauti Ērgļu novada kultūras attīstību ietekmējošie faktori, kurus autore pārskatāmības nolūkā ir apkopojusi SVID analīzes formātā (skat. tabulu 2.1.).

---

[1]Ērgļu novada pašvaldības Brāļu Jurjānu memoriālā muzeja „Meņģeļi" muzeja darbības un attīstības stratēģija 2016.-2020.gadam, Ērgļi, 2016

2.1.tabula

Ērgļu novada SVID analīze[1]

Stiprās puses	Vājās puses
1. Bagātīgs kultūrvēsturiskais mantojums (materiālais un nemateriālais) – liels kultūras pieminekļu skaits un izteiktas tradīcijas; 2. Saglabāta vēsturiskā kultūrvide; 3. Tradicionāli, atpazīstami kultūras pasākumi; 4. Profesionālas ievirzes kultūrizglītības iestādes – Ērgļu mākslas un mūzikas skola; 5. Amatieru kolektīvu aktīva līdzdalība kultūras aktivitātēs novadā; 6. Augsta kultūras iestāžu aktivitāte kultūras pasākumu organizēšanā.	1. Nepietiekams kultūras iestāžu tehniskais aprīkojums; 2. Darbojas nepietiekams skaits sabiedrisko organizāciju, kuras atbalsta kultūras un tūrisma attīstību novadā; 3. Vāji organizēta koordinācija par kultūras, tūrisma un sporta pasākumiem starp novada atbildīgajām institūcijām šajās jomās; 4. Trūkst jauniešu pašiniciatīvas savām interesēm atbilstošu izglītības un atpūtas pasākumu organizēšanā; 5. Trūkst mūžizglītības iespēju piedāvājuma.
Iespējas	**Draudi**
1. Kultūras un mākslas kā ekonomikas nozares attīstība; 2. Kultūras darbinieku profesionālā tālākizglītība un jaunu speciālistu piesaiste; 3. Paplašināt kultūrvēsturiskā mantojuma izmantošanu reģionālā zīmola un tūrisma piedāvājuma veidošanā; 4. Kultūras tūrisma attīstība; 5. Radošās industrijas attīstība; 6. ES struktūrfondu finansējuma piesaistīšana kultūras infrastruktūras sakārtošanai un attīstībai; 7. Sadarbības attīstība ar valsts un starptautiskiem kultūras dzīves organizatoriem; 8. Kultūras izglītības iestāžu un piedāvāto izglītības programmu attīstība.	1. Pieprasījuma samazināšanās pēc augstas kvalitātes kultūras norisēm; 2. Nespēja piesaistīt augsti kvalificētus kultūras nozares profesionāļus; 3. Kultūras piedāvājuma vienveidība; 4. Valsts atbalsta trūkums kultūras infrastruktūras sakārtošanai.

Kā redzams autores izveidotajā SVID analīzē, Ērgļu novadam ir daudz stipro pušu, kā arī iespēju. Ērgļu novads var lepoties ar savu kultūrvēsturisko mantojumu un aktīvu amatierkolektīvu līdzdalību, kas noteikti ir stiprās puses. Ērgļu novada vājās puses ir nepietiekamā jauniešu iesaiste kultūras attīstībā, kā arī fakts, ka novadā nav tūrisma un kultūras

[1]Avotiņa S., Ērgļu novada kultūras stratēģija 2015. – 2016.gadam, Ērgļi, 2014.

centra, kurš ļautu vieglāk iegūt informāciju par to, kā novadā pavadīt brīvo laiku. Ērgļu novads ir lieliska vieta kultūras tūrisma attīstībai. Šeit ir laba infrastruktūra. Lai gan nedaudz, tomēr novads rīko dažādus sadraudzības un sadarbības projektus ar starptautiskām kultūras organizācijām. Kā lielākie draudi, kuri tiek uzskaitīti, ir nespēja piesaistīt jaunos nozares profesionāļus. Darba turpinājumā autore vairākkārt uzsvērs, ka jaunieši pēc augstskolas pabeigšanas nevēlas atgriezties laukos, jo šeit nesaskata ne darba, ne izklaides iespējas. Daudzi pārceļas uz lielākām vai mazākām pilsētām, jo tur ir vieglāk atrast darbu un arī izklaides iespējas ir lielākas. Arī kultūras pasākumu vienveidība apdraud novada kultūras attīstības iespējas.

2.2. Ērgļu novada kultūras stratēģijas 2015. – 2020. gadam analīze

Bakalaura darba turpinājumā autore piedāvā Ērgļu novada kultūras stratēģijā uzskaitīto mērķu un rīcību analīzi, lai pierādītu, ka pašreizējā Ērgļu novada nav veiksmīga. Autore mērķus analizē gan pēc kvalitatīvajiem, gan kvantitatīvajiem kritērijiem. Kā paraugu stratēģijas vērtēšanai, autore ir pieņēmusi Siguldas kultūras attīstības stratēģijā esošos kritērijus jeb rādītājus.

Kvantitatīvie rādītāji:

1) veikto pētījumu un iedzīvotāju aptauju skaits, atbilstoši rīcības plānam;
2) kultūras institūciju infrastruktūras un materiāltehniskās bāzes projektu skaits;
3) apmeklētāju un reģistrēto lietotāju skaits novada bibliotēkās;
4) kultūras pasākumu apmeklētāju skaits;
5) brīvprātīgo palīgu skaits pasākumu organizēšanā;
6) īstenoto valsts un starptautiska mēroga kultūras pasākumu skaits;
7) īstenoto novada mēroga kultūras pasākumu skaits;
8) amatiermākslas kolektīvu un pašfinansēto kolektīvu un to dalībnieku skaits;
9) profesionālās mākslas pasākumu skaits.

Kvalitatīvie rādītāji:

1) iedzīvotāju sniegtais vērtējums aptaujās;
2) Ērgļu novada mākslinieku un kolektīvu radošie panākumi (dalība skatēs, konkursos u.c.).[1]

Turpinājumā autore piedāvā izvērtēt katru kritēriju atsevišķi. Autore vēlas piebilst, ka viņas rīcībā diemžēl nebija dati par pilnīgi visiem iepriekš minētajiem kvantitatīvajiem

[1] Siguldas novada Dome, Siguldas novada Kultūras nozares attīstības stratēģija 2016.–2020.gadam, Sigulda, 2016, 51.lpp

kritērijiem, bet turpinājumā ir analizēta informācija, kura bija pieejama bakalaura darba pētījuma perioda laikā.

Veikto pētījumu un iedzīvotāju aptauju skaits, atbilstoši rīcības plānam.

Ērgļu novada kultūras stratēģijā 2015. – 2020. gadam nevienā no mērķiem un rīcības plāniem NAV paredzēts veikt iedzīvotāju aptaujas. Pārlasot jau iepriekš minēto stratēģiju, autore neatrod nevienu rīcību, kas kaut netieši, bet tomēr, spētu norādīt uz to, ka kultūras stratēģijā kā viens no svarīgiem rīcības punktiem būtu iedzīvotāju viedokļa noskaidrošana, iesaistot tos kādā konkrētā pētījumā vai aptaujā. Ērgļu novada pašvaldība nav veikusi nekādu iedzīvotāju anketēšanu, tādējādi jebkuri attīstības plāni un stratēģijas var tikt uzskatīti par nepilnīgiem.

Kultūras institūciju infrastruktūras un materiāltehniskās bāzes projektu skaits.

Ērgļu novada kultūras stratēģijā 2015. – 2020. gadam sadaļā pie „Infrastruktūra" ir konkrēti norādīta rīcība, ka ir jāuzlabo un jāveido kultūras institūciju infrastruktūra un materiāltehniskās bāzes. Divu gadu laikā, kopš spēkā ir stājusies šī Kultūras stratēģija, Ērgļu novadā ir attīstījusies kultūras institūciju infrastruktūra, taču ar Ērgļu novada pašvaldību šīm kultūras institūcijām nav nekāda sakara. Ērgļu novadā esošās jaunās kultūras institūcijas ir privātpersonu veidotas un tās nesaņem nekādu finansiālu atbalstu no pašvaldības. Divu gadu laikā Ērgļos ir izveidotas divas biedrības - „Ērgļu skati" un „Ērgļu sirds". Divu gadu laikā divas nodibinātas biedrības nav pozitīvs rādītājs. Iespējams, šo istitūciju skaits būtu lielāks, ja Ērgļu novada dome izrādītu lielāku iniciatīvu atbalstīt jaunos censoņus. Pēdējo divu gadu laikā Ērgļu novada pašvaldība ir atbalstījusi tikai viena pasākuma organizēšanu, piešķirot līdzekļus āra nojumes iegādei. Tie bija Kaziņas Bonijas kronēšanas svētki 2016.gadā zemnieku saimniecībā „Sniķeri".

Apmeklētāju un reģistrēto lietotāju skaits novada bibliotēkās.

Lai spētu izvērtēt bibliotēkas darbību, par galveno informācijas avotu darba autore ir izmantojusi Ērgļu bibliotēkas pārskatu par padarīto 2015. gadā (sk. tabulu nr. 2.2.).

2.2. tabula

Ērgļu bibliotēkas statistika 2012. – 2015. gados[1]

Gads	Lietotāju skaits	Apmeklējumi	Izsniegums
2012	690	12209	25602
2013	633	9475	14154
2014	654	6915	11568
2015	614	11384	10602

[1] Dreiblate S., Ērgļu bibliotēkas pārskats par 2015.gadā padarīto, Ērgļi, 2016. 10.lpp

Šis pārskats iekļauj arī informāciju par bibliotēkas apmeklētāju, izsniegumu un lasītāju skaitu par 2012. – 2015. gadu Kā redzams 2.2. tabulā, lietotāju skaitam ir tendence samazināties. Šo tendenci ļoti ietekmē iedzīvotāju skaita samazināšanās ne tikai Ērgļu pagastā, bet visā novadā. Ērgļu novada kultūras stratēģijā ir minēts, ka viens no mērķiem ir palielināt bibliotēkas apmeklētāju skaitu, diemžēl, šī tabula pierāda, ka 2015. gadā lietotāju skaits ir 614, kas ir par 40 lietotājiem mazāk nekā gadu iepriekš. Lai gan apmeklējumu skaits ir ievērojami pieaudzis, bibliotēkas pārskatā šis rādītājs ir pamatots ar to, ka bieži vien bibliotēkas apmeklētāji ir bērni un jaunieši, kuri, gaidot autobusu pēc skolas, savu laiku kavē bibliotēkā, izmantojot interneta pieejas punktu, kā arī lasot jauniešu žurnālus. Vislielākās izmaiņas no visiem trim rādītājiem ir skārušas izsniegumu skaitu. Tas samazinās katru gadu un diezgan strauji, ja 2014. gadā lietotājiem tika izsniegtas 11568 vienības, tad 2015. gadā to bija jau par 966 izsniegumiem mazāk. Autore uzskata, ka šis straujais lietotāju un izsniegumu skaita samazinājums ir pierādījums tam, ka Ērgļu novada kultūras stratēģijā iekļautais punkts par bibliotēku lietotāju skaitu palielinājumu un cilvēku piesaisti, netiek pildīts.

Brīvprātīgo palīgu skaits pasākumu organizēšanā.

Diemžēl, Ērgļu novadā netiek veikta brīvprātīgo palīgu uzskaite pasākumu organizēšanā. Vienīgais, ko autore var piebilst ir viņas personīgais novērojums – brīvprātīgo palīgu skaits ir ļoti neliels un katru gadu tie ir vieni un tie paši cilvēki. Ir ļoti grūti organizēti strādāt ar brīvprātīgajiem, ja nav konkrēta cilvēka, kurš ar viņiem visiem strādātu. Tas ir jādara Ērgļu novada speciālistei kultūras darba organizatorei Sandrai Avotiņai, kurai jau tā ir ļoti daudz pienākumu, ņemot vērā, ka Ērgļu saieta namā trūkst kultūras darbinieku. Nav viena konkrēta cilvēka, kurš spētu strādāt uz atsevišķiem projektiem vai pasākumiem, lai piesaistītu un komunicētu ar brīvprātīgajiem.

Īstenoto valsts un starptautiska mēroga kultūras pasākumu skaits.

Divu gadu laikā, kopš spēkā stājusies Ērgļu novada kultūras stratēģija 2015. – 2020. gadam, novadā ir norisinājušies 10 valsts un starptautiska mēroga pasākumi:

<u>2016. gads:</u>

1) februārī „Meža balle” – biedrības „Vidzemes augstienes meži” 10 darba gadiem veltītā balle mežu īpašniekiem, apsaimniekotājiem un medniekiem.

2) aprīlī Jura Jurjāna XVIII starptautiskais jauno izpildītāju konkurss „Jaunais mežradznieks”.

3) jūlijā Jurjānu dzimtas salidojums memoriālajā muzejā „Meņģeļi”.

4) septembrī XIV Koru saiets „Meņģeļos”.

5) decembrī Ziemassvētku sarīkojums Centrālvidzemes virsmežniecības darbiniekiem „Meža balle”.

6) decembrī 12. R. Blaumaņa literārās prēmijas konkursa noslēguma pasākums.

2015. gads:

1) februārī Latvijas Jaunatnes ziemas olimpiāde 2015.

2) aprīlī Jura Jurjāna XVII starptautiskais jauno izpildītāju konkurss „Jaunais mežradznieks".

3) septembrī XIII Koru saiets „Meņģeļos".

4) novembrī 11. R. Blaumaņa literārās prēmijas konkursa noslēguma pasākums.

Kā redzams iepriekš minētajā informācijā, valsts un starptautiska mēroga pasākumi katru gadu ir gandrīz vieni un tie paši - Koru saiets „Meņģeļos", R. Blaumaņa literārās prēmijas konkurss un starptautiskais jauno izpildītāju konkurss „Jaunais mežradznieks". Šie trīs valsts un starptautiska mēroga pasākumi jau izsenis nerisinās Ērgļos. Problēma ir tā, ka Ērgļos nenorisinās jauni šāda mēroga pasākumi. Redzams, ka gan 2015. gadā, gan 2016. gadā ir bijis gandrīz vienāds šo pasākumu skaits, vienīgā atšķirība – 2016. gadā Ērgļus kā pasākuma norises vietu divas reizes ir izvēlējusies biedrība „Vidzemes augstienes meži". Šos pasākumus autore ir pieskaitījusi pie kultūras un izklaides pasākumiem, jo tajos tika iesaistīti Ērgļu amatierkolektīvi. Autore uzskata, ka Ērgļu novadam ir liels potenciāls, lai attīstītu kultūras pasākumu norisi ne tikai valsts, bet arī starptautiskā mērogā. Nepieciešams izmantot visu pieejamos resursus, taču pašlaik tas netiek darīts.

Amatiermākslas kolektīvu un pašfinansēto kolektīvu un to dalībnieku skaits.

Pēdējo gadu laikā amatiermākslas kolektīvu skaits ir palicis nemainīgs. Ņemot vērā, ka Ērgļu pagasta pašvaldība ik gadu finansiāli atbalsta un iedala budžetu katram amatiermākslas kolektīvam, viņiem ir nodrošināta sekmīga darbošanās. Katru gadu katram no 20 Ērgļu novadā esošajiem amatiermākslas kolektīviem tiek rīkots un finansēts viņu organizēts pasākums. To, kā viņi šo pasākumu veido – aicinot kolektīvus no citiem novadiem vai organizējot pasākumu tikai sev – ir viņu pārziņā. Tā kā Ērgļos ir vidusskola un profesionālā vidusskola, amatiermākslas kolektīvu dalībnieku skaits ir bijis pietiekams visus gadus. Paaudzes nomaina viena otru.

Profesionālās mākslas pasākumu skaits.

Dažādas terminu vārdnīcas vārdu salikumu „profesionālā māksla" skaidro kā mākslu, kuru rada cilvēki, kuri ir ieguvuši attiecīgo izglītību. Diemžēl jāsaka, ka Ērgļu novadā nav profesionāla kora, teātra vai kādas citas kultūras jomu pārstāvošas grupas. Profesionālo mākslu novadā ir iespējams baudīt tikai tad, ka viesos atbrauc profesionāli mūziķi vai aktieri. Pēdējo divu gadu laikā Ērgļu novadā ir viesojušies vairāki profesionāli aktieri un mūziķi, taču to skaits neizceļas uz visu pasākumu gada plāna fona. 2015. gadā Ērgļu novadā divas reizes ir paviesojies Jaunais Liepājas teātris, katru reizi spēlējot vienu un to pašu izrādi. Tāpat arī Ziemassvētku

koncertā ir piedalījušies tādi Latvijā zināmi profesionāli mūziķi un aktieri kā aktrise Karīna Tatarinova, dziedātāja Aija Vītoliņa, ģitārists Jānis Lācis un Mīlestības svētku koncertā paviesojušies dziedātāja Ineta Rudzīte un pianists Edgars Jass. Ballēs spēlējušas tādas grupas kā „Galaktika" un „Baltie lāči". Ērgļu saieta namā paviesojies arī Lietuvas cirks „Solaris" ar izrādi „Pasakainā planēta". Kopumā Ērgļu novadā 2015. gadā norisinājušies 6 profesionālās mākslas pasākumi. Ja pie profesionālās mākslas pasākumiem var pieskaitīt arī Koru saietu „Meņģeļos", kā arī konkursu „Jaunais mežradznieks", tad pasākumu skaits sasniedz 8 pasākumus. 2016. gadā šo pasākumu skaits ir nedaudz samazinājies. Arī 2016. gadā novadā ir paviesojies tas pats cirks „Solaris" ar to pašu programmu „Pasakainā planēta". Tāpat arī ir norisinājies Koru saiets „Meņģeļos" un jauno izpildītāju konkurss „Jaunais mežradznieks". JaunināJumi šajā gadā – kinoteātra „K Suns" interaktīvā izrāde bērniem „Sunītis un kaķīte" un J. Norviļa Madonas mūzikas skolas simfoniskā orķestra koncerts. Nemainīgi no iepriekšējā gada – arī 2016. gadā ir norisinājusies balle, kurā spēlē grupa „Baltie lāči" un viesojies Jaunais Liepājas teātris (šoreiz ar citu izrādi). Kopā šāda veida pasākumu skaits ir 7. Aplūkojot abu gadu salīdzinājumus, autore secina, ka pasākumu skaits ir samazinājies un klāsts ir palicis gandrīz tāds pats – tātad, nekādas lielas izmaiņas nav bijušas.

Iedzīvotāju sniegtais vērtējums aptaujās.

Kā jau bakalaura darba autore iepriekš minēja, Ērgļu novada kultūras stratēģijā NAV minēts, ka būtu jāveic iedzīvotāju apmierinātības aptaujas. Darba ietvaros autore ir veikusi savu pētījumu, kurš iekļauj arī 180 Ērgļu novada iedzīvotāju viedokļa noskaidrošanu aptaujas formā. Darba apjoma ierobežojuma dēļ, autore nevēlas pie šī punkta rakstīt jau to, kas rakstīts pētnieciskajā daļā, tādēļ iesaka lasītājam pāriet uz 2.5. nodaļu, kurā ir apkopots iedzīvotāju viedoklis par pašreizējo situāciju Ērgļu novada kultūras nozarē.

Ērgļu novada mākslinieku un kolektīvu radošie panākumi (dalība skatēs, konkursos u.c.).

Ērgļu novads ir ļoti aktīvi pārstāvēts amatiermākslas jomā. Novadā kopumā darbojās 20 amatiermākslas kolektīvi un it īpaši novads izceļas tautisko deju jomā. Jau izsenis Ērgļu novada deju kolektīvi ir saņēmuši atzinības un balvas dažādās skatēs un konkursos. Tāpat arī jāpiemin talantīgos jauniešus Ērgļu Mākslas un mūzikas (turpinājumā ĒMMS) skolā. 2014.gadā 6.starptautiskajā grafikas un glezniecības konkursā „Saules krasts - Vēju stāsti" atzinība Martai Simonai Štilai, Ralfam Bolzanam, Montai Masaļskai. Profesionālās ievirzes izglītības mākslas un dizaina programmu audzēkņu Valsts konkursā „Es. Vide. Telpa." Madarai Salnītei un Aritai Karīnai Braķei 2.vieta. 2015.gadā profesionālās ievirzes izglītības mākslas un dizaina programmu audzēkņu Valsts konkursā „Kustība" Martai Simonai Štilai atzinība. 2016.gadā profesionālās ievirzes izglītības audzēkņu valsts konkursā mākslā skolas komanda Liāna Bite, Ralfs Bolzans, Sanda Leimane un Marta Simona Štila iekļūst finālā un iegūst 3.vietu. Marta

iegūst arī 3.vietu Madonas mākslas skolas atbalsta biedrības organizētajā ilustrāciju konkursā „Zem Vidzemes debesīm". Ērgļu novada amatiermākslas kolektīvi aktīvi piedalās skatēs un koncertos ne tikai savā novadā, bet arī citos Latvijas novados. Visi trīs Ērgļu novada deju kolektīvi piedālās visās iespējamās skatēs, kā arī piedalās visos Dziesmu un Deju svētkos. Deju kolektīvs "Rūdis" ir ilggadīgs starptautiskā festivāla "Eiropiāde" dalībnieks.

Apkopojot visu iepriekš minēto informāciju, autore secina, ka Ērgļu novada kultūras nozarē ir iestājusies rutīna, tā nemainās. Nav redzama izaugsme, gadu no gada tiek organizēti vieni un tie paši pasākumi, pa retam mēģinot ieviest kaut ko jaunu, taču tas notiek ļoti kūtri. Autore uzskata, ka pašreizējās Ērgļu novada kultūras speciālistes baidās ieviest jaunus pasākumus, jo tas ir risks, taču, neriskējot, situāciju neuzlabosies. Ļoti liels mīnuss kultūras stratēģijā ir fakts, ka nav plānota iedzīvotāju aptauja. Ņemot vērā, ka viens no stratēģijas izstrādes pamatnosacījumiem ir pašreizējās situācijas analizēšana un iedzīvotāju viedokļa noskaidrošana, tad pašreizējā kultūras stratēģija var tikt uzskatīta par nepilnīgu.

2.3. Dokumentu un statistikas datu analīze

Darba izstrādes ietvaros autore ir veikusi dažādu pieejamo dokumentu analīzi. Turpinājumā tiek aplūkota ne tikai Ērgļu novada kultūras attīstības stratēģiju 2015. – 2020. gadam, bet arī vairāki tiesiskā pamata dokumenti.

Ērgļu kultūras stratēģijas izstrādi ietekmē vairāki attīstības plānošanas dokumenti un pieņemtās konvencijas starptautiskā, nacionālā, reģionālā un vietējā līmenī. Galvenie Ērgļu kultūras stratēģijas izstrādi ietekmējošie normatīvie akti (skat. pielikumu nr.3):[1]

Latvijas Nacionālais Attīstības plāns.

Valsts plānošanas dokuments, kas nosaka Latvijas galvenos attīstības virzienus un parāda valsts un sabiedrības svarīgākos uzdevumus. Par Latvijas izaugsmes mērķi ir noteikts cilvēka dzīves kvalitātes pieaugums, ar to saprotot materiālo labklājību, darbu, izglītību, veselību, mājokli, dzīves vidi, vides kvalitāti, kultūrvidi un kultūrvēsturisko mantojumu un drošību. Nacionālais Attīstības plāns iezīmē arī kultūras un ar to saistītu nozaru lomu Latvijas attīstības stratēģijas sasniegšanā. NAP nosaka, ka *kopta un pieejama kultūrvide un kultūrvēsturiskai mantojums ir viens no ilgtspējīgas un līdzsvarotas teritoriālās attīstības priekšnosacījumiem.*Lai to veicinātu, NAP izvirza šādus risināmos uzdevumus:

- sekmēt līdzsvarotu kultūras procesu attīstību, nodrošinot pieejamību kultūrai visā Latvijas teritorijā, īpašu uzmanību pievēršot profesionālās mākslas pieejamībai;

[1]Avotiņa S., Ērgļu novada kultūras stratēģija 2015. – 2016.gadam, Ērgļi, 2014

- saglabāt un stiprināt kultūrvēsturisko novadu un vietējās kultūras tradīcijas, rituālus, mutvārdu daiļradi, valodas dialektus un izloksnes u.tml.;
- veicināt un atbalstīt novadpētniecību, attīstīt vietējo tūrismu, veidojot uz Latvijas vēstures, kultūras un dabas izzināšanu orientētus tūrisma produktus;
- veidot kvalitatīvu pilsētas un lauku kultūrainavu, harmoniski apvienojot kultūrvēsturiskās liecības, dabas objektus un jaunradītās laikmetīgās vērtības;
- veidot pastāvīgu sadarbību un dialogu starp teritoriju plānotājiem, arhitektiem, vides dizaineriem un vietējiem iedzīvotājiem.[1]

Autore uzskata, ka Latvijas Nacionālais Attīstības plāns ir izvirzījis risināšanai ļoti svarīgus uzdevumus. Ir aptvertas tādas jomas kā profesionālā māksla, kultūrvēsturiskais mantojums, tradīcijas, rituāli, novadpētniecība, dabas objekti un valodas dialekti. Lai latvieši nezaudētu savu identitāti, ir nepieciešams praktizēt un pievērst uzmanību ne tikai kultūrvēsturisko novadu un vietējās kultūras tradīcijām, bet arī apzināt mūsu lielo mantojumu emocionālā līmenī. Cilvēkiem ir jābūt harmonijā ar darbu, tradīcijām un latviešu identitāti.

VPR (Vidzemes plānošanas reģiona) ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2014. - 2030. gadam.

Viens no stratēģiskajiem virzieniem noteikts - saglabāt un attīstīt Vidzemes savdabīgo kultūrtelpu, viena no vidēja termiņa prioritātēm – veidot labvēlīgu vidi jaunu kultūras vērtību radīšanai, mantoto kultūras vērtību saglabāšanai un pieejamībai.

Atšķirībā no iepriekš minētā Latvijas Nacionālā Attīstības plāna, Vidzemes plānošanas reģiona ilgtspējas attīstības stratēģija 2014. – 2030. gadam attiecās uz ierobežotāku loku no kultūras nozarē esošajām jomām. Šeit ir uzsvērts viens uzdevums – saglabāt un attīstīt. Vidzemes savdabīgo kultūrtelpu. Mērķis ir veidot labvēlīgu vidi inovācijām un tajā pašā laikā neaizmirst par kultūras vērtībām, kuras esam mantojuši no senčiem.

VPR (Vidzemes plānošanas reģiona) Attīstības programma 2015. - 2020. gadam.

Kā galvenie rīcības virzieni kultūras jomā minēti -

a) reģiona kultūras un dabas mantojuma saglabāšana un attīstība,
b) tūrisma un kultūras pasākumu piedāvājuma attīstība,
c) kultūras un radošās industrijas / norišu attīstīšana.

Vidzemes plānošanas reģions ir ne tikai definējis ilgtspējīgas attīstības stratēģiju 2014. – 2020. gadam, bet arī publicējis attīstības programmu 2015. - 2020. gadam, kurā minēti galvenie rīcības virzieni kultūras jomā. Autore uzskata, ka šie uzdevumi ir ļoti visaptveroši – sākot no reģionu kultūras saglabāšanas un attīstīšanas līdz par radošajām industrijām, kas ir salīdzinoši

[1]Ērgļu novada ilgtspējīgās attīstības plāns 2013. -2037.gadam, Ērgļi, 2013, 4.lpp

jauns jēdziens. Autore uzskata, ka radošās industrijas mūsdienās ir kļuvušas par dzīvesveidu, nevis biznesu, jo pie tām pieskaita tādas jomas kā kino, dizains, vizuālā mākslas, televīzija, radio u.c.

Ērgļu novada ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2013. - 2037. gadam.

Ilgtermiņa prioritātēs minēts, ka Ērgļu novadā tiks nodrošināti augstas kvalitātes izglītības pakalpojumi visa mūža garumā, iespēja iesaistīties saistošās kultūras un sporta aktivitātēs, kas iedzīvotājus iedvesmos citām radošām aktivitātēm, veicinās tiem veselīgu dzīves veidu.[1] Ērgļu novadu nākotnē raksturos radoši, patriotiski, aktīvi, atbildīgi cilvēki, kā arī sakopta vide un gleznainas dabas ainavas. Zaļā vidē „zaļa" dzīve – kas simbolizē videi draudzīgas uzņēmējdarbības, lauksaimniecības, kultūras un tūrisma attīstību novada iedzīvotāju labklājības paaugstināšanai.

Autore, analizējot Ērgļu novada ilgtspējīgas attīstības stratēģiju 2013. - 2037. gadam, nonāca pie secinājuma, ka šī stratēģija vairāk koncentrēta uz novada labiekārtošanu un tādām nozarēm kā lauksaimniecība, izglītība un eko būvniecība. Kultūras nozare ir pieminēta, taču nekādi konkrēti stratēģiskie mērķi nav minēti, ir tikai definēta nākotnes vīzija.

Ērgļu novada attīstības programma 2013. - 2019. gadam.

Kvalitatīvu pakalpojumu pieejamība ir viens no pamata nosacījumiem dzīves vietas izvēlei dažādām iedzīvotāju grupām, īpaši jaunām ģimenēm. Pašvaldības sniegtie izglītības, veselības aprūpes, sociālie, kultūras, brīvā laika pavadīšanas u.c. pakalpojumi ir būtiski, lai nodrošinātu iedzīvotāju dzīves kavalitāti un palielinātu novada cilvēkresursu kapitālu. Tāpēc stratēģisko mērķu, prioritāšu, rīcības virzienu struktūrā kā vidējā termiņa prioritāte minēta izglītības, kultūras, sporta un brīvā laika pavadīšanas pakalpojumu attīstīšana.

Rīcības:

R1.2.1.:Attīstīt izglītības infrastruktūru, pakalpojumus un to pārvaldību.

R1.2.2.:Attīstīt kultūras infrastruktūru, pakalpojumus un to pārvaldību.

R1.2.3.:Attīstīt sporta un brīvā laika pavadīšanas infrastruktūru, un pakalpojumus.[2]

Ērgļu novada ilgtspējīgās attīstības stratēģija 2013. - 2037. gadam ir uzsvērts, ka ļoti svarīgi ir saņemt kvalitatīvus pakalpojumus, tieši tādēļ ir jākoncentrējas uz attīstību un pakalpojumu kvalitātes celšanu. Tas ļaus piesaistīt novada iedzīvotājus un palielinās arī cilvēkresursu kapitālu.

[1]Ērgļu novada ilgtspējīgās attīstības stratēģija 2013. -2037.gadam, Ērgļi, 2013, 4 lpp
[2]Ērgļu startēģiskās attīstības programma 2013.-2019.gadam 2.daļa, Ērgļi:SIA „NK Konsultāciju birojs", 2012, 7.lpp

Turpinājumā autore piedāvā aplūkot Ērgļu saieta nama struktūru, jo tā ļaus izprast, kuri ir tie cilvēki, kas ir ļoti cieši saistīti ar kultūras nozares attīstību un jau konkrētu uzdevumu veikšanu:

- Kultūras darba organizatore ir atbildīga par saieta nama uzdevumu izpildi. Ērgļu novada pašvaldības speciāliste - kultūras darba organizatore ir Ērgļu novada pašvaldības priekšsēdētāja pakļautībā. Kultūras darba speciālistei jāievēro LR likumdošanas normatīvos aktus, Ērgļu novada pašvaldības nolikumu, darba kārtības noteikumus, novada pašvaldības lēmumus un rīkojumus un jārespektē amata aprakstā minēto. Kultūras darba speciāliste plāno saieta nama darbību, organizē pagasta teritorijā un saieta namā pasākumus dažāda vecuma auditorijai: tematiskus vakarus, valsts svētku pasākumus, gadskārtu ieražas un svinamās dienas, amatiermākslas kolektīvu uzstāšanos, organizē pasākumu reklāmu, telpu noformēšanu un saimniecisko darbību. Kultūras darba speciāliste ir izstrādājusi iekšējās kārtības noteikumus. Tāpat arī kultūras darba organizatores pienākumos ieteilpst lietvedības kārtošana.
- Ērgļu novada pašvaldības speciāliste- režisore, kultūras projektu vadītāja ir Ērgļu novada pašvaldības priekšsēdētāja un kultūras darba speciālistes pakļautībā. Viņa ievēro LR likumus, MK noteikumus un citus normatīvos aktus, pašvaldības nolikumu, darba kārtības noteikumus, priekšsēdētāja rīkojumus, saieta nama darba mērķus un uzdevumus. Režisores pienākumos ir pasākuma kultūras norišu režijas procesu organizēšanu un vadīšanu. Režisores pienākumos ir obligāti iestudēt gadā divas izrādes, kuru pirmizrādes ir aprīlī un Līgo vakarā R. Blaumaņa memoriālajā muzejā „Braki".
- Interjera noformētāja savā darbā ievēro saieta nama darbinieku mērķus un uzdevumus, darba kārtības noteikumus un darba aizsardzības noteikumus. Pakļauta Ērgļu novada pašvaldības priekšsēdētājam un Kultūras darba organizatorei. Viņas uzdevumi saistās ar telpu noformēšanu. Par rotājumu izgatavošanai nepieciešamo materiālu iegādi noformētāja informē kultūras darba organizatori, tiek saskaņotas izmaksas.[1]
- Māksliniece - noformētāja savā darbā ievēro saieta nama mērķus un uzdevumus, ievēro darba kārtības noteikumus un darba aizsardzības noteikumus. Pakļauta Ērgļu novada pašvaldības priekšsēdētājam un Kultūras darba organizatori. Viņas uzdevumi saistās ar pasākumu reklāmas izveidi un izplatīšanu. Par reklāmas izgatavošanai nepieciešamo materiālu iegādi noformētāja informē kultūras darba organizatori.
- Saieta nama dežurantes – apkopējas ievēro darba drošības noteikumus, kā arī savā amata aprakstā minētos punktus. Pakļautas Ērgļu novada pašvaldības priekšsēdētājam, tiešā pakļautībā – Ērgļu novada pašvaldības speciālistei- kultūras darba organizatorei. Dežurantu –

[1]Avotiņa S., Ērgļu saieta nama nepublicētie materiāli

apkopēju uzdevumos ietilpst saieta nama telpu uzturēšana kārtībā, telpu sakārtošana kartējam pasākumam, kā to iecerējuši pasākuma organizatori, informēšana par spuldžu, krēslu u.c. inventāra maiņu, ja tas nepieciešams, kā arī nepieciešamības gadījumā garderobista pienākumu veikšanu.

- Saieta nama sētniece pakļauta Ērgļu novada pašvaldības priekšsēdētājam un Ērgļu novada pašvaldības speciālistei- kultūras darba organizatorei. Ievēro kultūras nama darbinieku mērķus un uzdevumus, darba kartības noteikumus un darba aizsardzības noteikumus. Viņai jānodrošina, lai saieta nama apkārtne vienmēr būtu uzkopta, apstādījumi izravēti un zālājs nopļauts. Ziemā no sniega segas jāatbrīvo ap saieta namu esošie gājēju ceļi. Rudenī jānovāc kritušās lapas.

Autore ir noskaidrojusi, ka kopā Ērgļu saieta namā darbojas 7 cilvēki. Viņasprāt, tas ir nepietiekams skaits. Būtu nepieciešams vēl viens amats – lietvede. Analizējot visus Saieta nama vadītājas pienākumus, autore ir nonākusi pie slēdziena, ka viņas pienākumos ir darbi, ko vajadzētu darīt sertificētam lietvedim. Dažādu atskaišu un rēķinu sagatavošana aizņemt pārāk daudz laika un kavē kultūras attīstību Ērgļu novadā. Ja pie papīru kaudzes tiek pavadītas vairākas stundas, tas negatīvi ietekmē radošo darbu kvalitāti. Šo laiku ir iespējams izmantot, ģenerējot idejas par jauniem pasākumiem, gatavoties jau esošajiem pasākumiem. Autoresprāt, Ērgļu novada speciālistes kultūras darba organizatores pienākumi ir pārāk visaptveroši, būtu nepieciešams pieņemt darbā lietvedi, lai kultūras darba speciāliste varētu veltīt vairāk laika radošajiem procesiem. Tāpat arī būtu nepieciešams precizēt, kura pienākumos ir tādi pienākumi, kā estrādes mērīšana. Arī šādi darbi ir jādara kultūras darba organizatorei, lai gatavotos estrādes rekonstrukcijai. Šāda veida darbus būtu nepieciešams veikt kādam no kultūras darba organizatores padotajiem. Aplūkojot augstāk redzamo amatu aprakstu, ir redzams, ka šāda veida pienākumi nav rakstīti nevienā no amatu aprakstiem. Rodas jautājums, kuram tad īsti vajadzētu veikt šāda tipa darbus? Autore cer, ka drīzumā Ērgļu saieta namā situāciju uzlabosies un darbā tiks pieņemts vēl kāds cilvēks, piemēram, lietvedis vai kultūras darba organizatores asistents.

Autores rīcībā ir nonākuši arī statistikas dati par 2006. – 2013. gadu. Tabulā nr. 2.3. ir iespējams aplūkot visu trīs Ērgļu novada pagastu statistiku. Ērgļu novadā atrodas Ērgļu saieta nams, Sausnējas kultūras nams un Jumurdas tautas nams. Aplūkojot pieejamos statistikas datus, autorei tos izdevās sagrupēt pārskatāmā tabulā, kura ļauj saprast, cik krasas situācijas atšķirības ir visos trīs Ērgļu novada pagastos.

2.3.tabula

Ērgļu novada kultūras iestāžu statistikas dati[1]

Kultūras iestāde	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Apmeklētāju skaits								
Ērgļu saieta nams	10976	3887	10810	11160	8945	10213	10113	11800
Sausnējas kultūras nams	1540	1800	1600	1690	1500	1680	1610	1700
Jumurdas tautas nams	260	200	240	250	220	260	250	260
Pasākumu skaits								
Ērgļu saieta nams	97	32	89	116	78	98	80	68
Sausnējas kultūras nams	22	25	28	27	25	28	29	28
Jumurdas tautas nams	14	16	15	16	17	18	17	17
Kolektīvu/pulciņu skaits								
Ērgļu saieta nams	19	18	21	17	17	17	16	16
Sausnējas kultūras nams	4	4	4	3	3	3	3	3
Jumurdas tautas nams	0	0	1	1	1	1	1	1
Pašdarbības kolektīvu dalībnieku skaits								
Ērgļu saieta nams	347	345	367	320	333	301	298	299
Sausnējas kultūras nams	20	28	28	20	25	25	20	20
Jumurdas tautas nams	0	0	7	8	8	8	8	8

Kā redzams tabulā nr.2.3., vislielākais skaits kultūras pasākumu ir Ērgļu pagastā. Tas ir tikai pašsaprotami, jo tieši šajā pagastā ir visvairāk iedzīvotāju un vislielākais pašdarbības kolektīvu skaits. Ērgļu saieta nams ir arī vislielākais platības un ietilpības ziņā no visiem trīs kultūras namiem Ērgļu novadā. No 2006. – 2013. gadam Ērgļu pagastā ir norisinājušies vidēji 82 pasākumi gadā (apmēram 6 – 7 pasākumi mēnesī). Kā redzams, lielākais pasākumu skaits ir bijis 2008. gadā, kad gada laikā ir norisinājušies 116 kultūras pasākumi. Viszemākais pasākumu skaits ir 2007. gadā, kad šajā pagastā ir norisinājušies tikai 32 pasākumi, kas ir apmēram 2 – 3 pasākumi mēnesī. Sausnējas kultūras namā gadā vidēji notiek 26 pasākumi (2 – 3 pasākumi mēnesī), bet Jumurdas tautas namā ir apmēram 16 pasākumi gadā, kas nozīmē, ka mēnesī šajā tautas namā norisinās 1 – 2 pasākumi. Pasākumu skaits ir proporcionāls iedzīvotāju skaitam katrā pagastā. Kā jau iepriekš autore minēja, Ērgļu pagastā ir 2304 iedzīvotāji, Sausnējas

[1] Sandras Avotiņas nepublicētie materiāli, 2013

pagastā 568, bet Jumurdas pagastā 283. Jumurdas pagastā darbojas tikai viens pašdarbības kolektīvs – sieviešu vokālais ansamblis „Ievziedi", kurā laika gaitā sastāvs ir palicis gandrīz nemainīgs – 8 aizrautīgas dāmas. Sausnējas pagastā jau kopš 2009.gada ir 3 pašdarbības kolektīvi, bet Ērgļu pagastā jau vairākus gadus pašdarbības kolektīvu skaits paliek nemainīgs – tie ir 16 kolektīvi, kuri kopā nodarbina vidēji 300 dalībnieku. Sausnējas novada pašdarbības kolektīvu dablībnieku skaits svārstās no 20 līdz 28, bet, kā jau iepriekš autore minēja, Jumurdas pagastā ir 8 aizrautīgas vokāla ansambļa dāmas. Vidēji gada laikā pasākumus Ērgļu saieta namā apmeklē 9800 cilvēku, kas varētu būt 815 apmeklētāju mēnesī. Ņemot vērā, ka visvairāk apmeklētie pasākumi ir Ērgļu novada svētki un 18. novembra svinības, tad šajos mēnešos apmeklētāju skaits noteikti ir lielākas par 815. Sausnējas pagastā gada laikā pasākumus apmeklē vidēji 1700 cilvēki, kas ir aptuveni 138 cilvēki mēnesī. Jumurdas pagastā, kā mazākajā no Ērgļu novadā esošajiem pagastiem, pasākumu skaits ir mazāks, līdz ar to arī apmeklētāju skaits ir ievērojami mazāks kā abos pārējos pagastos. Vidēji gadā pasākumus apmeklē 250 cilvēku, kas ir 20 cilvēki mēnesī. Jāpiebilst, ka Jumurdas tautas namā pasākumi nenotiek katru mēnesi, tāpēc cilvēku skaits uz konkrētiem pasākumiem var būt lielāks.

Aplūkojot visu iepriekš rakstīto informāciju, autore secina, ka visi trīs Ērgļu novadā esošie pagasti aktīvi darbojas pasākumu organizēšanas jomā un apmeklētāju skaits ir attiecīgs pagasta iedzīvotāju skaitam.

2.4. Intervijas analīze

Prakses ietvaros autore organizēja interviju ar Ērgļu saieta nama vadītāju Sandru Avotiņu. Pilnu interviju ir iespējams aplūkot pielikumā nr. 4. Intervija norisinājās 18. novembrī un tā ilga vairāk kā stundu. Intervijas laikā autore noskaidroja vairākus interesantus faktus par to, kāds ir vadītājas viedoklis par kopējo situāciju kultūras nozarē Ērgļu novadā, kā arī par to, kā tika izstrādāta Ērgļu novada kultūras stratēģija 2015. – 2020. gadam.

Pirmais jautājums, ar kuru autore izvēlējās sākt interviju, bija saistīts ar Sandras Avotiņas pieredzi kultūras darba organizatores amatā. Savu karjeru Ērgļu saieta namā viņa sākas jau 1985. gadā kā mākslinieciskās daļas vadītāja. Pašlaik šāda amata saieta namā nav. 2000. gadā Sandra Avotiņa kļuva ar Ērgļu novada speciālisti kultūras darba organizatori un faktiski kļuva pas Saieta nama vadītāju. Viņa ir tas cilvēks, kurš jau kopš 1985. gada gandrīz katru darba dienu pavada savās otrajās mājās – Ērgļu saieta namā. Kopš 2006. gada pagastu apvienošanas kopīgā novadā, Sandra ir biežs viesis arī Sausnējas kultūras namā un Jumurdas tautas namā, jo arī šie kultūras nami ir Ērgļu pagasta pārvaldes struktūrvienības.

Kā jau iepriekš darbā tika minēts, Ērgļu novadam ir izstrādāta kultūras stratēģija 2015. – 2020. gadam. Intervijas laikā autore uzzināja, ka iepriekš šāda kultūras stratēģija nebija

izstrādāta un 2014. gada nogalē pirmo reizi tika izveidots tāds dokuments kā Ērgļu novada kultūras stratēģija. Iepriekš gan pagasti, gan novads kopumā darbojās pēc darba plāniem, kurus izveidoja katra pagasta kultūras darba organizatores. Ērgļu pagastā – Sandra Avotiņa, Jumurdas pagastā – Inita Lapsa, bet Sausnējas pagastā – Inese Leiboma. Tā kā iepriekšējos gados šādas satratēģijas nekad nav bijis, tad arī atbilde uz nākošo jautājumu – vai Ērgļu novada kultūras stratēģijas plānošanas procesā par paraugu tiek ņemta iepriekšējo gadu izstrādātā stratēģija – ir noraidoša. Turpretī, Sandra Avotiņa atklāj, ka 2015. – 2020. gada stratēģijas izstrāde pavisam noteikti ir ietekmējusies no citu novadu un pilsētu stratēģijām. Tā kā šāda veida dokumentu viņa sagatavoja pirmo reizi, tad viņai bija nepieciešami viarāki paraugi, lai saprastu to, kā izstrādāt stratēģiju un kā to interpretēt savā novadā. Viena un tā pati stratēģija noteikti neder visiem novadiem un pilsētām. Katrā vietā ir savi plusi, savi mīnusi, kā arī iespējas ir ļoti atšķirīgas. Konkrētas pilsētas un novadi, no kuriem Sandra Avotiņa ir ietekmējusies, izstrādājot Ērgļu novada kultūras stratēģiju 2015. – 2020. gadam, viņa gan nemin.

Darba sākumā autore jau minēja, ka Ērgļu novads radies 2006. gadā, apvienojot trīs pagastus – Ērgļu, Sausnējas un Jumurdas. Katrā pagastā līdz šim bija sava kultūra, savi pasākumi. Jautājums radās par to, vai šī apvienošana ir kaut kādā veidā ietekmējusi attīstību visos trīs pagastos, kuri tagad skaitās kā viens novads. Ērgļu novada kultūras darba organizatore atzīst, ka šī apvienošana notiekti nav negatīvi ietekmējusi nevienu no pagastiem, iespējams, tieši otrādāk. Esot kā novads, šie visi pagasti ir kļuvuši „ciešāki" un pasākumi tiek vairāk apmeklēti ne tikai no vietējo iedzīvotāju puses, bet arī no blakus pagastiem. Ļoti liela daļa no Sausnējas un Jumurdas iedzīvotājiem apmeklē pasākumus Ērgļu pagasta gandrīz tik pat bieži, cik paši ērglēnieši.

Atgriežoties pie temata par kultūras stratēģiju un tās izstrādi, Sandra Avotiņa uzsver, ka šo stratēģiju viņa ir izstrādājusi viena, jo Ērgļu novadā nav atsevišķas darba grupas šādu stratēģiju izstrādei. Viņa, izstrādājot stratēģiju, konsultējusies tikai ar Emmu Ceru, kura ir ne tikai vides pārvaldības un teritorijas plānošanas speciāliste Ērgļu novadā, bet arī ļoti erudīts cilvēks. Emma palīdz ne tikai savas nozares speicālistiem, bet arī labprāt iesaistās citu nozare speciālistu darbos, palīdzot ar savām idejām un skatījumu uz lietām. Jāpiebilst, ka Ērgļu novada kultūras stratēģijas izstrādei nekāds budžets nav piešķirts un šī dokumenta izstrāde ir Sandras Avotiņas pienākums. Nekāds finansiāls atbalsts saistībā ar izstrādi netiek sniegts. Iespējams, ja Ērgļu novadā darbotos kāda speciāli šim mērķim izveidota grupa, izstrādes process tiktu finansēts no pašvaldības puses, jo tad būtu iesaistīti vairāki cilvēki, kultūras nozares speciālisti.

Lai izstrādātu kultūras stratēģiju, ir nepieciešams atskatīties uz to, kādi mērķi tika izvirzīti iepriekšējos gadus un kuri no tiem tik sasniegti. Balstoties uz to, ir iespējams saprast, cik reāli ir izpildīt nospraustos mērķus un to, kādā virzienā vairāk vērst nākotnes mērķus. Tā kā Ērgļu

novadā ir ļoti lielas iespējas attīstīt kultūras tūrismu, iespējams, nepieciešams vairāk koncentrēties uz šo nozari.

Sandra Avotiņa, runājot par faktoriem, kuri kavē nozares attīstību, atzīst, ka galvenais faktors, kas kavē attīstīt kultūru Ērgļu novadā, ir paši cilvēki. Viņa uzsver, ka finansējums noteikti nav problēma. Lielākā problēma ir tā, ka cilvēki paši nevēlās iesaistīties pasākumos. Viņi ne tikai kūtri apmeklē pasākumus, bet arī nevēlās iesaistīties tajos. Iedzīvotāji mīl kritizēt, bet nemīl darīt. Viņu prātos jau ir „iesēdusies" doma par to, ka šis pasākums noteikti būs garlaicīgs, es tāpēc neiešu! Viņi nesaprot, ka mēs paši esam tie, kas rada šo atmosfēru. Ja pie Sandras nāktu entuziasti ar savām idejām, vēlmi rīkot pasākumus vai kādu citu oriģinālu risinājumu, kā uzlabot kultūras dzīvi Ērgļos, viņa ar lielāko prieku šos cilvēkus atbalstītu. Protams, pirms tam ir jāizvērtē, vai šī ideja būs rentabla.

Ērgļu novada kultūras stratēģijas realizēšanu dzīvē īpašī neviens neuzmana. To mēdz pārskatīt un pasekot līdzi pašvaldība un sociālo, izglītības un kultūras komisija, bet šo procesu neviens strikti neuzmana. Runājot par konkurentiem Ērgļu novadā, Sandra Avotiņa atzīst, ka konkurence šeit nav cieņā. Pagasti savā starpā parasti vienojas par pasākumu datumiem un laikiem, lai tie nepārklātos. Arī atsevišķas individuālās biedrības un iestādes cenšas nerīkot pasākumus, kuri pārklātos ar citiem pasākumiem. Vienīgais piemēru, kuru Sandra var minēt, ja runa ir par konkurenci – katru gadu 31. decembrī Jaunā gada sagaidīšanas pasākums notiek gan Ērgļu saieta namā, gan viesnīcā „Kore", kura katru gadu parūpējas par interesantu vakara programmu Jaunā gada sagaidīšanai. Sandra atzīst, ka katram no šiem pasākumiem ir sava auditorija, jo saieta nama Jaunā gada sagaidīšanas balle ir bezmaksas, bet viesnīcā „Kore" šis pasākums ir maksas. Ņemot vērā, ka cenā ir ietverta maksa par ēdināšanu un dzērieniem, šī summa ir aptuveni 40 eiro no cilvēka.

Jautājumā par to, vai stratēģijas plānošanas procesā radās kādai sarežģījumi, Sandra atbild: „Kurš to vairs atceras!". Iespējams, pašā plānošanā neesot bijuši sarežģījumi, bet process un kārtība, kādā bija jāakceptē šī stratēģija, bija sarežģīts. Kultūras stratēģiju bija nepieciešams apstiprināt Kultūras ministrijā. Sandra Avotiņa vēlreiz uzsver, ka šajā procesā viņai ļoti ir noderējusi Emma Ceras palīdzība.

Viens no beidzamajiem jautājumiem, kuru autore vēlējās noskaidrot no Ērgļu novada speciālistes kultūras darba organizatores, bija viņas vīzija – to, kāda ir viņas personīgā vīzija attiecībā uz Ērgļu novadu. Uz šo jautājumu viņa varēja atbildēt nevilcinoties. Viņa vēlas redzēt daudz laimīgu cilvēku kreatīvā, labvēlīgā vidē. Viņa redz, ka nākotnē šeit dzīvojošie tiktu saprasti, nodarbināti ar lietām, kas viņus iedvesmo, padara laimīgus. Šo vīziju viņa attiecina ne tikai uz kultūras nozari, bet arī uz visām pārējām. Galvenais, lai cilveki ir laimīgi un vide ir labvēlīga!

Sandra Avotiņa uzskata, ka Ērgļu novada kultūras attīstību varētu uzlabot jauni cilvēki, kuri nāktu ar jaunām idejām. Mūsdienu jauniešiem ir iespēja smelties daudz interesantu ideju no citām pilsētām un novadiem, gan studiju laikā, gan pēc studijām, kāpēc lai viņi šīs idejas nenestu arī uz savu novadu? Sandra vēlas, lai paši cilvēki, biedrības un nodibinājumi izrādītu iniciatīvu veidot jaunus pasākumus, iedibināt jaunas tradīcijas. Kā lielisku piemēru viņa var minēt Tēvu dienu. Šogad pirmo dienu Ērgļu novadā tika svinēta Tēvu diena, kuras organizēšanā iniciatīvu izrādījuši paši tēvi. Tāpat arī viņa priecājas par Mārča Feldberga biedrību „Ērgļu skati", kuri jau vairākus gadus aicina iedzīvotājus uz „Ērces un karūsas" pasākumu. Tas ir ērču un karūsu ķeršanas pasākums, kura ietvaros lieliski laiku var pavadīt gan pieaugušie, gan bērni. Šis pasākums norisinās katru gadu radošajā atpūtas pagalmā „Tiltiņi". Arī tas ir lielisks veids kā piesaistīt cilvēkus Ērgļu novada apmeklēšanai.

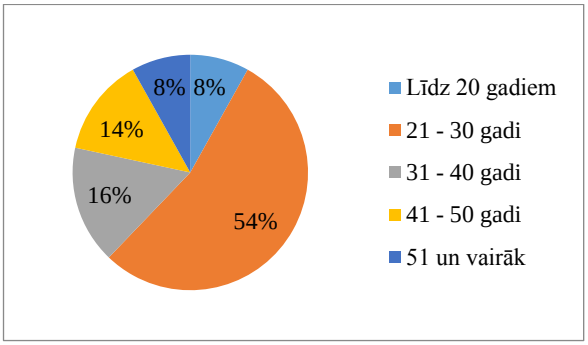
Atskatoties uz interviju ar Sandru, autore secina, ka Ērgļi ir novads, kurā kultūras nozarei tiek sniegts pietiekams finansējums, taču problēma ir pašos cilvēkos – viņi šos pasākumus apmeklē kūtri. Līdz ar to, autore vēlas ieteikt nākamo Ērgļu novada kultūras stratēgijutendēt vairāk uz cilvēku iesaistīšanu un jaunu tradīciju iedibināšanu.

2.5. Ērgļu novada iedzīvotāju aptaujas anketu analīze

Sabiedrība un vietējie iedzīvotāji šajā pētījumā spēlē vislielāko lomu, jo, kā iepriekšējā nodaļā atzina Saieta nama vadītāja Sandra Avotiņa, tieši iedzīvotāju nepietiekamā iesaiste dažādos novada pasākumos ir lielākā Ērgļu novada kultūras nozares problēma. Balstoties uz šo apgalvojumu, autore izstrādāja Ērgļu novada iedzīvotāju aptaujas anketu (skat. 5.pielikumu). Anketas mērķis bija noskaidrot novada iedzīvotāju viedokli par kultūras, izklaides un sporta iespējām Ērgļu novadā. Anketā ir 19 jautājumiem, no kuriem 3 ir atvērta tipa jautājumi un 16 jautājumi ir piedāvāti ar atbilžu variantiem. Pirms tiek apskatīti rezultāti, autore vēlas uzsvērt, ka ir ļoti pozitīvi pārsteigta par lielo atsaucību. Respondenti raiti pilda šo aptauju un sniedz ļoti daudz interesantas idejas, viedokļus un ieteikumus.

Iedzīvotāju anketēšana sākās 2016. gada 18.novembrī un turpinājās līdz pat 2016. gada 2. decembrim. Līdz 2016. gada 2. decembrim aptauju ir aizpildījuši 180 respondenti.Jaunākais respondents bija 10, bet vecākais - 60 gadus vecs. Vidējais respondentu vecums – 32 gadi.

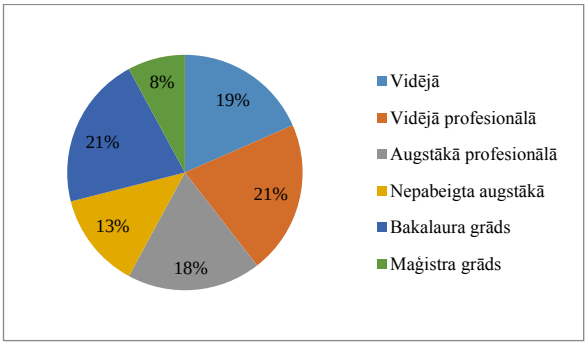
Pirms anketas jautājumu pildīšanas, visiem respondentiem bija jānorāda dzimums, vecums, izglītības līmenis, nodarbošanās, dzīvesvieta, kā arī vidējie ienākumi mēnesī uz vienu ģimenes locekli. Aptaujā 84% no visiem respondentiem bija sievietes, bet tikai 16% - vīrieši. Tā kā aptaujas tēma ir kultūra, tas ir tikai pašsaprotams, ka lielāku aktivitāti šajā aptaujā izrāda sievietes. Iespējams, šī tēma vīriešus tik ļoti neuztrauc kā sievietes. Respondentu sadalījums pa vecuma grupām uzskatāmi attēlots attēlā 2.1.

2.1.attēls. Respondentu vecums pa grupām

Kā redzams attēlā 2.1., 54% jeb lielākā daļa respondentu ir vecumā no 21 – 30 gadiem. Otrā lielākā pārstāvētā vecuma grupa ir 31 – 40 gadi, kuri sastāda 16% no visiem respondentiem. 14% respondentu ir vecumā no 41 – 50 gadiem. Mazāk pārstāvētas ir vecuma grupas līdz 20 gadiem, kā arī 51 un vairāk (8% katrā grupā).

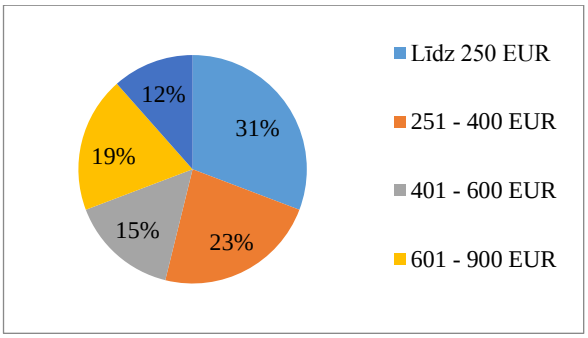
Lai iegūtu pilnīgāku priekšsatu par respondentiem, autore vēlējās noskaidrot arī respondentu izglītības līmeni (skat. attēlu Nr.2.2.).

2.2.attēls. Respondentu izglītības līmenis

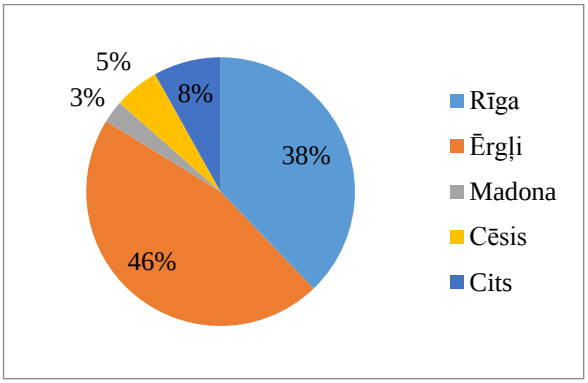
Kā redzams attēlā, respondentu izglītības līmenis ir ļoti dažāds. Lielākā daļa respondentu ir ieguvuši vidējo profesionālo vai bakalaura grādu (21%). Gandrīz vienāds procentu skaits ir vēl diviem izglītības grādiem – augstākā profesionālā (18%) un vidējā izglītība (19%). Jāpiebilst, ka Ērgļos atrodas Priekuļu tehnikums „Ērgļi". Šis tehnikums ļauj iegūt profesionālo izglītību tur pat uz vietas – Ērgļos. 13% no visiem respondentiem ir nepabeigta augstākā izglītība, bet 8% - maģistra grāds.

Tā kā kultūras jomā ļoti svarīgi ir plānot pasākumu biļešu cenas un kultūras pakalpojumu izcenojumus, darba autore vēlējās uzzināt respondentu ģimenes ienākumu līmeni (skat.attēlu 2.3.).

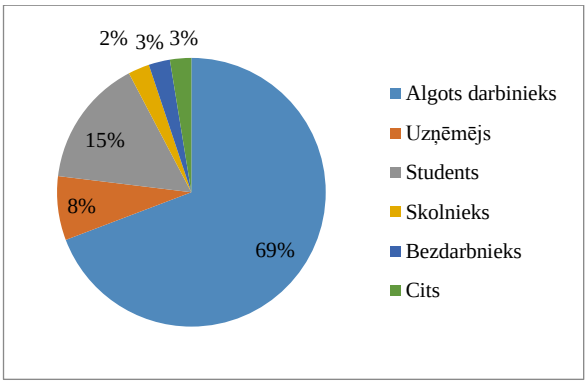
2.3.attēls. Ienākumi ģimenē uz vienu ģimenes locekli mēnesī

Lai spētu objektīvāk izvērtēt aptaujā esošos jautājumus, kas saistīti ar finansiālo situāciju, jau pašā sākumā autore noskaidroja, kādi ir vidējie ienākumi uz vienu cilvēku ģimenē mēnesī. Jāpiebilst, ka šo datu patiesumu autorei nav iespējas apstiprināt, jo daži no respondentiem uz šo jautājumu atbildēt nevēlējās. Kā redzams, 31% no visiem respondentiem atzīst, ka ieņēmumi mēnesī uz vienu ģimenes locekli ir līdz 250 eiro. Ja šie respondentu sniegtie dati ir patiesi, iespējams, tas skaidrojams ar to, ka šis ir lauku novads un, kā zināms, lauku reģionos algas ir mazākas un attiecīgi arī dzīvošana ir lētāka. Gandrīz vienāds procentuālais daudzums – 23% un 19% - iedzīvotāju ir norādījuši, ka viņu ieņēmumi ir attiecīgi 251 – 400 eiro un 601 – 900 eiro. 12%, kas autoresprāt, ir samērā liela daļa no respondentiem, atzīst, ka viņu ieņēmumi uz vienu cilvēku ģimenē mēnesī ir 901 eiro un vairāk. Analizējot aptauju, autore pamanīja, ka šo atbildi vairāk ir izvēlējušies respondenti, kuri dzīvo galvaspilsētā Rīgā un uz Ērgļiem dodas brīvdienās vai svētkos.

2.4.attēls. Respondentu pastāvīgā dzīvesvieta

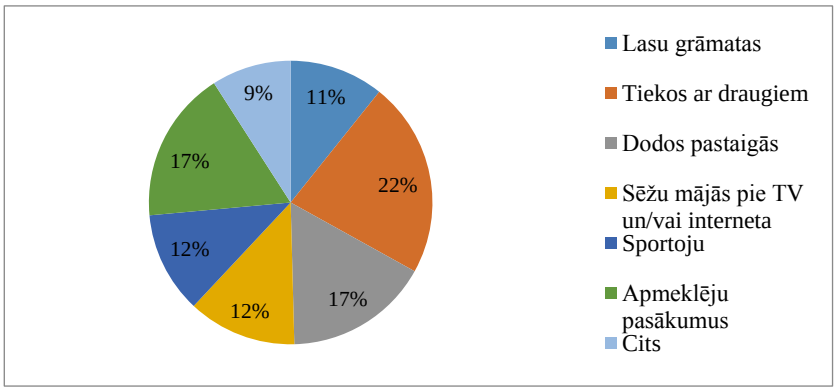
Vēl viens svarīgs faktors, kas autorei ļauj pilnvērtīgi analizēt aptaujas datus, ir respondentu dzīvesvieta. Aptauja rāda, ka 46% no visiem respondentiem dzīvo Ērgļos. Otra lielākā respondentu daļa dzīvo Rīgā (38%). Šie, autoresprāt, ir studenti, kā arī tie, kas strādā galvaspilsētā, bet uz Ērgļiem dodas pie ģimenes, radiem, kā arī apmeklē dažādus pasākumus. Vēl aptaujā piedalījās respondenti, kuri dzīvo Madonā un Cēsīs, kā arī citos novados un pilsētās.

2.5.attēls. Respondentu nodarbošanās

Pēdējais autori interesējošais faktors ir respondentu nodarbošanās. Lielākā daļa – 69% - ir algoti darbinieki, 15% no respondentiem ir studenti, bet trešā lielākā daļa ir uzņēmēji (8%). Mazāk pārstāvētas grupas ir skolnieki un bezdarbnieki. Tāpat arī aptaujā ir iespēja norādīts citu variantu, zem kura ir tādas atbildes kā „mājsaimniece", „dekrēta atvaļinājumā" u.c.

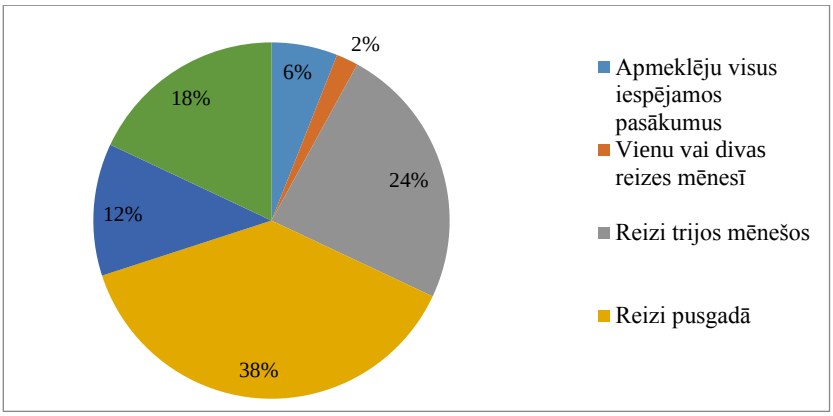
Tiklīdz respondenti ir norādījuši iepriekš minētos datus, viņi var turpināt aptauju, atbildot uz autores uzdotajiem 19 jautājumiem. Pirmais autori interesējošais jautājums, kas tika uzdots respondentiem, ļauj saprast, kā viņi pavada brīvo laiku Ērgļu novadā. Jāpiebilst, ka uz šo jautājumu kopumā ir sniegta 221 atbilde, jo katrs respondents var izvēlēties vairākus iespējamos atbilžu variantus.

2.6.attēls. Brīvā laika pavadīšana Ērgļu novadā

Kā redzams jautājuma atbilžu apkopojumā, 22% respondentu brīvo laiku pavada tiekoties ar draugiem. Vienāds procentu skaits ir variantiem „dodos pastaigās" un „apmeklēju pasākumus" (17%). 12% respondentu brīvo laiku Ērgļu novadā pavada sportojot vai sēžot pie TV un/vai interneta. 9% no visiem respondentiem ir atbildējuši ar variantu „cits" un norādījuši, ka brīvajā laikā dara tādas lietas, kā spēle disku golfu, dejo tautas dejas, pavada laiku kopā ar ģimeni, apciemo radus, atpūšas, palīdz lauku darbos.

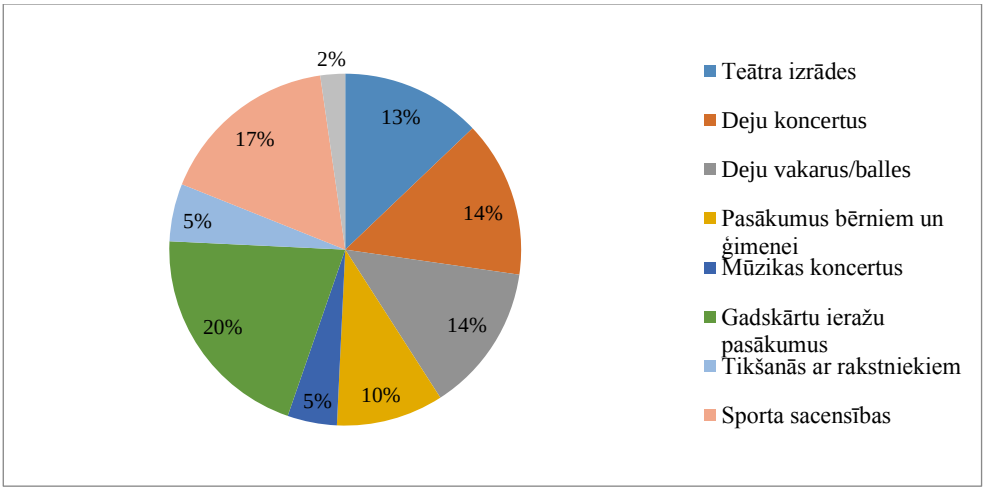
Tālāk autore vēlējās noskaidrot, cik bieži respondenti apmeklē pasākumus Ērgļu novadā (skat.attēlu 2.7.).

2.7.attēls. Pasākumu apmeklēšanas biežums Ērgļu novadā

Lielākā daļa respondentu (38%) kultūras pasākumus Ērgļu novadā apmeklē reizi pusgadā. Autore uzskata, ka tas ir tāpēc, ka liela daļa respondentu pastāvīgā dzīvesvieta ir Rīga vai kāda cita liela pilsēta un viņi izvēlas apmeklēt pasākumus Ērgļos tikai tad, kad gaidāms kāds lielāks pasākums, piemēram, Ērgļu novada svētki vai 18. novembra svinības. Otra lielākā respondentu daļa jeb 24% atzīst, ka kultūras pasākumus Ērgļos apmeklē reizi trijos mēnešos. Liela daļa – 18% - ir atzīmējuši variantu „cits", paskaidrojot savu izvēli ar to, ka pasākumus Ērgļos neapmeklē vispār, apmeklē, bet ļoti reti, tikai tad, ja notiek brīvdienās. Daži respondenti apmeklē vairāk kā divas reizes mēnesī, taču ne visus iespējamos pasākumus. Citi atzīst, ka kultūras pasākumus Ērgļos apmeklē vidēji reizi divos mēnešos. Tikai 2% no visiem respondentiem apmeklē visus iespējamos kultūras pasākumus Ērgļos.

Kā nākošo faktoru, darba autore vēlējās noskaidrot, kādi ir bijuši respondentu pēdējā laikā apmeklētie kultūras pasākumi (skat.attēlu 2.8.).

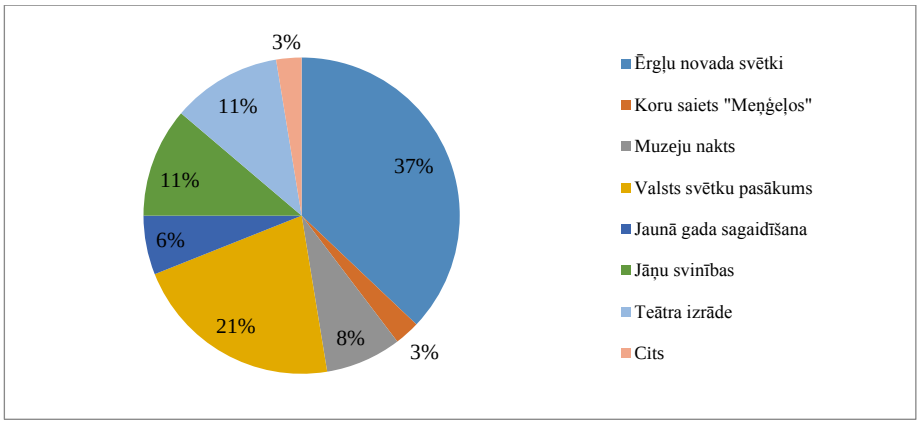

2.8.attēls. Pēdējā gada laikā apmeklētākie kultūras, izklaides vai sporta pasākumi Ērgļu novadā

Kā redzams attēlā 2.8., 20% no visiem respondentiem izvēlas apmeklēt gadskārtu ieražu pasākumus, tādus kā Ziemassvētki, Lieldienas, Jāņi, Miķeļi, u.c. 17% no respondentiem pēdējā gada laikā ir apmeklējuši sporta sacensības, bet vienādu procentu skaitu (14%) ir saņēmušas atbildes „deju vakarus/balles" un „deju koncertus". Jāuzsver, ka tautas dejas Ērgļu novadā ir

lielā cieņā un pašlaik Ērgļu pagastā ir 4 deju kolektīvi, kuri aktīvi dodas koncertos uz citiem novadiem, kā arī aktīvi rīko koncertus un balles savā novadā. 13% no respondentiem ir izvēlējušies apmeklēt teātra izrādes, bet 10% - pasākumus bērniem un ģimenei. Vismazākais procentuālais daudzums respondentu ir izvēlējušies atbildi „cits", zem kuras ir paskaidrots, ka pēdējā gada laikā nav apmeklēts neviens pasākums vai ir apmeklēts tikai kino seanss Ērgļu saieta namā.

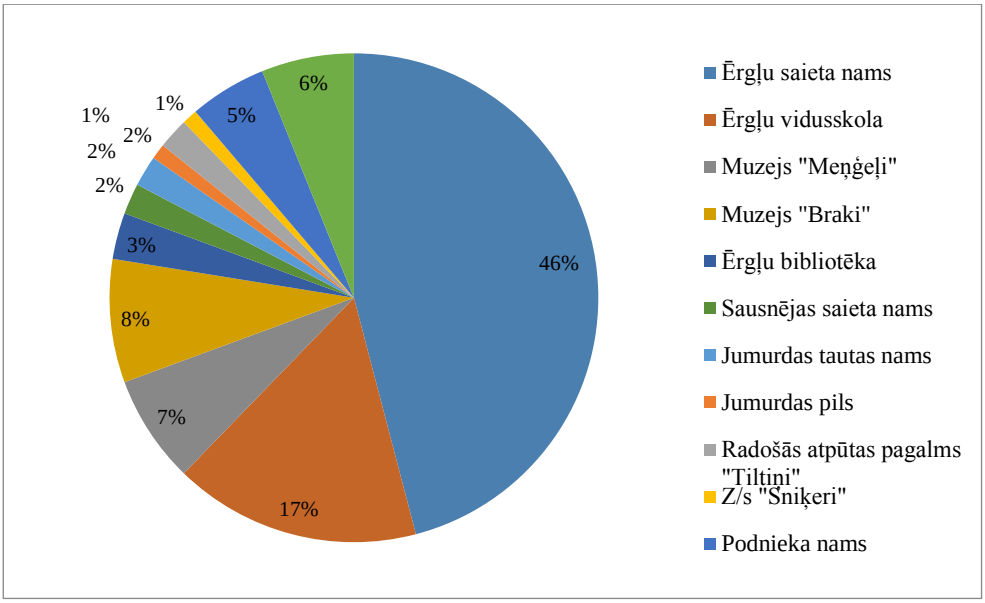
Kā jau iepriekš autore darbā minēja, vispopulārākais un apmeklētākais notikums Ērgļos ir Ērgļu novada svētki, to pierāda arī respondentu atbilde uz jautājumu – kurus no zemāk minētajiem lielākajiem novada pasākumiem jūs esat apmeklējis pēdejā gada laikā?

2.9.attēls. Lielāko novada pasākumu apmeklējums pēdējā gada laikā

Redzams, ka 37% no visiem respondentiem ir apmeklējuši novada svētkus. Otrs gaidītākais un apmeklētākais pasākums jau izsenis ir 18.novembra svētku svinības, tāpēc 21% no respondentiem ir izvēlējušies atbildi „valsts svētku pasākumus". Vienāds skaits respondentu ir atzīmējuši arī to, ka pēdējā gada laikā ir apmeklējuši Jāņu svinības un Jaunā gada sagaidīšanu. 3% no visiem respondentiem ir norādījuši, ka viņi ir apmeklējuši tādus pasākumus kā filmas „Melānijas hronikas" kino seansu un Annas Kuzinas grāmatas „Reiz Ērgļos" atklāšanas pasākumu, kas nav iekļauti autores sniegtajos atbilžu variantos.

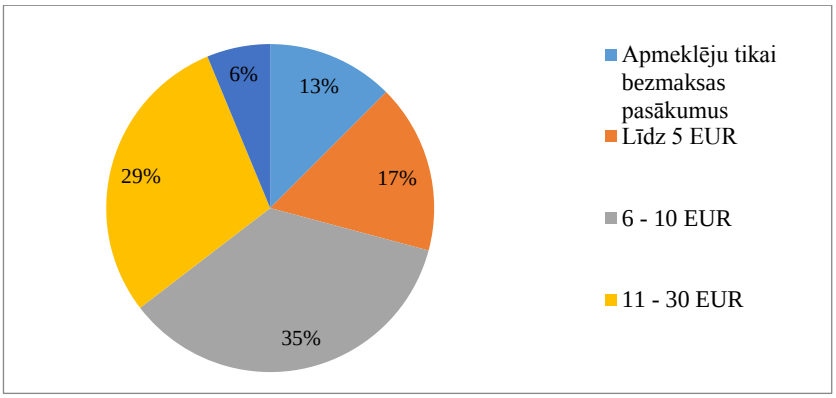
Pētījuma turpinājumā autore ir noskaidrojusi, kuras ir tās pasākumu norises vietas un kultūras insitūcijas, kuras pēdējā gada laikā respondenti Ērgļu novadā ir apmeklējuši visbiežāk (skat attēlu 2.10.).

2.10.attēls. Biežāk apmeklētās norises vietas Ērgļu novadā pēdējā gada laikā

Attēlā redzams, ka visvairāk respondenti ir apmeklējuši Ērgļu saieta namu. Iespējams to ir ietekmējis fakts, ka pēdējais lielais pasākums Ērgļu saieta namā bija valsts svētku svinībām veltītais muzikālais uzvedums „Es tevi atradīšu!". Tas bija kupli apmeklēts. Otra populārākā pasākumu apmeklēšanas vieta ir Ērgļu vidusskola, kurā skolēnu rīkotie pasākumi tiek apmeklēti arī no vecāku puses. 8% no respondentiem pēdejā gada laikā ir apmeklējuši muzeju „Braki", bet 7% - radošās atpūtas pagalmu „Tiltiņi", kas iepriekš nav bieži pieminēts. 6% ir norādījuši, ka pēdejā gada laikā ir apmeklējuši Ērgļu estrādi, Bumbiermuižu, Ērgļu staciju, kas nu ir ieguvusi „jaunu elpu" pēc tam, kad ērglēnietis Māris Olte to restaurēja.

Turpinājumā autore pievēršas jautājumiem, kas saistīti ar kultūras pasākumu un pakalpojumu finansiālo pusi (skat.attēlu 2.11).

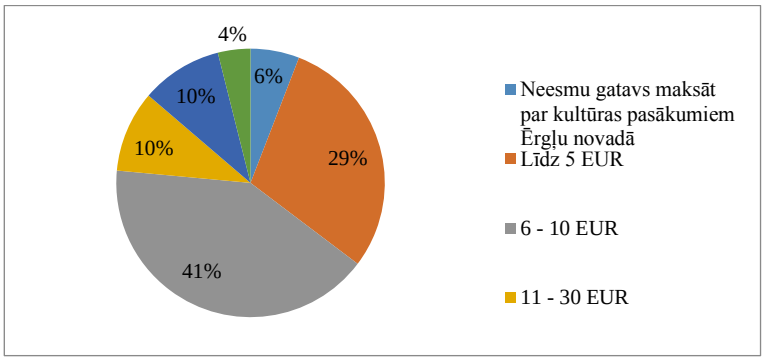

2.11.attēls. Vidējā respondentu iztērētā summa EUR mēnesī kultūras pasākumiem

Kā norāda 35% respondentu, viņi mēnesī kultūras pasākumiem iztērē 6 – 10 eiro. Gandrīz tik pat – 29%, mēnesī iztērē 11 – 30 eiro. 17% respondentu iztērē līdz 5 eiro mēnesī un tikai 6% tērē kultūras pasākumiem (teātris, kino, izstādes utt.) vairāk kā 30 eiro. 13% no visiem respondentiem atzīst, ka apmeklē tikai bezmaksas pasākumus. Ņemot vērā, ka aptaujas sākumā

bija vēlams norādīt vidējos ienākumus uz vienu ģimenes locekli mēnesī, autore var izdarīt secinājumu, ka atbildi uz šo jautājumu ietekmē fakts, ka lielākajai daļai respondentu ienākumi uz vienu ģimenes loceklī menesī ir līdz 250 eiro, kas, autoresprāt, nav liela summa. Autore vēlas pieminēt, ka lielākā daļa respondentu ir pastāvīgie Ērgļu novada iedzīvotāji.

Tālāk autore vēlējās noskaidrot, cik lielu naudas summu respondenti būtu gatavi tērēt par pasākumu apmeklējumu Ērgļu novadā (skat.attēlu 2.12.).

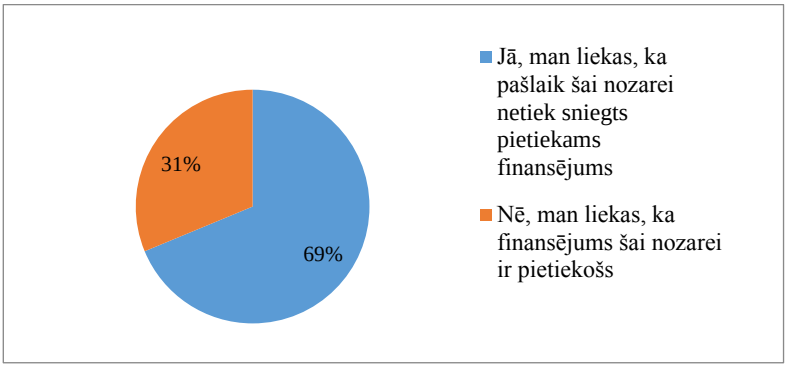

2.12.attēls. Iedzīvotāju norādītā summa EUR, kādu viņi ir gatavi tērēt pasākumiem Ērgļu novadā

Attēlā 2.12. ir redzams, ka 41% no respondentiem ir gatavi maksāt 6 – 10 eiro mēnesī Ērgļu novada kultūras pasākumiem. 29% no visiem respondentiem ir ar mieru maksāt līdz 5 eiro, bet vienāds procentu skaits – 10%, ir gatavi maksāt vairāk par 30 eiro mēnesī vai 11 – 30 eiro. Tikai 6% atklāj, ka nav gatavi maksāt par kultūras pasākumiem Ērgļu novadā, bet 4% ir izvēlējušies variantu „cits", paskaidrojot, ka nevar sniegt viennozīmīgu atbildi uz šo jautājumu. Viss esot atkarīgs no pasākumu piedāvājuma.

Astotais anketas jautājums bija brīvās formas jautājums. Tajā autore aicināja respondentus uzskaitīt kultūras un izklaides pasākumus, kuri, viņuprāt, trūkst Ērgļu novadā. No visiem respondentiem gandrīz katrs otrai ir atbildējis, ka viņiem šajā novadā trūkst tāda pasākuma, kā kopīgi kino seansi. Jāpiebilst, ka kino seansi Ērgļu novadā tiek organizēti, bet tas notiek ļoti reti, apmēram 2 – 3 reizes gadā. Tapat arī daudzi ir minējuši, ka viņiem ļoti pietrūkst pasākumu, kuri domāti bērniem vai ģimenēm. Turpinājumā autore piedāvā sarakstu ar populārākajām respondentu atbildēm: 1) kino gan bērniem, gan pieaugušajiem, 2) semināri vai vieslekcijas par dažādām tēmām, 3) zaļumballes vasarā, 4) vairāk sporta pasākumu ne tikai vasarā, bet arī ziemā, 5) sarunu vakari dažādām interešu grupām, 6) Latvijā zināmu mūziķu koncerti. Tieši šīs ir sešas populārakās atbildes, ko autore ir saskatījusi 80 respondentu anketās. Daži no respondentiem arī reāli saprot lielāko Ērgļu novada kultūras nozares problēmu un nekautrējās to norādīt pie šī jautājuma. Šī problēma ir cilvēku nevēlēšanās un kūtrums iesaistīties pasākumos. Viņi mīl kritizēt, bet nemīl darīt.

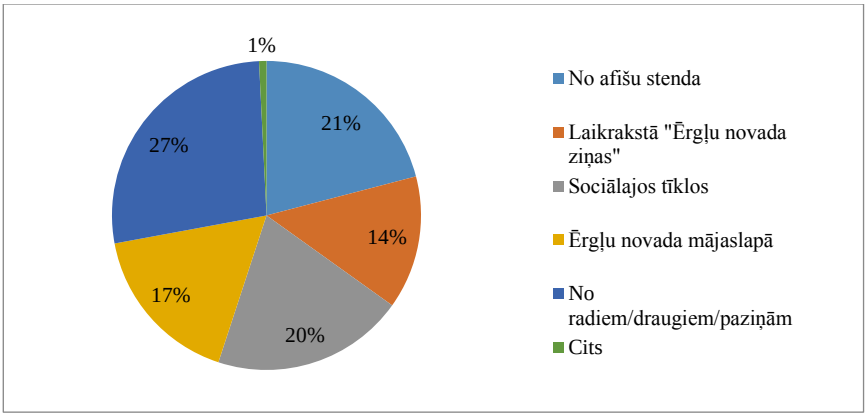
Aptaujas anketā respondentiem tika uzdots arī jautājums par finansējuma apjomu kultūras nozarei Ērgļu novadā (skat.attēlu 2.13.).

2.13.attēls. Respondentu viedoklis par Ērgļu novada domes finansējumu kultūras un izklaides nozarei

Kā redzams rezultātu apkopojumā, 69% respondentu uzskata, ka šobrīd Ērgļu novada dome kultūras un izklaides nozarei nesniedz pietiekošu finansējumu. Lai gan tā ir lielākā respondentu daļa, autore vēlas uzsvērt, ka, iespējams, šie cilvēki neaizdomājas par konkrēto jautājumu pietiekami nopietni. Autoresprāt, Ērgļu novada dome sniedz pietiekamu finansējumu un tas ir redzams daudzajos bezmaksas pasākumos. Visu cauru gadu apmēram 90% no visiem Ērgļu novadā esošajiem kultūras un izklaides pasākumiem ir bez maksas. 31% respondentu uzskata, ka patreizējais finansējums šai nozarei ir pietiekams.

Tā kā komunikācija ar sabiedrību un pasākumu reklamēšana ir ļoti svarīgs faktors, kas ietekmē ne tikai konkrētus kultūras un izklaides pasākumus, bet arī visu nozari kopumā, tad kā nākamo darba autore vēlējās noskaidrot respondentu viedokli par informācijas pieejamību kultūras nozarē (skat.attēlu 2.14).

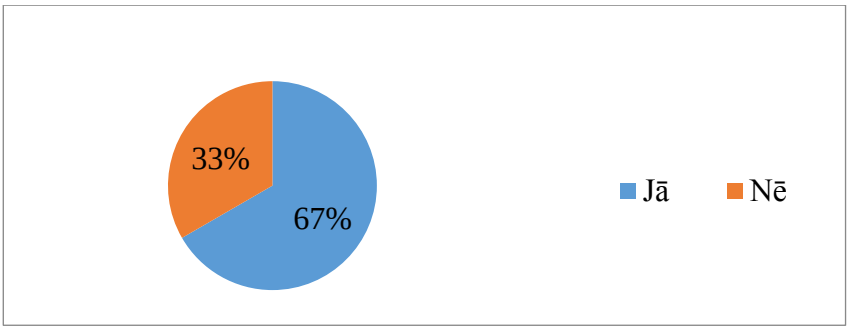

2.14.attēls. Informācijas iegūšanas avoti par gaidāmajiem pasākumiem Ērgļu novadā

Lielākā daļa respondentu (27%) informāciju par gaidāmajiem pasākumiem iegūst no radiem, draugiem vai paziņām. Gandrīz vienāds aptaujāto skaits (21% un 20%) norāda, ka informāciju iegūst no afišu stendiem un sociālajiem tīkliem. Mazāks procents respondentu šo informāciju iegūst laikrakstā „Ērgļu novada ziņas" (14%), kurā katru mēnesi tiek publicēta

gaidāmo pasākumu afiša un Ērgļu novada mājaslapā (17%), kurā arī tiek publicēta tā pati informācija par pasākumiem, kas laikrakstā.

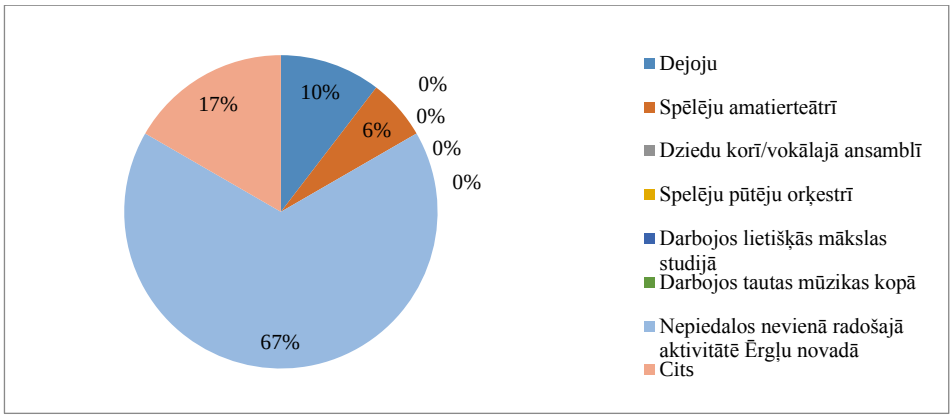
Lai noskaidrotu respondentu domas par informācijas pietiekamību par kultūras nozari Ērgļu novadā, darba autore uzdeva nākošo jautājumu un secināja, ka 67% respondentu uzskata, ka pieejamā informācija ir pietiekama un viņi ir apmierināti ar pašreizējo pieejamo informāciju par gaidamajiem pasākumiem. Pārējie 33%, kas, autoresprāt, ir liela daļa, uzskata, ka informācija nav pietiekama un būtu nepieciešams pārdomāt to, kā tiek pasniegta informācija par gaidāmajiem pasākumiem Ērgļu novadā (skat. attēlu 2.15.).

2.15.attēls. Respondentu vērtējums saistībā ar pasākumu informācijas pietiekamību

Divpadsmitais jautājums šajā aptaujā bija atvērtais jautājums, kur respondentiem ir jaizsaka savs viedoklis par to, kas butu jāuzlabo pašreizējā kultūras pakalpojumu piedāvājumā. Kā piemērus autore minēja – jāorganizē vairak Latvijā pazīstamu mūziķu koncertus, jāatsakās no esošajām tradīcijām un jāievieš jauni pasākumi, jāuzlabo kvalitāti jau esošajiem pasākumiem, jāorganizē vairāk pasākumi konkrētām cilvēku grupām, piemēram, pensionāriem, jauniešiem, bērniem u.c. Vairums respondentu atklāj, ka ir nepieciešams piestrādāt vairāk pie pasākumu reklāmas, lai par gaidāmajiem notikumiem uzzinātu ne tikai vietējie iedzīvotaji, bet arī tie, kas dzīvo apkārtejos novados. Tāpat arī daudzi min, ka nepieciešams atsvaidzināt Ērgļu novada svētku programmu, jo ir iestājusies rutīna. Kā jau autore minēja, tieši novada svētki ir viens no visgaidītākajiem pasākumiem 3 dienu garumā Ērgļu novadā, taču katru gadu programma sastāv no viena un tā paša. Respondenti iesaka saīsināt norises laiku no 3 uz 2 dienām, bet vairāk piestrādāt pie kvalitātes. Vēl ir ļoti svarīgi rīkot pasākumus bērniem un ģimenēm, jo pašlaik šāda veida pasākumi Ērgļu novadā nav bieži. Tāpat arī ļoti populāra atbilde respondentu vidū bija minējums, ka būtu nepieciešams rīkot vairāk Latvijā populāru mūziķu koncertus, kas, iespējams, ļautu piesaistīt vairāk apmeklētāju ne tikai no Ērgļu novada, bet no blakus esošajiem novadiem.

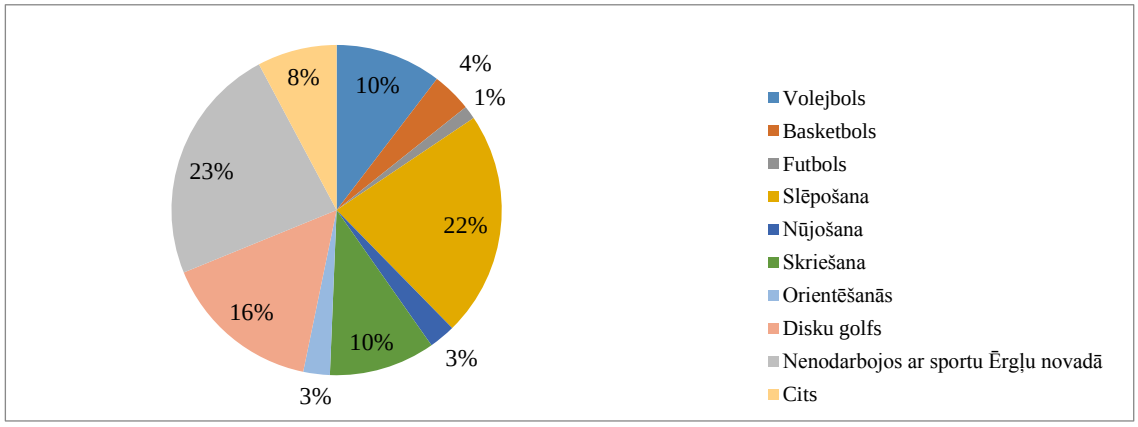
Tālāk pētījuma gaitā darba autoresprāt bija svarīgi noskaidrot, vai aptaujas respondenti ir ne tikai kultūras produkta lietotāji, vai arī paši iesaistās kultūras aktīvajos procesos novadā, līdzdarbojoties amatiermākslas un brīvā laika pavadīšanas kolektīvos (skat.attēlu2.16.)

2.16.attēls. Respondentu iesaistīšanās Ērgļu novada radošajās aktivitātēs un pulciņos

Vairums respondentu (67%) nepiedalās nevienā radošajā aktivitātē vai pulciņā Ērgļu novadā. Diemžēl, tas pierāda tikai to, ka iedzīvotāju aktivitāte nav augsta. Kā iepriekš tika secināts, cilvēki mīl kritizēt, bet nemīl darīt. 17% ir norādījuši variantu „cits", skaidrojot, ka sevi nodarbina ar radošām aktivitātēm pašu mājās. Kāds no respondentiem skaidro, ka viņš ir neregulārs tautisko deju dejotājs. 10% respondentu apmeklē dejas. Ērgļu novadā ir iespējams dejot tautas dejas, līnijdejas, vēderdejas, sporta dejas, kā arī darbojas dāmu deju grupa. Neviens no respondentiem nedzied korī vai vokālajā ansamblī, nedarbojās lietišķās mākslas studijā vai tautas mūzikas kopā, kā arī nespēlē pūtēju orķestrī. Lai gan šie pulciņi tiek apmeklēti, šo aptauju nav aizpildījis neviens no tiem cilvēkiem, kuri darbojās iepriekš minētajos pulciņos.

Ērgļu novadā populārs ir viedoklis, ka novadā lielā cieņā ir sports. Gan vietējie iedzīvotāji, gan iebraucēji steidz izmantot daudzās iespējas sportot brīvā dabā, tādēļ darba autore vēlējās noskaidrot, kuras sportiskās aktivitātes ir populārākās respondentu vidū(skat.attēlu 2.17.).

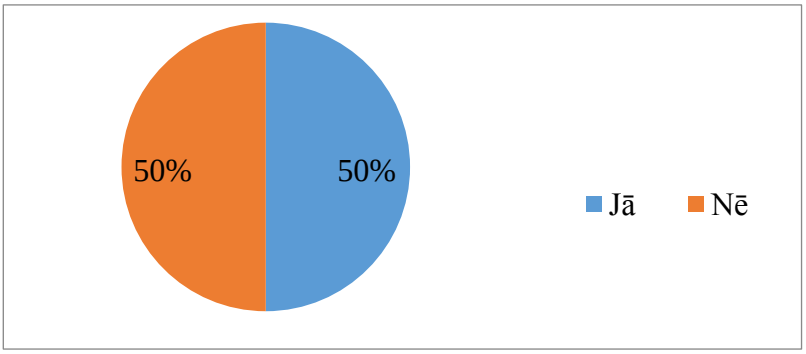

2.17.attēls. Sporta aktivitāšu līmenis Ērgļu novadā respondentu vidū

Lai gan vairums respondentu (23%) norāda, ka ar sportu Ērgļu novadā nenodarbojas, gandrīz tik pat daudz (22%) no viņiem norāda, ka izmanto iespēju slēpot Ērgļu pagasta apgaismotajā slēpošanas trasē, kas ļauj slēpot ne tikai gaišā dienas laikā, bet arī tumsā. Ņemot vērā, ka Ērgļos bieži vien sniegs parādās ātrāk nekā citās pilsētās un novados, kā arī nokūst

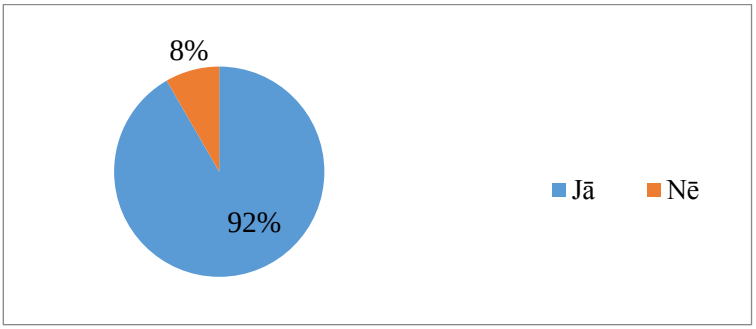
vēlāk nekā citos novados un pilsētās, slēpošana šeit ir viens no populārākajiem sporta veidiem. Ērglēnieši slēpošanu iemīlējuši kopš skolas laikiem, kad slēpošana sporta stundās bija obligāta. 16% no respondentiem izmanto iespēju uzspēlēt disku golfu Ērgļu novadā esošajā disku golfa trasē „Ērgļu gaisa spēki". 10% no respondentiem Ērgļu novadā nodarbojas ar volejbolu. It īpaši šis sporta veids ir populārs siltajā sezonā, kad ir iespēja izmantot 3 āra volejbola laukumus. 8% norāda, ka nodarbojas ar kādu citu sporta veidu, piemēram, slidošanu, hokeju vai velo sportu.

Lai analizētu jautājumu par pietiekamo vai nepietiekamo komunikāciju un reklāmu, autore respondentiem uzdeva arī vairākus jautājumus par šo tēmu (skat.attēlu 2.18.).

2.18.attēls. Respondentu vēlme saņemt jaunumus savā e-pastā

Kā redzams 2.18. attēlā, tieši puse no respondentiem vēlas saņemt jaunumus savā e-pastā par gaidāmajiem pasākumiem un notikumiem Ērgļu novadā un tieši tik pat respondentu nevēlas saņemt šos jaunumus savā e-pastā. Savukārt, respondentu viedoklis par informācijas nepieciešamību sociālajos tīklos shematiski attēlots attēlā 2.19.

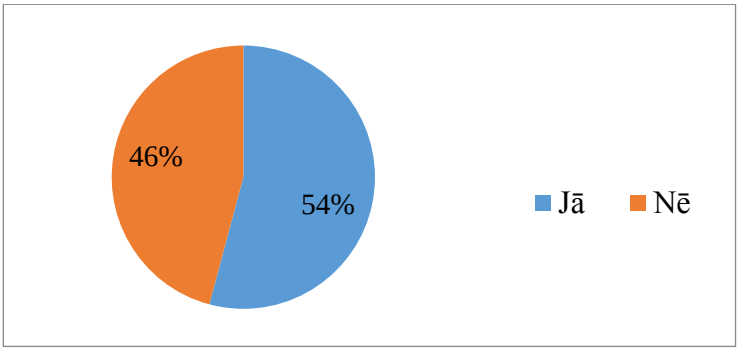

2.19.attēls. Respondentu viedoklis par informāciju sociālajos tīklos

92% respondentu uzskata, ka par Ērgļu novada pasākumiem un aktivitātēm vajadzētu vairāk informēt tādos sociālajos portālos kā *facebook.com, draugiem.lv* un *twitter.com.* Apzinoties, ka mūsdienās tehnoloģijas attīstās straujiem soļiem, arī cilvēki vairāk izmanto datorus, telefonus un citas ierīces, lai varētu uzņemt informāciju no dažādiem ziņu portāliem, kā arī, sazināties caur soiālajiem portāliem. Informācijas nodošana un reklāma dažādos portālos mūsu gadsimtā ir guvusi milzīgu popularitāti, it īpaši jauniešu vidū, tāpēc to, ka uz šo jautajumu 92% jeb gandrīz visi ir atbildējuši apstiprinoši, autore uzskata par pašsaprotamu faktu. Tikai

8%, kuros ietilpst vecāka gada gājuma cilvēki, kuri, iespējams, ar tehnoloģijām nav tik sasaistīti, ir atbildējuši, ka nevajadzētu par šiem pasākumiem informēt sociālajos tīklos.

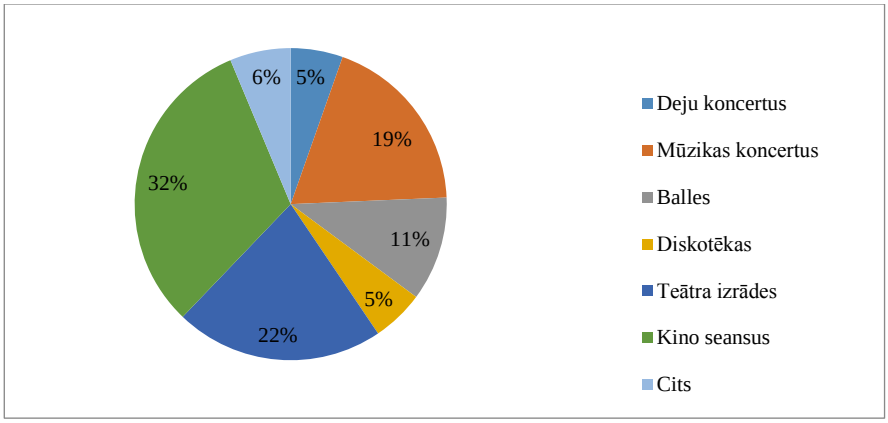
Kā viens no pēdējiem jautājumiem šajā anketā ir jautājums par kultūras nozares attīstību Ērgļos. Respondentiem bija jādod atbilde uz jautājumu, vai kultūras nozare Ērgļu novadā ir pietiekami attīstīta un, ja atbilde ir nē, tad kāpēc.

2.20.attēls. Respondentu viedoklis par kultūras nozares attīstību Ērgļos

Kā Lielais vairums (54%) atzina, ka nozare ir pietiekami attīstīta, taču tikai par 8% mazāk respondentu atbildēja, ka nozare nav pietiekami attīstīta. Kā pamatojumu savai atbildei viņi sniedza šādus argumentus: 1) pasākumi ir garlaicīgi, 2) problēma ir tajā, ka cilvēki paši nevēlas apmeklēt un iesaistīties pasākumos, 3) trūkst jaunu ideju pasākumiem, Sandrai Avoiņai nepieciešams jauns palīgs, kas ienestu jaunas vēsmas un skatījumu uz pasākumiem, 4) katru gadu vieni un tie paši pasākumi. Šie ir populārākie argumenti, kādus aptaujā min respondenti.

Pirmspēdējā jautājumā autore respondentiem jautāja konkrētu jautājumu par to, kādus pasākumus Ērgļu novadā būtu jārīko biežāk, lai arī respondenti vēlētos tos apmeklēt (skat.attēlu 2.21.).

2.21.attēls. Respondentu viedoklis par nepieciešamajiem pasākumiem Ērgļu novadā

Autore jau iepriekš minēja, ka daudzi vēlas vairāk kino seansu. Patrreiz Ērgļu novadā kino skatīšanās visiem kopā notiek 2 – 3 reizes gadā, kas ir ļoti reti. 32% respondentu vēlas vairāk kino seansu. Tāpat arī 22%, kas ir liela daļa no respondentiem, vēlas vairak teātra izrādes, gan vietējās, gan no citu novadu teātriem. 19% uzskata, ka vajadzētu organizēt biežāk mūzikas

koncertus. Kā jau iepriekš tika noskaidrots, respondenti labprāt apmeklētu Latvijā populāru mūziķu koncertus. 6% savās anektās ir atzīmējuši variantu „cits", kas sevī slēpj tādus ieteikumus kā mākslas izstādes, sporta sacensības, interešu grupu veidotus pasākumus.

Aptaujas noslēgumā autore lūdza respondentus uzrakstīt savus ieteikumus Ērgļu novada kultūras nozares attīstībai. Apkopojot visus ieteikumus, autore vēlas akcentēt tos, kuri atkārtojās visbiežāk:

1) Izveidot Ērgļu novada lapu interneta vietnē *facebook.com*, kurā regulāri būtu jaunākās ziņas un informācija par to, kas notiek Ērgļu novadā. Tāpat arī izmantot *facebook.com* iespējas, izveidojot *event* opciju, lai cilvēkiem atgādinātu par gaidāmajiem notikumiem. Tāpat arī darboties aktīvāk citos sociālajos tīklos;
2) Nebaidīties no jaunām un trakām lietām, eksperimentēt ar jaunām idejām, lai nebūtu rutīna;
3) Iedvesmoties un smelties idejas no citu novadu un pilsētu pasākumiem;
4) Lai paceltu kvalitātes līmeni jau esošajiem pasākumiem, vajadzētu piesaistīt uzņēmumus, kuri kaut nedaudz finansētu pasākumus, apmaiņā pret reklāmu;
5) Vairāk komunicēt ar iedzīvotājiem, uzzināt, ko viņi vēlas, ko domā;
6) Padomāt par to, kā novads varētu pieaistīt jaunus cilvēkus, kuri iesaistītos Ērgļu novada kultūras nozares attīstībā.

Lai gan aptauja vēl nav noslēgusies un autore cer saņemt vairāk respondentu viedokļus, esošie rezultāti jau apmēram iezīmē vadlīnijas, kuras vajadzētu ņemt vērā – tas ir tas, kas cilvēkiem pietrūkst, tas, ko viņi vēlas. Apkopojot visu pētījumā iegūto informāciju, autorei ir radies iespaids, ka iesākumam vajadzētu mainīt divas lietas Ērgļu novada kultūras dzīvē. Pirmā lieta, kas ir jāmaina – biežāk jārīko kino seansi. Pirms apmēram 10 gadiem kino seansi saieta namā notika daudz biežāk nekā pašlaik un aptauja atklāj, ka cilvēki ilgojas pēc tā. Otra lieta, ko vajadzētu mainīt – Ērgļu novada svētku programma un ilgums. Jau gadiem šie ir gaidītākie svētki novadā, taču respondenti atzīst, ka svētku programma katru gadu ir viena un tā pati. Iespējams, programmu vajadzētu padarīt kvalitatīvāku un 3 dienu vietā šos svētkus svinēt 2 dienas.

3. Kultūras nozares stratēģisko rīcības virzienu piedāvājums Ērgļu novadam

2015. gada 29. decembrī Ērgļu novada Dome apstiprināja Ērgļu novada pašvaldības kultūras darba organizatores Sandras Avotiņas izstrādāto kultūras stratēģiju 2015. – 2020. gadam. Šī ir pirmā Ērgļu novada kultūras stratēģija novada vēsturē. Iepriekš kultūras nozares attīstība tika balstīta uz rakstveida plāniem. Kultūras stratēģijas izstrādē piedalījās tikai viens cilvēks – Sandra Avotiņa. Veidojot Ērgļu novada kultūras stratēģiju 2015. – 2020. gadam, viņa par paraugu ņēma vairāku citu novadu un pilsētu kultūras attīstības stratēģijas un pielāgoja tās Ērgļu novadam. Kā jau autore darbā iepriekš ir uzsvērusi, katram novadam ir jāizstrāda sava individuāla stratēģija, jo viena un tā pati stratēģija neder visiem novadiem. Katram novadam ir savas stiprās un vājās puses, tieši tādēļ stratēģiju ir jāveido, apzinoties, kas ir konkrētā novada prioritātes un ko šajā novadā vajag attīstīt. Lai gan uz doto brīdi Ērgļu novadā ir kultūras stratēģija, kura vēl ir aktuāla un darbosies līdz pat 2020. gadam, darba autore vēlas piedāvāt savu variantu, kāda varētu izskatīties nākamā stratēģija, ja vien 3 gadu laikā strauji nemainīsies situācija kultūras nozarē Ērgļu novadā. Pašreizējo Ērgļu novada kultūras stratēģiju ir iespējams aplūkot Ērgļu novada mājaslapā www.ergli.lv, bet autores izstrādātu kultūras stratēģiju ir iespējams aplūkot pielikumā nr.5.

3.1. Ērgļu novada kultūrpolitikas attīstības vīzija un misija

Balstoties uz darbā veikto pētījumu, autore ir definējusi šādu kultūras nozares attīstības vīziju Ērgļu novadā:

> Ērgļi – vieta, kura vilina ar savu kultūras dzīves daudzveidību un kvalitāti ne tikai vietējos, bet arī apkārtējo novadu iedzīvotājus.

Ērgļi ir novads, kuram ir ļoti liels potenciāls piesaistīt ne tikai vietējo iedzīvotājus, bet arī cilvēkus no apkārtejiem novadiem. Diemžēl, pašlaik kultūras nozarē šajā novadā ir jūtama neliela rutīna, ko arī apliecina autores veiktā aptauja. Ērgļi ir jāpadara interesantāki apkārtējiem. Šeit ir daudz iespēju, taču tās netiek pareizi pasniegtas. Novadā ir daudz un dažādi interesanti apskates objekti, vietas, bet tikai retais māk tās padarīt tīkamas citu cilvēku acīm. Autores novērojumi liecina, ka lielākoties tie, kuri spēj šīs kultūras un izklaides pienācīgi izreklamēt un informēt iedzīvotājus, ir privātpersonas vai organizācijas. Pašvaldības struktūrvienībām gan neiet tik labi šajā jomā. Kā spilgtus pozitīvus piemērus autore var minēt radošās atpūtas pagalmu "Tiltiņi" (pielikums nr.6), kurā saimnieko Mārcis un Ilze Feldbergi. Viņi piedāvā saviem viesiem īstu lauku pirti, nakts meža kino, radošās darbnīcas – sveču liešana, ziepju vārīšana, ugunsskulptūru veidošanu u.c. Tāpat arī šajā teritorijā atrodas tūristus ļoti piesaistošā

"Kandžas laboratorija" (pielikums nr.7), kurā arī saimnieko iepriekš minētais pāris. Kamēr pieaugušie var izbaudīt kandžas dzīšanas procesu no visdažādākajiem augiem, augļiem, ogām un zālītēm, bērni var izmantot iespēju liet sveces vai vārīt ziepes. Tūristi labprāt bauda interesanto interjeru un eksterjeru šajā laboratorijā. Vēl spilgts piemērs ir Ērgļu novadā esošā zemnieku saimniecība "Sniķeri", kuri katru gadu rīko kaziņas Bonijas kronēšanas svētkus (pielikums nr.8), piesaistot novadam gan vietējos, gan apkārtējo novadu iedzīvotājus. Pasākuma laikā ir iespēja iesaistīties dažādās radošajās aktivitatēs, degustēt kazas sierus, iepzīties ar kaziņām un balsot par savu favorīti, kā arī iesaistīties zupas vārīšanā. Vēl pie spilgtiem piemēriem var pieminēt Čabļu ģimenes "Bumbiermuižu" (pielikums nr.9) un Māra Oltes Staciju (pielikums nr.10). Ievērības cienīga sava veida izstrāde norisinājās arī šī gada vasarā Ērgļu pils parkā, kurā tika izstādītas dažādu pasaku tēlu silueti.

Lai sekmētu iedzīvotāju vēlmi uzturēties un pavadīt savu brīvo laiku kādā no pieejamajā aktivitātēm Ērgļu novadā, autore piedāvā šādu ilustrācijas vīziju:

- Lielas brīvā laika pavadīšanas iespējas ģimenēm ar bērniem - apmeklējot pasākumus, vecākiem dot iespēju savus bērnus uzticēt bērnistabas audzinātājai, ja tie nevēlas kopā ar vecākiem vērot koncertu, ieviest Ģimenes dienas svinēšanu, uzlabot kvalitāti Tēvu dienas pasākumam, kurš norisinās tikai pirmo gadu, teātris bērniem;
- Jauniešu iesaistīšana dažādos projektos un pasākumos - jauniešu teātris, vokālie ansambļi, jauniešu centra izveide;
- Nodarbinātajiem – iespēja apmeklēt kvalitatīvus pasākumus, brīvajā laikā attīstīt savus talantus dažādos pulciņos;
- Radošajiem profesionāļiem – iespēja realizēt savas radošās idejas, saņemot finansiālu atbalstu no pašvaldības.

Novads var lepoties ar ļoti aktīviem pensionāriem, kuri iesaistās dažādos pulciņos un spēj paši uzburt sev svētkus, sanākšanas, kvalitatīvulaika pavadīšanu. Autore vēlas uzsvērt, ka šajā sabiedrības grupā nav acīmredzamu problēmu, tādēļ jācer, ka viss noturēsies esošajā līmenī, jo tieši pensionāri ir visaktīvākā grupa Ērgļu novadā. Runājot par citām sabiedrības grupām, tad autore vēlas, lai lielākas iespējas būtu tieši jauniešiem un ģimenēm ar bērniem. Balstoties uz aptaujas rezultātiem, iedzīvotāji uzskata, ka jauniešiem nav lielu iespēju savu brīvo laiku pavadīt pilnvērtīgi apmeklējot kultūras un izklaides pasākumus, tieši tāpēc autore iesaka jauniešus aktīvāk iesaistīties dažādos procesos, lai paši veidotu sevis interesējošus pasākumus un aktivitātes. Ir nepieciešams atrast līderus, kuri spētu iesaistīt savus vienaudžus dažādās aktivitātēs, tādējādi padarot viņu ikdienu krāsaināku. Otra lielākā problēma, kura iezīmējās apkopojot iedzīvotāju aptaujas rezultātus, ir brīvā laika pavadīšana ģimenēm ar bērniem. Kā

vienu no variantiem autore piedāvā organizēt teātri bērniem – gan parasto, gan leļļu. Līdz šim Ērgļu novadā nav īpaši aktuāls bijis teātris pašiem mazākajiem skatītājiem, tāpēc tā būtu pozitīva pārmaiņa. Vēl autore piedāvā ierīkot bērnu rotaļu istabu Ērgļu saieta namā, kurā vecāki savus bērnus varētu atstāt sertificētas auklītes rokās, kamēr paši bauda koncertus, teātra izrādes vai uzvedumus. Bieži vien var novērot, ka bērniem ir grūti nosēdēt pasākumos, līdz ar to viņi kļūst nemierīgi un vecākiem nākas pasākumu pamest. Lai vecāki tomēr spētu izmantot iespēju apmeklēt kultūras pasākumus Ērgļos, autore uzskata, ka bērnu rotaļu istaba Ērgļu saieta nama 2.stāvā būtu ļoti noderīga, jo bērni varētu pavadīt laiku spēlējoties un komunicējot ar citiem bērniņiem.Tapat arī ģimenēm ar bērniem Ērgļu novads varētu piedāvāt svinēt Ģimeņu dienu, kā arī uzlabot kvalitāti šogad pirmo reizi notikušajam Tēvu dienas pasākumam.

Autore izvirza prioritātes:

- Kultūras nozares speciālistu piesaistīšana Ērgļu novadam;
- Kultūrvēsturiskā mantojuma saglabāšana un popularizēšana;
- Kvalitātes un daudzveidības uzlabošana esošo pasākumu klāstā;
- Iedzīvotāju līdzdalības veicināšana kultūras pasākumu organizēšanā un apmeklēšanā.

Šīs, autoresprāt, ir prioritātes turpmākajiem gadiem. Nepieciešams koncentrēties uz jaunu speciālistu piesaisti. Jāizvērtē iespējas, ar kādām novads var piesaistīt un ieinteresēt jaunos censoņus. Svarīgi ir attīstīt un popularizēt kultūrvēsturisko mantojumu, kam Ērgļu novadā ir ļoti plašas iespējas. Šajā novadā atrodas vairāki muzeji, kalni, kā arī citas vietas, kuras tiek klasificētas kā kultūrvēsturiskais mantojums. Tāpat autore uzsver, ka steidzami ir nepieciešams uzlabot esošo pasākumu kvalitāti, kā arī ieviest daudzveidību, jo pašreizējie kultūras pasākumi un aktivitātes nav tik kvalitatīvi, cik tie varētu būt. Vissvarīgākā prioritāte, autoresprāt, ir cilvēku piesaistīšana pasākumu apmeklēšanā un organizēšanā. Jo vairāk iedzīvotāji paši iesaistīsies pasākumu organzēšanā, jo vairāk tas piesaistīs citus iedzīvotājus.

Turpinājumā autore piedāvā savu Ērgļu novada kultūras nozares attīstības misijas formulējumu:

Iesaistīt vietējos iedzīvotājus kultūras nozares pasākumos un projektos, padarot Ērgļu novada kultūras nozari patīkamu gan vietējiem, gan apkārtējo novadu iedzīvotājiem

Nodrošināt vietējiem iedzīvotājiem kvalitatīvu un augstvērtīgu kultūras pasākumu klāstu

Atbalstīt radošos profesionāļus ar finanšu resursiem, lai sekmētu inovāciju ieviešanu kultūras nozarē

Darba autore uzskata, ka piedāvātā misija atspoguļo to, kas ir jāuzlabo kultūras nozarē Ērgļu novadā. Ir nepieciešams iesaistīt vietējos iedzīvotājus kultūras pasākumos un projektos,

lai Ērgļu novads ar savu kultūras pasākumu daudzveidību un kvalitāti piesaistītu ne tikai pašus vietējos iedzīvotājus, bet arī apkārtējo ciemu un novadu iedzīvotāji vēlētos apmeklēt kultūras pasākumus un aktivitātes. Nepieciešams nodrošināt visus ar kvalitatīvu un augstvērtīgu kultūras pasākumu klāstu, kā arī atbalstīt radošos profesionāļus un jaunos censoņus finansiāli, lai viņi justu, ka ir iespēja savas radošās izpausmes realizēt savā novadā, tādējādi sekmējot arī kultūras nozares attīstību.

3.2. Ērgļu novada kultūras nozares stratēģiskie mērķi un rīcības virzieni

Ērgļu novada dome 2014. gada nogalē ir akceptējusi Ērgļu novada kultūras stratēģiju 2015. - 2020. gadam, kurā ir uzskaitīti stratēģiskie mērķi, kuri aptver kultūras mantojumu, cilvēkresursus, kultūras infrastruktūru, kultūras uzņēmējdarbību, kultūras piedāvājumu, kultūras līdzdalību, kultūras izglītību un kultūras pārvaldību:

1. Veidot un piedāvāt daudzveidīgus un kvalitatīvus kultūras pakalpojumus, nodrošināt vietējo kultūras vērtību un tradīciju saglabāšanu un pārmantošanu, radīt labvēlīgu vidi jaunradei, sociālajai līdzdalībai un mūžizglītības procesam;
2. Izstrādāt atbalsta mehānismu jaunu kultūras nozares profesionāļu piesaistei, kultūras jomas darbinieku (mākslinieku un speciālistu) izglītošanai;
3. Palielināt kultūras nozares ieguldījumu Ērgļu novada ekonomiskajā izaugsmē, attīstot kultūras tūrismu un radošo industriju;
4. Veidot daudzveidīgu, plašu un atraktīvu kultūras pakalpojumu klāstu Ērgļu novadā;
5. Veidot labvēlīgus nosacījumus iedzīvotāju iniciatīvām un iesaistei kultūras procesos;
6. Veicināt novada iedzīvotāju tālākizglītības un mūžizglītības iespējas;
7. Organizēt efektīvu, uz klientu un uz mērķi orientētukultūrpārvaldību Ērgļu novadā.

Turpinājumā autore piedāvā rīcības, kuras nepieciešams veikt, lai sasniegtu iepriekš minētos stratēģiskos mērķus. Autore uzskata, ka esošie mērķi ir korekti, taču Ērgļu novada kultūras stratēģijā trūkst detalizētu rīcību, kā šos mērķus sasniegt.

1.Veidot un piedāvāt daudzveidīgus un kvalitatīvus kultūras pakalpojumus, nodrošināt vietējo kultūras vērtību un tradīciju saglabāšanu un pārmantošanu, radīt labvēlīgu vidi jaunradei, sociālajai līdzdalībai un mūžizglītības procesam.

Lai sasniegtu šo mērķi,būtu nepieciešams konkrēti apzināt Ērgļu novada kultūrvēsturiskās vērtības. Nepieciešams sekmēt iedzīvotāju iesaisti vietējo tradīciju uzturēšanā un pilnveidē. Jāraisa interese vietējos cilvēkos kultūrvesturisko mantojumu sakopšanā, lai vide

mums apkārt būtu skaista un patīkama. Viens no svarīgākajiem mērķiem ir iesaistīt bērnus un jauniešus kultūras mantojuma apzināšanā, veidojot dažādas aktivitātes un pasākumus tādās vietās kā memoriālais muzejs "Braki" vai memoriālais muzejs "Meņģeļi". Tāpat būtu nepieciešams pievērst uzmanību konkrēti šī novada seno tradīciju pētīšanai, lai spētu šīs tradīcijas un kultūrvēsturisko mantojumu izmantot Latvijas simtgades svētku kontekstā, kas stiprinātu ne tikai novada, bet visas valsts identitāti.

2.Izstrādāt atbalsta mehānismu jaunu kultūras nozares profesionāļu piesaistei, kultūras jomas darbinieku (mākslinieku un speciālistu) izglītošanai.

Lai sasniegtu šo mērķi, autore piedāvā izstrādāt piedāvājumus vietējiem jauniešiem, kuri pabeiguši studijas kādā no kultūras nozares programmām, piemēram, kultūras uzņēmējdarbība, radošās industrijas, aktiermeistarība, skatuves māksla utt. Pašvaldībai vajadzētu piedāvāt darba vietas jaunajiem cilvēkiem, kuriem, iespējams, vēl nav tik liela pieredze kultūras nozarē, bet viņiem ir atbilstoša izglītība un vēlme strādāt. Jaunieši ienestu jaunas idejas un svaigu skatījumu kultūras nozarē. Tāpat būtu nepieciešams papildus izglītot jau esošos kultūras darbiniekus. Lielisks veids kā to izdarīt, ir organizēt seminārus un apmācības, pieaicinot Latvijā zināmus kultūras jomas profesionāļus (pasākumu vadītajus, producentus, scenogrāfus u.c.).

3.Palielināt kultūras nozares ieguldījumu Ērgļu novada ekonomiskajā izaugsmē, attīstot kultūras tūrismu un radošo industriju.

Ņemot vērā, ka Ērgļu novadam ir liels kultūras tūrisma potenciāls, autore uzskata, ka nepieciešams vairāk piestrādāt pie novada reklamēšanas. Autore iesaka izveidot kultūras un radošo aktivitāšu bukletu, kurā būtu apkopotas brīvā laika pavadīšanas iespējas Ērgļu novadā, piemēram, jau iepriekš minētais radošās atpūtas nams "Tiltiņi", Māra Oltes stacija, zemnieku saimniecība "Sniķeri", "Kandžas laboratorija", "Bumbiermuiža", disku golfa trase "Ērgļu gaisa spēki", piedzīvojumu trase "Braku takas", kā arī kultūrvēsturiskās vietas – "Braki", "Meņģeļi", Pils parks, Ērgļu pils drupas u.c. Izstrādājot mārketinga plānu, Ērgļu novadu kā produktu būtu iespējams virzīt Latvijas tirgū. Šeit lieliski noderētu izveidot Ērgļu novada kultūras ceļvedi, kurā tiktu iekļauts saraksts ar kultūras aktivitāšu iespējām šajā novadā.

4.Veidot daudzveidīgu, plašu un atraktīvu kultūras pakalpojumu klāstu Ērgļu novadā.

Lai sasniegtu šo stratēģisko mērķi, autore iesaka veikt visas iepriekš jau minētās darbības, kuras kopā veidos daudzveidīgu, plašu un atraktīvu kultūras pakalpojumu klāstu. Kultūras un radošo aktivitāšu buklets, jaunu profesionāļu piesaiste, vietējo iedzīvotāju iesaiste u.c. darbības veidos plašu pakalpojumu klāstu Ērgļu novadā. Šī mērķa sasniegšanai noteikti nepieciešams arī noskaidrot iedzīvotāju viedokli, veicot aptaujas vismaz reizi gadā. Lai padarītu pieejamāku porfesionālo mākslu, autore iesaka izstrādāt plānu, sabalansējot laika un budžeta

resursus un pieaicinot profesionālus aktierus, mūziķus, kā arī citus profesionālus kultūras jomas pārstāvjus. Tādējādi ir iespēja arī attīstīt jaunus pasākumus. Kā piemēru autore vēlas minēt Latvijā nu jau populāro *Stand-up* jeb stāvizrāžu žanru. Tas būtu kaut kas jauns un vēl nebijis Ērgļu novadā.

5.Veidot labvēlīgus nosacījumus iedzīvotāju iniciatīvām un iesaistei kultūras procesos.

Izveidojot jaunas interešu grupas, iespējams, apvienot līdzīgi domājošus cilvēkus, kuri varētu ar savu līdzdalību sekmēt kultūras nozares attīstību Ērgļu novadā. Kā vienu no piemēriem autore var minēt grāmatu klubu, kurš varētu darboties bibliotēkas telpās un reizi mēnesī rīkotu sanākšanu ar uzkodām, dzērieniem un diskusijām par konkrētu grāmatu, kura jāizlasa līdz sanākšanas dienai. Tāpat arī ir iespējams organizēt kino klubu pēc tāda paša principa. Noteikti svarīgi ir sadarboties pašvaldības kultūras iestādēm ar nevalstiskā sektora kultūras institūcijām, lai kopā veidotu un attīstītu spēcīgu Ērgļu novada kultūras nozari. Tāpat svarīgi ir iesaistīt brīvprātīgos cilvēkresursus. Šī mērķa sasniegšanai noteikti būtu nepieciešams izstrādāt brīvprātīgo piesaistes plānu – jo vairāk cilvēks iesaistas pasākumu organizēšanā, jo vairāk bonusu viņš saņem. Ņemot vērā, ka brīvprātīgos darbiniekus nedrīkst piesaistīt uzņēmums, kura mērķis ir gūt peļņu, autore iesaka piesaistīt šos resursus uz bezmaksas pasākumiem. Autore vēlas piebilst, ka 90% no visiem pasākumiem Ērgļu novadā ir bezmaksas.

6.Veicināt novada iedzīvotāju tālākizglītības un mūžizglītības iespējas.

Lai sekmētu kultūrizglītību Ērgļu novadā, autore iesaka rīkot dažādus seminārus par kultūras nozarestēmām. Nepieciešams arī padarīt pievilcīgāku vidi Ērgļu mākslas un mūzikas skolā. Būtu nepieciešams piesaistīt finansējumu telpu uzlabošanai, kā arī sekmēt jauniešu interesi mācīties mākslas vai mūzikas skolā, palielinot dažādu konkursu un pasākumu skaitus. Jauniešus vajag vairāk iesaistīt valsts mēroga konkursos, kā arī veicināt sadraudzību starp citu novadu mūzikas un mākslas skolām vai jauniešu centriem. Regulāri izbraucieni, iespējas piedalīties konkursos vairāk ieinteresētu jauniešus stāties mākslas vai mūzikas skolā. Tāpat arī pie šī punkta var pieskaitīt jau ieprieks minētos grāmatu un kino klubus.

7.Organizēt efektīvu, uz klientu un uz mērķi orientētu kultūrpārvaldību Ērgļu novadā.

Mērķa sasniegšanā ļoti palīdzētu jauna amata izveide Ērgļu pašvaldībā - kultūras nozares koordinators un plānotājs Ērgļu novadā. Šis cilvēks regulāri veiktu cilvēku viedokļu noskaidrošanu, iedziļinātos nozares problēmās, veiktu statistikas datu analīzi, organizētu diskusiju vakarus ar vietējiem iedzīvotājiem un uzņēmējiem par to, kā varētu uzlabot nozari, kādus jauninājumus ieviest.

Darba autore uzskata, ka esošie stratēģiskie mērķi ir atbilstoši pašreizējai situācijai Ērgļu novadā un autores piedāvātās darbības mērķu sasniegšanai veicinās kultūras nozares attīstību ilgtermiņā.

3.3. Ērgļu novada kultūras nozares SVID analīze un matrica

Darba autore ir izstrādājusi Ērgļu novada kultūras nozares iekšējās un ārējās vides analīzi, balstoties uz pētījuma rezultātiem, kas iegūti darba izstrādes procesā. Pilnu Ērgļu novada kultūras nozares SVID analīzi ir iespējams aplūkot jau iepriekš minētajā pielikumā nr.5, kurā ir autores izveidota kultūras stratēģija Ērgļu novadam.

3.1.tabula

Ērgļu novada kultūras nozares SVID analīze

Stiprās puses	**Vājās puses**
• Liels skaits kultūrvēsturisko mantojumu; • Liels skaits amatierkolektīvu; • Skaista un neskarta darba, daudz dabas taku; • Profesionālās kultūras izglītības iestāde – Ērgļu mākslas un mūzikas skola; • Daudz radošo privātpersonu un vēlme iesaistīties kultūras nozares attīstībā; • Pietiekams finansējums kultūras nozarei; • Brīvdabas estrāde un Ērgļu saieta nams.	• Jaunu un radošu kultūras speciālistu trūkums; • Cilvēku nevēlēšanās apmeklēt pasākumus; • Nepietiekama komunikācija ar potenciālajiem apmeklētājiem sociālajos tīklos; • Nepietiekams skaits darbinieku Ērgļu saieta namā; • Izteiktu līderu trūkums jauniešu vidū, kas iesaistītu pārējos jauniešus kultūras pasākumos.
Iespējas	**Draudi**
• Valsts un starptautiska mēroga pasākumu organizēšana; • Piesaistīt ES struktūrfondu un citu papildfinansējumu kultūras infrastruktūras sakārtošanai un attīstībai; • Līdz ar vēlēšanām un domes darbinieku maiņu, iespējams piesaistīt jaunus speciālistus; • Kultūras tūrisma attīstība; • Radošo industriju attīstība; • Veiksmīga sabiedriskā tēla un atpazīstamības veidošana.	• Zemais algu līmenis liedz cilvēkiem apmeklēt maksas pasākumus novadā; • Rutīna kultūras pasākumu klāstā; • Nevēlēšanās iesaistīties kultūras pasākumu organizēšanā un apmeklēšanā; • Cilvēku vēlme pavadīt laiku pie TV un interneta, nevis apmeklēt kultūras pasākumus un aktivitātes.

Autore piedāvā aplūkot arī SVID matricu (pielikums nr.11). Dotā matrica parāda, ka Ērgļu novada pašvaldībai ir jāpievērš uzmanība un jāinvestē attīstībā, ne tikai piesaistot jaunus kultūras nozares speciālistus, bet arī vienlaicīgi jāspēj nepazaudēt esošos klientus. Kā redzams,

visvairāk atzīmju veikts pirmajā un otrajā kvadrantā, kur ir iespējas un stiprās un vājās puses. Turpinājumā darba autore analizē SVID matricas krustpunktus, SVID analīzē norādīto informāciju, kā arī piedāvā savus risinājumus, kā novērst vājās puses.

(SI) – „Stiprās puses" + „Iespējas"

S1I2 – Ērgļu novads ir bagāts ar kultūrvēsturisko mantojumu, kas dod lielu iespēju attīstīt kultūras tūrismu, piesaistot tūristus ar stāstiem, leģendām, tematiskajiem pasākumiem utt.

S1I5 – Kultūrvēsturiskais mantojums ļauj Ērgļu novadā organizēt valsts un starptautiska mēroga pasākumus.

S2I2 – Ērgļu novada tūrisma attīstību pozitīvi var ietekmēt arī neskartā novada daba un daudzās dabas takas.

S3I3 – Brīvdabas estrādes esamība Ērgļu novadā ļauj gada siltajos mēnešos rīkot daudz pasākumu ģimenēm ar bērniem, jo vieta ir plaša.

S3I5 – Valsts un starptautisku pasākumu organizēšanu pozitīvi var ietekmēt fakts, ka Ērgļu novadā ir pieejama plaša estrāde, kura tuvāko gadu laikā arī tiks restaurēta un padarīta modernāka.

S4I1 – Ērgļu novada pašvaldības sniegtais finansējums ir laba iespēja piesaistīt jaunus kultūras speciālistus, ja vien, izmantojot šo finansējumu, tiktu izstrādāti pievilcīgi darba piedāvājumi.

S4I4 – Telpu funkcionālā un estētiskā iekārtojuma modernizēšanai nepieciešams izmantot Ērgļu novada pašvaldības piešķirtos līdzekļus, taču to nepieciešams darīt sabalansēti.

(VI) – „Vājās puses" + „Iespējas"

V1I3 – Piesaistot jaunus un radošus kultūras speciālistus, novadā varētu pilnveidot pasākumus ģimenēm ar bērniem, kuri pašreiz notiek ļoti reti.

V2I2 – Nepietiekamā komunikācija ar potenciālajiem novada apmeklētājiem, izmantojot tādus sociālos portālus kā *facebook*, *twitter* un *draugiem.lv*, negatīvi ietekmē kultūras tūrisma attīstību. Ja tiktu aktīvāk izmantotas reklāmas iespējas šajos portālos, cilvēki no citiem novadiem būtu informēti par interesantajiem pasākumiem, kuri norisinās Ērgļos.

V3I5 – Ja Ērgļu pagasta pārvalde palielinātu darbinieku skaitu Ērgļu saieta namā, tas ļautu pievērsties ne tikai lokālu pasākumu veidošanai, bet darboties jau ārpus novada un pat valsts robežām.

V4I2 – Neizkoptā sabiedrisko attiecību un mārketinga joma Ērgļu novadā neļauj pilnvērtīgi attīstīt kultūra tūrismu Ērgļu novadā.

V4I5 – Valsts un starptautiska mēroga pasākumu organizēšanā ir ļoti svarīgi pievērst uzmanību sabiedriskajām attiecībām un mārketingam, lai Ērgļu novada vārds varētu izskanēt ārpus novada robežām.

V5I3 – Nepietiekamās apmeklētāju atsaucības dēļ bieži vien netiek organizēti jauni un nebijuši pasākumi, tai skaitā arī ģimenēm ar bērniem.

(SD) – „Stiprās puses" + „Draudi"

S1D5 – Valsts atbalsta trūkums neļauj pilnvērtīgi parūpēties par Ērgļu novadā esošo kultūrvēsturisko mantojumu un tā labiekārtošanu, uzturēšanu.

S3D1 – Brīvdabas estrādē ir grūti rīkot lielus pasākumus par maksu, jo Ērgļu novada iedzīvotājiem ir ierobežotas iespējas tērēt kultūras izklaidēm lielas summas.

S5D3 – Ērgļu novadā ir manāma neliela rutīna, jo pasākumos bieži vien ir redzami vieni un tie paši amatiermākslas kolektīvi.

(VD) – „Vājās puses" + „Draudi"

V1D2 – Jaunu un radošu kultūras speciālistu piesaisti negatīvi ietekmē un viņus nedaudz baida pašreizējā situācija – cilvēki nevēlas bieži vien iesaistīties kultūras pasākumu rīkošana un apmeklēšanā.

V2D4 – Mūsdienās liela daļa cilvēku informāciju gūst sociālajos tīklos un portālos, kas ļauj viņiem plānot savu laiku uz priekšu un tādējādi viņi savu brīvo laiku nepavada pie TV vai internetā.

V3D3 – Nepietiekamais darbinieku skaits Ērgļu saieta namā negatīvi ietekmē pasākumu klāstu un kvalitāti, līdz ar to pasākumu klāstā un kvalitātē ir iestājusies rutīna.

V4D4 – Reklāmas un sabiedrisko attiecību speciālista neesamība Ērgļu novadā bremzē informācijas plūsmu un komunikāciju starp potenciālajiem klientiem un kultūras organizācijām.

V5D3 – Cilvēki nevēlas apmeklēt pasākumus un aktivitātes, ja pasākumu klāsts gadu no gada ir viens un tas pats un tajā ir iestājusies kaut neliela rutīna.

Ērgļu novads pavisam noteikti var konkurēt ar citiem novadiem valsts mērogā. SVID analīze rāda, ka finansējums nav problēma, Ērgļu novada pašvaldība labprāt finansē vietējos entuziastus, ja viņu idejas var ietekmēt kultūras attīstību Ērgļu novadā. Lielāka problēma un vājā puse ir nepietiekamais kultūras speciālistu skaits Ērgļu novadā. Pašlaik novadā darbojas divas kultūras speciālistes, no kurām viena specializējas tikai teātra izrāžu veidošanā. Galvenā speciāliste kultūras darba organizatore ir Sandra Avotiņa, uz kuras pleciem ir ļoti daudz pienākumu. Lai sekmētu kultūras nozares attīstību, noteikti ir nepieciešams vēl vismaz viens darbinieks – asistents, kurš palīdzētu ar lielo pienākumu nastu. Ērgļu novadā ir iespējas attīstīt kultūras tūrismu, pie kā arī strāda vietējie cilvēki, īstenojot savas idejas. Kā viens no lielākajiem

draudiem ir fakts, ka Ērgļu novadā ir zems algu līmenis un tādējādi cilvēki dod priekšroku bezmaksas pasākumiem. Tas samazina iespēju, ka cilvēki vēlēsies apmeklēt maksas pasākumus. Līdz ar to, ir riskanti organizēt dažādu Latvijā zināmu mūziķu koncertus vai profesionālu teātru izrādes.

Autore vēlas izcelt vājās puses, kuras redzamas SVID analīzē un izvirzīt priekšlikumus, kuri spētu palīdzēt šīs vājas puses novērst.

Jaunu un radošu kultūras speciālistu trūkums. Ērgļu novada pašvaldībai nepieciešams izveidot pievilcīgus darba piedāvājumus jaunajiem speciālistiem, kuri ir ar attiecīgu izglītību. Ir jāspēj viņus ieinteresēt. Ja jauniešus pēc studijām citās pilsētās spētu atvilināt atpakaļ uz Ērgļiem, viņi spētu ienest jaunas idejas kultūras nozarē, kas veicinātu kultūras pakalpojumu patēriņu. Pašlaik vietejie iedzīvotāji ir noguruši no rutīnas pasākumos un to nepietiekamajā daudzveidībā.

Cilvēku nevēlēšanās apmeklēt pasākumus. Šo vājo pusi ļoti viegli ir sasaistīt ar iepriekšējo punktu. Ja novadam izdosies pieaicināt jaunus un radošus cilvēkus, pasākumu un aktivitāšu klāsts kļūs lielāks, daudzveidīgāks un kvalitatīvāks, līdz ar to arī palielināsies cilvēku vēlme apmeklēt pasākumus. Kā atzīst daudzi respondenti autores izveidotajā aptaujā, pašlaik viņi nevēlas apmeklēt pasākumus un aktivitātes, jo katru gadu ir viens un tas pats. Kā piemēru daudzi minēja Ērgļu novada svētkus trīs dienu garumā, kuru programma katru gadu ir gandrīz viena un tā pati. Respondenti ieteica samazināt dienu skaitu, bet palielināt kvalitāti.

Nepietiekama komunikācija ar potenciālajiem apmeklētājiem sociālajos tīklos. Diemžēl, Ērgļu novada pašvaldībā nav sabiedrisko attiecību speciālista amata, tāpēc komunikācija norisinās tikai caur Ērgļu novada laikrakstu "Ērgļu novada ziņas", afišu dēli un Ērgļu novada mājaslapu. Autore uzskata, ka tas ir nepietiekami. Nepieciešams uzlabot komunikāciju ar potenciālajiem apmeklētājiem visos iespējamajos sociālajos tīklos – *facebook, draugiem.lv, twitter*. Ir jāmācās izmantot šīs bezmaksas reklāmas iespējas. Izmantojot regulāri portālā *facebook*sadaļu*event*, ziņas par aktualitātēm nonāks arī pie cilvēkiem, kuri ikdienā neuzturās Ērgļos, bet ir bieži viesi šajā novadā.

Nepietiekams skaits darbinieku Ērgļu saieta namā. Kā jau autore vairākkārt ir minējusi, Ērgļu novadā ir nepietiekams kultūras speciālistu skaits. Ērgļu novads ietver trīs pagastus – Ērgļi, Jumurda, Sausnēja. Katrā no šiem pagastiem ir sava kultūras darba organizatore, taču nav ņemts vērā fakts, ka Ērgļu pagastā kultūras pasākumu aktivitāte ir daudz lielāka nekā pārējos divos pagastos, līdz ar to arī kultūras speciālistu skaitam vajadzētu būt lielakam. Pašlaik Ērgļu saieta namā darbojas tikai divas kūltūras darba speciālistes, no kurām viena atbild tikai par teātra izrādēm un to iestudēšanu. Līdz ar to, pirmā kultūras darba organizatore Sandra Avotiņa ir spiesta veikt visus pārējos darbus – ne tikai kultūras pasākumu

un aktivitāšu organizēšanu, bet pat lietvedības kārtošanu un saimniecisku darbu darīšanu, kā piemēram, estrādes mērīšanu. Autore uzskata, ka papildus darbi bremzē kultūras pasākumu attīstību un novērš Sandras Avotiņas uzmanību no paša galvenā – pasākumu kvalitatīvu organizēšanu.

Izteiktu līderu trūkums jauniešu vidū, kas iesaistītu pārējos jauniešus kultūras pasākumos. Jaunieši ir svarīga sabiedrības grupa, kas vistiešāk var ietekmēt kultūras nozares attīstību. Ja jaunieši jau no agras bērnības sapratīs, cik svarīga mums ir kultūra, un iesaistīsies dažādas radošās kultūras aktivitātēs, kultūras nozare spēs attīstīties un mums netrūkst aktīvu cilvēku. Nepieciešams noteikti, kuri ir tie jaunieši, kuri ir līderi pārējo vidū un iesaistīt viņus dažādās aktivītātēs. Pastāv lielāka iespēja, ka citi jaunieši viņiem sekos. Jo vairāk jaunieši iesaistīsies dažādos radošajos pulciņos, aktivitātēs, jo lielāka iespēja pastāv, ka viņi uzņemsies iniciatīvu un Ērgļu novadā attīstīsies jauno censoņu kultūra.

Mazinot šīs vājās puses, Ērgļu novadā kultūras nozare varētu attīstīties straujāk, jo pašlaik tieši šie, jau iepriekš minētie faktori, ir tas, kas bremzēkutlūras nozares attīstību. Autore cer, ka šie ieteikumi tiks ņemti vērā, lai padarītu Ērgļu novadu ne tikai par iecienītu kultūras tūrisma mērķi, bet arī piepildītu vietējo iedzīvotāju ikdienu ar daudzveidīgām radošajām aktivitātēm un pulciņiem.

Secinājumi un priekšlikumi

Pētījuma gaitā darba autore ir izstrādājusi šādus secinājumus:

1. No teorētisko avotu analīzes darba autore secina, ka jebkurai organizācijai, neatkarīgi no nozares, kurā tā darbojas, savu darbību būtu jābalsta uz iepriekš izstrādātas stratēģijas, kura ietver misiju, vīziju un stratēģiskos mērķus. Lai šo stratēģiju varētu īstenot, ir jāizvirza pārbaudāmi mērķi un stratēģija ir jāveido balstoties uz valstī izstrādātām vadlīnijām, ilgtermiņa plāniem, kā arī iedzīvotāju sniegtajiem viedokļiem un attiecīgās nozares pašreizējo situāciju.
2. No dokumentu analīzes autore secina, ka Ērgļu novada kultūras stratēģijas 2015. - 2020. gadam, kuru Ērgļu novada pašvaldības dome ir apstiprinājusi 2015. gada 29. decembrī, izstrādē piedalījusies tikai viena persona - Ērgļu novada speciāliste kultūras darba organizatore Sandra Avotiņa. Ņemot vērā, ka šī Ērgļu novadā ir pirmā pieņemtā Ērgļu novada kultūras stratēģija, tās izveidē Sandra Avotiņa par paraugu ir ņēmusi daudzu citu Latvijas novadu stratēģijas, adaptējot tās konkrētajā reģionā – Ērgļu novadā, taču stratēģijā nav ņemts vērā ne pārējo novada kultūras institūciju viedoklis, ne arī iedzīvotāju viedoklis.
3. Pēc Ērgļu novada izveidošanas 2006. gadā, apvienojot Ērgļu, Sausnējas un Jumurdas pagastus, par novada kultūras centru ir kļuvis Ērgļu saieta nams, kurš ir Ērgļu novada pašvaldības struktūrvienība un to finansē no Ērgļu novada pašvaldības budžeta. Ērgļu saieta nams atbild par kultūras nozari un sekmē tās pilnveidošanu un attīstīšanu visā Ērgļu novadā, taču 16 Ērgļu saieta namā esošie pašdarbības kolektīvi lielākoties savu daiļradi demonstrē Ērgļu pagastā, liedzot iespēju baudīt šo daiļradi tiem novadā esošo pagastu iedzīvotājiem, kuriem nokļūšana līdz Ērgļu pagastam ir apgrūtināta dažādu iemeslu dēļ.
4. Balstoties uz darbā veikto statistikas datu analīzi, autore secina, ka pašdarbības kolektīvu, pasākumu un arī apmeklētāju skaits ir proporcionāls katra pagasta iedzīvotāju skaitam. Ērgļu novadā ietilpstošo 3 pagastu iedzīvotāju skaita sadalījums ir 2304 (Ērgļu pagasts), 568 (Sausnējas pagasts) un 283 (Jumurdas pagasts), kas ļauj katrā no šiem novadiem darboties attiecīgi 17, 3 un 1 pašdarbības kolektīviem.
5. Pēc bakalaura darba ietvaros veiktās intervijas ar Ērgļu novada speciālisti kultūras darba organizatori Sandru Avotiņu, autore secina, ka lielākais kultūras nozares attīstību negatīvi ietekmējošais faktors ir cilvēkresursu trūkums. Tas attiecināms ne tikai uz nepietiekamo kultūras darbinieku skaitu novadā, bet arī uz nepietiekamo pasākumu apmeklētāju skaitu. Cilvēki izjūt rutīnu kultūras pasākumu klāstā, tāpēc izvēlas savu brīvo laiku pavadīt citādāk, nevis apmeklēt kultūras pasākumus vai aktivitātes Ērgļu novadā.
6. Balstoties uz intervijas analīzi, autore ir nonākusi pie secinājuma, ka, visu trīs Ērgļu novadā esošo pagastu kultūras darba organizatores – Sandra Avotiņa, Inita Lapsa un Inese Leiboma -

savā starpā īpaši nekomunicē un sadarbību starp pagastiem neveido. Kultūras darba organizatores koncentrējas uz savu pagastu kultūras notikumu pilnveidi un aktīvu organizēšanu, komunicējot tikai jautājumos par datumu saskaņošanām, lai kultūras pasākumi novadā nepārklātos.

7. Pēc darba ietvaros veiktās iedzīvotāju aptaujas, darba autore secina, ka Ērgļu novada iedzīvotāji izrāda ļoti lielu vēlmi pēc jauniem un vēl nebijušiem kultūras pasākumiem un aktivitātēm, jo atzīst, ka pašreizējā kultūras un izklaides pasākumu klāstā ir iestājusies rutīna un gadu no gada norisinās vieni un tie paši pasākumi ar vienu un to pašu programmu.

8. Balstoties uz iedzīvotāju aptaujas rezultātiem, autore secina, ka Ērgļu novada kultūras pasākumu reklamēšana notiek ļoti ierobežotā lokā. Šim mērķim tiek izmantoti afišu stendi, „Ērgļu novada ziņas", kā arī Ērgļu novada mājaslapawww.ergli.lv, bet netiek izmantotas iespējas bez maksas reklamēt pasākumus tādos sociālajos tīklos kā *draugiem.lv, facebook.com* un *twitter.com*, kas ļautu ziņām izplatīties arī gados jaunāku cilvēku vidū, kuri ikdienā uzturās citās Latvijas pilsētās, bet uz Ērgļu novadu dodas pie ģimenes vai atpūsties.

Balstoties uz secinājumiem, darba autore izvirza šādus priekšlikumus:

1. Izstrādājot nākošo Ērgļu novada kultūras stratēģiju, Ērgļu novada domes priekšsēdētājam ir jāizveido darba grupa, kura varētu kultūras stratēģiju izstrādāt detalizētāk, ņēmot vērā ne tikai plānošanas dokumentus, aktus un normatīvus, bet vienlaicīgi arī apzināt problēmas, noskaidrojot iedzīvotāju viedokli, ik pa laikam veidojot aptaujas un intervijas. Balstoties uz iedzīvotāju viedokļiem un, savienojot tos ar spēkā esošajiem plānošanas dokumentiem un tajos minētajiem mērķiem, tiktu izstrādāta daudz piemērotāka kultūras attīstības stratēģija Ērgļu novadam.

2. Ērgļu saieta namam kā Ērgļu novada kultūras centram ir nepieciešams piesaistīt finansiālus līdzekļus no Ērgļu novada pašvaldības, lai modernizētu dažas no saieta namā esošajām telpām, tādējādi padarot patīkamāku uzturēšanos šajā iestādē ne tikai vietējiem iedzīvotājiem, bet arī Sausnējas un Jumurdas pagastā dzīvojošajiem iedzīvotājiem, kuri regulāri apmeklē pasākumus Ērgļu saieta namā.

3. Lai veicinātu sadarbību starp visiem trīs Ērgļu novadā esošajiem pagastiem un to pašdarbības kolektīviem, būtu nepieciešams organizēt vairāk sadraudzības braucienu uz pagastu saieta namiem, tādējādi piesaistot pagastu iedzīvotājus iesaistīties arī citos pašdarbības kolektīvos.

4. Ērgļu novada pašvaldības domes priekšsēdētājam ir nepieciešams palielināt kultūras darbinieku skaitu, ieviešot vismaz 2 jaunus amatus (sabiedrisko attiecību speciālists un kultūras darba organizatores asistents) un piesaistot jaunos speciālistus, kuri spētu Ērgļu novada kultūras

nozarē ieviest jaunus pasākumus, uzlabot komunikāciju ar potenciālajiem apmeklētājiem, kā arī piestrādātu pie pasākumu kvalitātes uzlabošanas.

5. Visām trim Ērgļu novadā esošajām kultūras darba organizatorēm būtu nepieciešams veicināt sadarbību starp pagastu kultūras namiem regulāri organizējot pašdarbības kolektīvu koncertus blakus pagastos un dodot iespēju vietējiem iedzīvotājiem baudīt ne tikai sava pagasta, bet arī citu pagastu pašdarbības kolektīvu daiļradi.

6. Lai spētu piesaistīt potenciālos pasākumu apmeklētājus, autore iesaka pilnībā mainīt gadu no gada esošo pasākumu plāna konceptu un atteikties no daudziem pasākumiem, kuru kvalitāte vairs nav tik augstā līmenī un pasākumu apmeklētāju skaits gadu no gada paliek arvien mazāks. Atsakoties no šiem pasākumiem, autore iesaka riskēt un veidot jaunus, vēl nebijušus pasākumus, kā piemēram, ikgadējo 4.maija koncertu nomainot pret informatīvi izklaidējošo spēli „Es mīlu tevi, Latvija!".

7. Ērgļu novada kultūras darba organizatorei Sandrai Avotiņai vai kādam no tuvāk stāvošajiem cilvēkiem ir nepieciešams izveidot kontus sociālajos tīklos ar nosaukumu *Ērgļu novada kultūras dzīve*, tādējādi regulāri informējot ne tikai vietējos iedzīvotājus, bet arī Ērgļu novada viesus par tuvākajām kultūras aktivitātēm un pasākumiem novadā.

Izmantotās literatūras un avotu saraksts

1) **Arline K.,** *PEST analysis: Definition, Examples&Templates* [tiešsaiste] [skatīts 30.11.2016]. Pieejams: http://www.businessnewsdaily.com/5512-pest-analysis-definition-examples-templates.html

2) **Asare I., Tjarve B., Hermane A., Kalniņa E.**, *Nevalstiskās kultūras organizācijas rokasgrāmata*, Rīga: Culturelab, 2013. 106lpp.

3) **Asare I.,** *Iedzīvotāju iesaistīšana kultūrpolitikas veidošanā* [tiessaiste] [skatīts 01.12.2016]. Pieejams: https://culturelablv.files.wordpress.com/2009/04/metodiskaismaterials_final.pdf

4) **Avotiņa S.,** *Ērgļu novada kultūras stratēģija 2015. – 2016.gadam*, Ērgļi, 2014. 11 lpp.

5) **Ārmstrongs, M**. *Kā kļūt par izcilu menedžeri*.Rīga: Zvaigzne ABC, 2008. 344 lpp. ISBN 978-9984-406-244

6) Cultural Planning Toolkit [tiešsaiste] [skatīts 03.12.2016]. Pieejams: http://www.creativecity.ca/database/files/library/cultural_planning_toolkit.pdf

7) Demokrātiska kultūrpolitikas veidošana: kultūra kā ilgtspējīgas attīstības faktors. Metodiskais materiāls kultūras organizācijām, pašvaldību un valsts institūciju lēmumu pieņēmējiem un sabiedrībai [tiešsaiste] [skatīts 01.12.2016]. Pieejams: https://culturelablv.files.wordpress.com/2009/04/metodiskaismaterials_final.pdf

8) **Dreiblate S**., *Ērgļu bibliotēkas pārskats par 2015.gadā padarīto*, Ērgļi, 2016. 56lpp

9) Ērgļu novada ilgtspējīgas attīstības plāns 2013. -2037.gadam, Ērgļi, 2013, 34 lpp.

10) Ērgļu saieta nams [tiešsasiste] [skatīts 20.11.2016]. Pieejams: http://ergli.lv/public/lat/pasvaldiba1/pasvaldibas_institucijas/strukturvienibas/erglu_saieta_nams/

11) Ērgļu startēģiskās attīstības programma 2013.-2019.gadam 2.daļa, Ērgļi:SIA „NK Konsultāciju birojs", 2012. 26 lpp

12) Ērgļu novada stratēģiskās attīstības plāns 2013. -2037.gadam, Ērgļi, 2013. 34 lpp.

13) **Have S., Have W., Steven F.**, *Key management models: the management tools and practices that will improve your business*, Prentice Hall, NewYork, 2003. 185 lpp. ISBN 0-273-66201-5

14) **Krūmiņa A.**, *Loģistikas stratēģiskā plānošana kā uzņēmuma stratēģiskās plānošanas sistēmas elements* [tiešsaiste] [skatīts 20.04.2016]. Pieejams: http://www.lu.lv/materiali/apgads/raksti/689.pdf

15) **Kukule I., Lūse R.**, *Misija, vīzija un vērtības ir jākomunicē* [tiešsaiste] [skatīts 20.04.2016]. Pieejams:http://www.springvalley.lv/lv/publikacijas/spring-valley-publikacijas/misija-vizija-unertibas-ir-jakomunice/

16) Kultūras jomu regulējošie likumi [tiešsaiste] [skatīts 01.12.2016]. Peejams: http://www.km.gov.lv/lv/dokumenti/likumi.html

17) Latvijas Republikas Kultūras ministrija "Kultūras pamatnostādnes 2015.-2020.gadam "Radošā Latvija"" [tiešsaiste] [skatīts 01.12.2016]. Pieejams: http://polsis.mk.gov.lv/documents/4877

18) Latvijas iedzīvotāju skaits pašvaldībās [tiešsaiste] [skatīts]. Pieejams: http://www.pmlp.gov.lv/lv/assets/documents/Iedzivotaju%20re%C4%A3istrs/0107iedzregj/ISPV_Pasvaldibas_iedzivotaju_skaits_pagasti.pdf

19) **Liabotis B**., *Three strategies for Atchieving and Sustaining Growth*[tiešsaiste] [skatīts 02.12.2016]. Pieejams: http://iveybusinessjournal.com/publication/three-strategies-for-achieving-and-sustaining-growth/

20) LR likums "Par pašvaldībām". Pieņemts 19.05.1994., spēkā ar 09.06.1994. [tiešsaiste] [skatīts 09.12.2016]. Pieejams: http://likumi.lv/doc.php?id=57255

21) Metodikā lietoto terminu skaidrojums [tiešsaiste] [skatīts 01.05.2016]. Pieejams: http://www.lm.gov.lv/upload/lm_istenotie_projekti/5_terminu_skaidrojums_062011.pdf

22) Muzejpedogoģiskās programmas [tiešsaiste] [skatīts 29.12.2016]. Pieejams: http://www.braki.lv/lv/muzejpedagogjiskaas-programmas-2377

23) Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde,Latvijas iedzīvotāju skaits pašvaldībās [tiešsaiste] [skatīts]. Pieejams: http://www.pmlp.gov.lv/lv/assets/documents/Iedzivotaju%20re%C4%A3istrs/0107iedzregj/ISPV_Pasvaldibas_iedzivotaju_skaits_pagasti.pdf

24) **Praude, V.**, *Menedžments*.Rīga:Burtene, 2012. 496lpp. ISBN 978-9984-833-071

25) **Praude, V**., *Mārketings*.Rīga : Burtene, 2012. 521 lpp. ISBN 978-9984-833-03-03 http://www.lm.gov.lv/upload/lm_istenotie_projekti/5_terminu_skaidrojums_062011.pd

26) **Praude V., Beļčikovs, J.**, *Menedžments*. Rīga:Vaidelote, 2001. 507 lpp. ISBN 9984-507-52-1

27) **Rifkins D.,** *Jaunās ekonomikas laikmets.* Jumava, Rīga, 2004. 279 lpp. ISBN 9984-05-712-7

28) **Ruperte I.**, *Uzņēmuma vadīšana.* Jumava, Rīga, 2010. 197 lpp. ISBN 9984-38-741-3

29) Struktūrvienības [tiešsaiste] [skatīts 20.11.2016]. Pieejams: http://ergli.lv/public/lat/pasvaldiba1/pasvaldibas_institucijas/strukturvienibas/

30) Siguldas novada Dome, *Siguldas novada Kultūras nozares attīstības stratēģija 2016.–2020. gadam*, Sigulda, 2016, 53 lpp

31) SWOT Analysis Examples for Every Business Situation [tiešsaiste] [skatīts 01.12.2016]. Pieejams: http://pestleanalysis.com/swot-analysis-examples/

Pielikumi